

VJESNIK ZADARSKÉ NADBISKUPIJE

Broj: 7-8/2007.
srpanj-kolovoz

GODINA
ŽUPNE KATEHEZE

IZDAJE:
Nadbiskupski ordinarijat Zadar
J. Biankinija 2, 23000 Zadar
tel. 023/208-650, 208-653;
faks: 208-640;
e-mail: vjesnikzd@net.hr

ODGOVARA:
Mons. Ivan Prenda,
nadbiskup zadarski

UREDNIŠTVO:
Mons. Ivan Mustač, don Josip
Lenkić, prof. Ines Grbić, prof. Livio
Marijan, mons. Rozario Šutrin

FOTOGRAFIJE:
Ines Grbić i don Srećko Petrov, ml.

RAČUNALNI SLOG:
Livio Marijan

TISAK:
MEDIA Zadar

Ovaj broj ušao je u tisk 25. srpnja 2007.
Na koricama:

NADBISKUPOVA RIJEČ

JESU LI NAM LJETNI PRAZNICI PRAZNI OD PASTORALA?

Pišem ovaj uvodnik za naš Vjesnik u jednom od dana nesnosne ili, kako se narodski kaže, pasje vrućine koja, već više dana, pritiska zemlje Srednje Europe. Sve je otežano: kretanje, disanje, dnevne aktivnosti pa čak i spavanje. Mi, u ovoj Nadbiskupiji koja je bogata morem i otocima s mnogim drugima tražimo osvježanje u moru ili barem u hladu reducirajući ozbiljnije napore. Ovoga časa sve je umrtvljeno. Sve naše pastoralne aktivnosti, u znatnom broju župa, svedene su na najosnovnije: na dnevnu Misu, jutarnju ili večernju, koji sprovod, pokoje krštenje i pokoje vjenčanje. No nije samo vrućina uzrok takva stanja pastorala. Ljeto je inače postala «mrtva sezona» pastorala. Nema posebnih okupljanja osim u župama u kojima padaju, baš ovih vrelih mjeseci, blagdani zaštitnika župa ili svetkovina Velike Gospe.

Ovih mjeseci se također odlazi barem, na kraće odmore ili nešto duže, kojima je to moguće; a treba se i odmoriti i obnoviti tjelesne snage. Ali i one druge za nas veoma važne, duhovne i pastoralne, i to duhovnim vježbama, intenzivnijom molitvom, čitanjem teološko-pastoralne literature, razmišljanjem i planiranjem iduće pastoralne godine. Ne možemo iz svojih pastirskih misli isključiti ni pogled na duhovno stanje naših vjernika i onih koji dolaze u našu lijepu Zemlju, baš preko ljeta.

Ljeto je, izgleda, vrijeme srozavanja čovjeka na duhovno-moralnom polju. Mnogi već i kod nas, od nošnje do vladanja, pokazuju znakove moralne dekadencije. Kako pak ne vidjeti utjecaj stranih gostiju na cjelovito držanje naših vjernika? A kakva se sve podilaženja tom stranom gostu događaju tu među nama? Kakve sve predstave i emisije se nude za vrijeme dokolice gledateljima i posjetiteljima naših gradova ali i domaćem stanovništvu? Što birati i kako birati između toga svega u ovim ljetnim mjesecima?

Za nas je važno pitanje: jesu li nam ljetni praznici prazni u pastoralnom djelovanju? Jesu li dva ili čak tri ljetna ljetna mjeseca (lipanj, srpanj, kolovoz) velika pauza od pastoralno-duhovnih događanja u župama? Ona u konačnici rezultira umrtvljenjem duhovnog života, posebno slabljenjem posjeta nedjeljnim Misama. To se osjeća i u jesenskim mjesecima u kojima je potrebno mnogo duže vrijeme «za zagrijavanje» župnih aktivnosti, počevši od odaziva na župne kateheze do sudjelovanja u nedjeljnom bogoslužju.

Pa ipak nisu svima i nisu za sve ljetni praznici prazni. U okvir tih prazničnih mjeseci u našoj Nadbiskupiji pali su sljedeći događaji: nadbiskupijski susret ministranata u Vrani. O njemu razmišljam i vidim ga u budućnosti još organiziranijim i zastupljenijim s obzirom na broj ministranata i broj župa koje sudjeluju u njemu. I u tom događaju lako je prepoznati revnost ili nehaj župnika, dakle različite pristupe prema odgoju i skrbi najmlađih suradnika.

Na početku praznika, za svetkovinu apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla, imali smo nezaboravno svećeničko ređenje trojice naših đakona, u našoj katedrali. Nezaboravno je po nazočnosti mnoštva vjernika, po broju svećenika koncelebranata, devedeset i dva; po broju i biskupa koncelebranata, čak sedmorica s predvoditeljem. Povezano s tim, u nekim našim župama imamo i ovoga ljeta (praznika) radosne događaje mladih misa. U njima su se događale duhovne pripreme; najmanje trodnevnicе! Zatim sama slavlja Mladih Misa. Narod je i po ovoj vrućini hrlio sudjelovati u radostima mladomisničkih obitelji i njihovih župa.

Na nadbiskupijskom polju predstoje još dva susreta za ministrante u Bruškoj koje će voditi Povjerenik za duhovna zvanja naše Nadbiskupije, sa suradnicima. I to su, Bogu hvala, sadržajna i hvalevrijedna događanja.

Nije moguće u govoru o pastoralnim (ne)događanjima na župama ne spomenuti jednotjednu duhovnu obnovu u župi Vir. Župnik je organizira već niz godina kao duhovnu ponudu vjernicima turistima koji su vrlo brojni u ljetnim mjesecima na Viru ali i domaćim župljanima. Zanimljivo je da nije problem naći voditelja koji koristi dan za odmor, a večeri za naviještanje, susrete i razgovore s ljudima. Ta inicijativa je dobro primljena, posebno kod vjernika gostiju.

Na planu Crkve u Domovini, u drugoj polovici kolovoza počinju ljetne škole: ona za vjeroučitelje-katehete u osnovnim školama; pa ona za vjeroučitelje-katehete u srednjim školama; zatim obiteljska ljetna škola koju drže oci Isusovci na Jordanovcu, u Zagrebu, s naslovom: «Vrednote u obitelji i njihovo prenošenje».

Imaju pravo oni koji, s pedagoškog motrišta, govore o aktivnom odmoru. On povezuje ljudsku potrebu za predahom i obnovom, ali i dragocjenu priliku za osobnim obožavanjem «punjenjem akumulatora», posebno na duhovnom polju. Naš Sveti Otac Benedikt XVI. u tom smislu reče uz molitvu Anđeo Gospodnji, u nedjelju, 8. srpnja ove godine, pred odlazak na odmor u talijanske Dolomite ovo: «Sutra odlazim u Lorenzo di Cadore gdje ću biti gost biskupa Trevisa, u kući koja je već primala i moga časnog prethodnika Ivana Pavla II. Godit će mi planinski zrak, a moći ću slobodnije posvetiti se razmišljanju i molitvi». »Svaki dobar kršćanin zna da je odmor prikladno vrijeme za opuštanje tijela, ali i za davanje hrane duhu ostavljanjem više vremena za molitvu i meditaciju, kako bi rastao u svom osobnom odnosu s Kristom te sve više živio u skladu s njegovom naukom» (Vidi govor za Angelus, 15. VII. 2007.). Sveti Otac je, dakle i na vrijeme odmora, imao susrete s ljudima, govorio im o Bogu, poticao ih na kršćanski život. Govorio je i o planovima za Svjetski dan mladih u Sydneyu 2008. godine. Dakle, i ljeti se može, i treba, na određen način, pastoralno djelovati.

Moram priznati da me pitanje kako pastoralno djelovati preko ljeta, kao biskupa godinama zaokuplja. Sigurno, uvijek su aktualna pitanja; što, kako, gdje, s kim djelovati. Tu ne pomažu mnogo koncizno sročene odredbe Zakonika kanonskog prava što nam je činiti u našem pastirskom poslanju. Nisu presudne ni načelne smjernice II. vatikanskog sabora, a ni smjernice mjesnoga Biskupa. To sve može ostati mrtvo slovo na papiru, ako nije naišlo svoje prave temelje. Presudna je naša vjera, u kojoj, kako svjedoči apostol, čvrsto stojimo, (1 Kor 6,13) i koja je temelj ljubavi koja nas čini nemirnima pred stanjem ljudi. Ta ljubav je čuda stvarala, «u zgodno i nezgodno vrijeme» (2 Tim 4, 2) kroza svu povijest Crkve. Ona je prepoznatljivi atribut Božjega čovjeka. Ona je uvijek jedini temelj dovitljivosti, ustrajnosti u traženju putova i metoda pastoralnog rada. Ona je temelj svega, jer jedina «trajno ostaje» (usp 1 Kor. 13, 13) u blaženoj zbilji za kojom čeznemo.

Nadbiskup

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

Priopćenje o susretu biskupa HBK s biskupima Austrijske biskupske konferencije

Zagreb, 31. svibnja 2007.

Pod predsjedanjem predsjednika Hrvatske biskupske konferencije zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića i predsjednika Austrijske biskupske konferencije bečkog nadbiskupa kardinala Christopha Schönborna u četvrtak 31. svibnja 2007. godine u Nadbiskupskom dvoru u Zagrebu, Kaptol 31, održan je susret biskupa Hrvatske biskupske konferencije i Austrijske biskupske konferencije. Sudjelovali su svi biskupi obiju biskupskih konferencija, izuzevši dvojicu biskupa Austrijske i dvojicu Hrvatske BK, apostolski nuncij u RH nadbiskup Francisco Javier Lozano, te generalni tajnici obiju BK. Na dijelu susreta sudjelovali su i ravnatelj Hrvatske inozemne pastve Ante Kutleša i voditelj Hrvatske katoličke misije u Beču fra Ilija Vrdoljak. Na početku susreta, nakon zajedničke molitve Duhu Svetom, sve su nazočne pozdravili predsjednici obiju biskupskih konferencija. Kardinal Bozanić je u kratkim crtama predstavio HBK te istaknuo da je to prvi put da se susreću Hrvatska BK i Austrijska BK. Naglasio je da se u tom susretu očituje duboko zajedništvo koje živi u Katoličkoj Crkvi, a zatim je spomenuo i zajedničku prošlost dviju zemalja koja može poslužiti boljem razumijevanju i uzajamnom pomaganju u sadašnjosti i budućnosti.

Kardinal Schönborn je podsjetio na davnu 1849. godinu kada je na zasjedanju biskupa u Beču sudjelovao tadašnji krčki biskup Bartolomej Bozanić, a Božja providnost je htjela da danas u Zagrebu

austrijske biskupe pozdravi kardinal Bozanić, nadbiskup zagrebački, nekada biskup krčki. Napomenuo je s posebnom pažnjom da susretu nazočuje i mons. Helmut Krätzl, pomoćni bečki biskup, koji je, zajedno s kardinalom Königom kojemu je tada bio tajnik, teško nastradao putujući na pogreb sada blaženom kardinalu Alojziju Stepincu, u veljači 1960. godine. Kao plod te nesreće kardinal König s posebnom je pozornošću njegovao veze s Crkvom iza tzv. željezne zavjese. Kardinal je zatim naglasio brojne veze koje postoje između Katoličke Crkve u Hrvatskoj i Austriji te između austrijskog i hrvatskog naroda. Osvrnuo se zatim na veliki projekt Europske unije koji je počeo od kršćanskih "otaca" i u kojemu Hrvatska nažalost još ne sudjeluje kao punopravni član. Dodao je vrlo jasno kako Austrija čvrsto podupire ulazak Hrvatske u EU. Kardinal je konstatirao da ima mnogo zajedničkih tema o kojima bi trebalo razgovarati te izrazio svoje zadovoljstvo što je došlo do susreta. Na kraju je zahvalio kardinalu Bozaniću na pozivu i srdačnoj dobrodošlici, zazvao na sve prisutne zagovor Majke Božje od Kamenitih vrata te sve biskupe HBK pozvao na susret sa Svetim Ocem Benediktom XVI. u Mariazell, najveće austrijsko marijansko svetište, 8. rujna ove godine.

Biskupi su razgovarali o pastoralnoj skrbi za turiste iz Austrije i ostalih zemalja njemačkog govornog područja koji preko cijele godine, osobito preko ljeta, dolaze u Hrvatsku. Svi su se složili da su turisti, od

kojih su većina i vjernici, često u vrijeme odmora otvoreniji za vjerničke sadržaje nego u svojoj svakodnevnoj sredini. U tom vidu dogovorena je suradnja kako bi se na pravi način, nenametljivo i prihvatljivo, ponudilo tim ljudima, izravno ili neizravno, određene crkvene sadržaje koji će poticati njihov vjernički život i čvršću povezanost s Crkvom. Pri tome treba voditi računa i o evangelizacijskom djelovanju Crkve o kojemu se danas često govori u dokumentima crkvenog učiteljstva. Razgovaralo se i o dušobrižništvu Hrvata u Austriji koje je organizirano u okviru hrvatskih katoličkih misija i redovitog pastorala gradišćanskih Hrvata u Gradišću. Istaknuto je da je Katolička Crkva u Austriji vrlo otvorena za sve inicijative koje se poduzimaju na oba ta područja i zahvalna je za primjer iznimno aktivnih i svjedočki živih zajednica hrvatskih vjernika. Istodobno problemi koji se javljaju nastoje se riješiti zajedničkim dogovorom te nema nekih većih neriješenih pitanja. U perspektivi skorašnjeg ulaska Hrvatske u Europsku uniju, biskupi su raspravljali i o nekim pitanjima s kojima se susreće Katolička Crkva u Austriji koja je članica EU i o stanju u Hrvatskoj s obzirom na ta pitanja. Prije svega biskupi su podsjetili na riječi pape Benedikta XVI. koji je u više navrata naglasio da čovjek bez Krista ostaje sam i da društvo bez Krista nema budućnosti. U

tom vidu važno je da Hrvatska sačuva svoj identitet, i vjernički i kulturni, jer će na taj način obogatiti EU.

Austrijski biskupi su prenijeli svoje iskustvo u borbi za neradnu nedjelju koju oni vode već duže vrijeme. U tu borbu oni su nastojali uključiti sve one koji bi mogli na bilo koji način pridonijeti da se nedjelja sačuva kao Dan Gospodnji i dan obitelji, oslobođen svega onoga čime ga opterećuje suvremeni potrošački mentalitet i društvo izloženo snažnoj sekularizaciji. Na kraju kardinal Bozanić je još jednom zahvalio svim sudionicima susreta na pravom kršćanskom zajedništvu i svim osobnim doprinosima u raspravi. Naglasio je da ostaje otvorenost u svim pitanjima koja traže daljnje kontakte i suradnju te je gostima iz Austrije zaželio puno Božjega blagoslova u njihovoj pastoralnoj zauzetosti i odgovornosti. Kardinal Bozanić je zatim najavio svečanu koncelebriranu misu u zagrebačkoj katedrali povodom svetkovine Majke Božje od Kamenitih vrata koju će, kao i procesiju nakon Mise na Gornji grad, predvoditi kardinal Schönborn. Najavio je također da su svi biskupi nakon svečanosti pozvani na primanje u palaču "Dverce" gdje će biti gosti gradonačelnika Zagreba Milana Bandića jer se taj dan slavi i Dan grada.

Tajništvo Hrvatske biskupske konferencije

Poruka za nedjelju turizma

Poruka predsjednika Odbora HBK za pastoral turizma porečko-pulskog biskupa Ivana Milovana za nedjelju turizma, koja se slavi 13. svibnja

Kristova Crkva "doživljava sebe usko povezanom s ljudskim rodом i s njegovom poviješću" naglašava odmah na početku saborska pastoralna konstitucija Gaudium et spes. To nije nešto "dodano" Crkvi, nego je to jedan bitni vid njezina poslanja. Zato Crkva traži načina kako će u svakom vremenu biti prisutna, rasvjetljavati,

evangelizirati ljude – i svoje vlastite vjernike – u modalitetima ljudskog života koji po svojoj naravi imaju povijesni karakter, tj. mijenjaju se, razvijaju, nastaju neki novi i sl.

Ovo je nužno imati na umu i onda kad se promatra odnos Crkve prema turizmu koji je – u ovakvom obliku kako ga mi danas

doživljavamo – novovjeka pojava, dakle jedan novi modalitet individualnog i socijalnog života ljudi, koji sa sobom donosi niz raznih i raznorodnih pojava, problema, pitanja...među kojima Crkva mora ostvariti svoje gore navedeno poslanje. U mnoštvu novih pojava i specifičnih odnosa to nije lak zadatak! Gledajući tu novu društvenu stvarnost sa svime što ona sa sobom donosi, čovjek bi lako mogao upasti u stanoviti defetizam. No, Crkva zna da ona ne djeluje i ne crpi snagu (samo) iz svojih ljudskih resursa, nego se trudi odgovoriti poticajima Duha Svetoga oslanjajući se istovremeno i na Njegovu Snagu.

Zato je Crkvi moguće prema fenomenu turizma imati stalno pozitivan odnos. I to je još jedna stvar koju je nužno imati na pameti kada se gleda (i doživljava) Crkvu u tom događanju.

Prateći u Crkvi razna događanja ovoga tipa iz godine u godinu, pogotovo smjernice i sugestije s crkvenog Vrhla, uočava se kako ona nastoji otkrivati ljudima i potiče ih da sami otkrivaju pozitivne vidove i mogućnosti koje se na ovom području nude čovjeku i mogu mu (i trebale bi mu) poslužiti za rast u njegovu očovječenju, osobnom i društvenom te ga u konačnici približiti Bogu.

U tom je smislu bio posebno uočljiv i znakovit naslov – tema prošlogodišnjeg Svjetskog dana turizma: "Turizam je bogatstvo". U svojoj poruci za tu priliku kardinal Martino htio je podsjetiti i pokazati kako je turizam doista posebna prilika čovjeku za njegovo obogaćenje. Obogaćenje iskustvima, znanjem, kulturom, novim kvalitetnim ljudskim odnosima..., za mnoge je turizam prilika i mogućnost zarade, poslovnog napretka i sl. Promatran dakle kao jedna sveobuhvatna mogućnost "obogaćenja", turizam doista može biti, trebao bi biti, a u mnogim slučajevima sigurno i jest "bogatstvo" za čovjeka.

Problem se uvijek javlja – kako na svim područjima života tako i ovdje – kada čovjek podlegne svojim egoističnim, utilitarističkim, hedonističkim i inim porivima svoje "griješom ranjene" naravi. Kada čovjek tu popusti, drugim riječima,

kada se etički kompromitira, razne prilike koje su u turizmu bile "pozitivna ponuda" čovjeku, ne postižu svoju svrhu, čovjek iz njih ne izlazi bogatiji nego siromašniji.

U tom cijelom, teško preglednom spletu zbivanja, vrlo je važno svaku stvar staviti na svoje mjesto. Za nas je važno da to bude po kriterijima kršćanskog svjetonazora. Ako se naime gledom na određeno zbivanje već u startu zauzme krivi stav, ne može se očekivati pozitivan rezultat. On će imati negativni odjek bilo gdje. A koliko manje taj odjek bude uočljiv, toliko je – nerijetko za čovjeka tragičniji.

Jedan se takav krivi i opasni "stav" u odnosu prema turizmu može nerijetko uočiti u našem turističkom žargonu kada je riječ o raznim vrednotama bilo iz prirodnog ili iz kulturnog miljea. Čuje se naime: moramo ovo ili ono urediti, ovaj ili onaj spomenik ili bilo što drugo obnoviti... da bismo to mogli "turistički iskoristiti". Veoma često možemo slušati komentare običnih ljudi, ali i stručnih turističkih djelatnika, kako se škandaliziraju pred neuređenim, zapuštenim objektima koji imaju stanovitu (veću ili manju) kulturnu vrijednost: "Kakva nebriga! A kako bi se ovime mogla obogatiti naša turistička ponuda!" Slušajući takve učestale komentare o slabo održavanim prirodnim ili kulturnim sadržajima stavljajući ih u pravilu isključivo "u funkciju turizma", objektivnom se promatraču sa strane moraju pojaviti neka pitanja. No, ne o turizmu, nego o ovim ljudima. Sveden na jedno kratko pitanje problem bi se mogao ovako sažeti: Što ovim ljudima te prirodne ljepote ili kulturne vrednote zapravo znače? Oni ih žele održavati, obnoviti, popraviti... očito zbog turista, ne zbog sebe! Da nema turista mogle bi one, što se njih tiče, i stoljećima još biti zanemarene. To se uostalom može vidjeti i kod objekata koji su zapušteni do razine smetlišta, kad tamo već ne dolaze turisti.

Ovdje se zaboravlja da se turisti općenito ne mogu stvarno obogatiti nekom vrednotom, teško mogu njome oplemeniti svoj duh, ako ponuđač sam tu vrednotu na adekvatan način ne cijeni. Oni je samo "iskoriste" na svoj način, kao što ju je pokušao "iskoristiti" na svoj način i onaj

koji im ju je ponudio. Iznimku čine pojedinci koji takvog ponuđivača (bio on pojedinac ili ustanova) jednostavno "otpisu" i u stanju su "obogatiti se" konkretnom ljepotom ili vrednotom u "osobnom aranžmanu". No, koliko je takvih? A što je s ostalima s jedne i s druge strane? Je li turizam u ovom slučaju bio za njih neko obogaćenje? Šteta je velika, a negativne posljedice dalekosežne, jer turisti će ponijeti sa sobom cjeloviti dojam koji je redovito više nesvjestan, nego svjestan. A ako je, kao u ovom slučaju pretežno negativan, onda je utoliko tragičniji.

Drugim riječima: I prirodna i kulturna dobra imaju u sebi svoju vrijednost. Ona je tu i za domaćina i za gosta. Ali najprije za domaćina. Ta se vrijednost ne da svesti isključivo na razinu financijske iskoristivosti, a da se ne obezvrijedi. Ako se to ipak čini, ako se tako instrumentalizira "zbog turista", ona ni njima neće dati ono što bi mogla. Turisti će se njome doista "obogatiti" tek posredstvom domaćina koji je također njome "bogat". To je prava, kršćanski

shvaćena turistička realnost u navedenom smislu, to je turizam koji obogaćuje. Zaključak bi trebao biti jasan: dok ne budemo određene stvari vrednovali i cijenili "zbog sebe", a ne tek "zbog turizma", ne možemo očekivati ozbiljan pomak u pravcu kvalitetnijeg turizma ni u općeljudskom, a još manje u tipično kršćanskom smislu.

Za razumijevanje cijele ove problematike korisno je sjetiti se mnogih neugodnih zapažanja koja imamo iz godine u godinu o turistima koji ne pokazuju nikakvo poštovanje prema "našemu", gdje bismo to normalno očekivali. Odgovor na pitanja koja se tu postavljaju leži sigurno – kolikogod to paradoksalno zvučalo – i u činjenici da smo stanovite 'turističke sadržaje' upravo (i samo) "zbog turizma"(!) uredili ili pripremili.

Poreč, 3. svibnja 2007.

Mons. Ivan Milovan,
biskup porečko-pulski

Tijelovski ophod, 2007.

PRIOPĆENJE SA SUSRETA ČLANOVA HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE S PROVINCIJALIMA IZ HRVATSKE

Pod predsjedanjem kardinala Josipa Bozanića, nadbiskupa zagrebačkog i predsjednika HBK, u srijedu 30. svibnja 2007. godine, održan je u Tajništvu HBK u Zagrebu, Kaptol 22, susret članova Hrvatske biskupske konferencije provincijalima iz Hrvatske.

U svojoj uvodnoj riječi kardinal Bozanić je istaknuo da ovaj susret, koji je postao tradicionalan, doprinosi izgradnji crkvenoga jedinstva koje je nužno naspram sve većim nasrtajima na Crkvu i na vrednote koje ona zastupa u hrvatskom društvu.

Na početku skup je pozdravio i o. Željko Tolić OFM u ime odsutnoga predsjednika Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara o. Ike Paponje. O. Tolić je naglasio da je susret značajan zbog plodova koje donosi u izgradnji zajedničkog djelovanja na dobro Crkve u hrvatskom narodu.

Biskupi i provincijali su raspravljali o pastoralu u Mjesnoj Crkvi i redovničkoj karizmi. Istaknuli su eklezijalno utemeljenje jedinstvenog pastorala u Mjesnoj Crkvi te važnost prisutnosti različitih karizmi koje obogaćuju život i djelovanje Crkve. Naglašeno je također da se očuvanje i razvijanje karizmi odvija u tijesnoj suradnji s Mjesnim biskupima s ciljem što uspješnijeg naviještanja Evanđelja današnjem čovjeku izloženom mnogobrojnim negativnim tendencijama kao što je sekularizacija, materijalizam i konzumizam.

Svi su izrazili svoje čuđenje i zgražanje nad nekim nedobronamjernim i tendencioznim reakcijama koje su se u hrvatskim medijima pojavile nakon komemoracije u Bleiburgu i propovjedi kardinala Josipa Bozanića, nadbiskupa zagrebačkoga i predsjednika HBK. Smatraju nedopustivim da se jedno ovakvo duboko i zauzeto crkveno i teološko promišljanje, potkrijepljeno povijesnim činjenicama, izvrgava neutemeljenoj kritici u kojoj se prepoznaju jasni tragovi bivše komunističke kao i netolerantnih ideologija u hrvatskom demokratskom društvu, što sve prisutne, kao vjernike i građane, ozbiljno zabrinjava.

Tajništvo Hrvatske biskupske konferencije

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE STALNOGA VIJEĆA HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE

Pod predsjedanjem kardinala Josipa Bozanića, nadbiskupa zagrebačkog i predsjednika HBK, u utorak 26. lipnja 2007. godine, održana je u Tajništvu HBK u Zagrebu, Kaptol 22, redovita sjednica Stalnoga vijeća HBK. U radu sjednice sudjelovali su i ostali članovi Stalnoga vijeća: mons. Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski i potpredsjednik HBK, mons. Ivan Devčić, nadbiskup riječki, mons. Marin Srakić, biskup đakovački i srijemski te mons. Vjekoslav Huzjak, generalni tajnik HBK.

Glavna točka dnevnoga reda sjednice bila je provedba zaključaka XXXIV. plenarnog zasjedanja HBK koje je održano u Zagrebu od 16. do 19. travnja ove godine.

Biskupi su razmotrili pitanje odlaska hodočasnika iz Hrvatske na susret sa svetim ocem Benediktom XVI. 8. rujna u Mariazell u Austriji. Također su upoznati s tijekom priprema za hrvatsko-slovensko hodočašće koje će se održati 18. kolovoza ove godine na Trsatu, a odlučivali su i o sudjelovanju predstavnika HBK na nekim međunarodnim kongresima kao i o članstvu u nekim međunarodnim organizacijama.

Na dnevnom redu bila su i neka pitanja i odredbe vezane uz redovito funkcioniranje ureda i institucija HBK. Biskupi su se uobičajeno osvrnuli na aktualnu situaciju u društvu.

Tajništvo Hrvatske biskupske konferencije

PRIOPĆENJE SA SUSRETA STALNOGA VIJEĆA HBK S VIŠIM REDOVNIČKIM POGLAVARICAMA IZ HRVATSKE

Pod predsjedanjem kardinala Josipa Bozanića, nadbiskupa zagrebačkog i predsjednika HBK, u utorak 26. lipnja 2007. godine, održan je u Tajništvu HBK u Zagrebu, Kaptol 22, susret članova Hrvatske biskupske konferencije s višim redovničkim poglavaricama iz Hrvatske. Susretu je, uz ostale članove Stalnoga vijeća HBK, prisustvovao i mons. Mile Bogović, gospićko-senjski biskup i predsjednik Vijeća HBK za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života.

U uvodnoj riječi kardinal Bozanić je istaknuo da je taj susret plod zajedničkog promišljanja o poslanju Crkve u suvremenom društvu pri čemu redovništvo svojim specifičnim životom i djelovanjem na poseban način obogaćuje Crkvu.

Na početku skup je pozdravila i s. Marija-Ana Kustura, predsjednica Hrvatske unije viših redovničkih poglavarica. Naglasila je da su takvi susreti potrebni i vrlo korisni jer pridonose tješnjoj i djelotvornijoj suradnji s biskupima kao i produbljenom eklezijalnom zauzimanju redovnica u življenju vlastite redovničke karizme, na izgradnju Katoličke Crkve u Hrvatskoj

Biskupi i redovničke poglavarice raspravljali su o pitanjima vezanim za rad redovnica u crkvenim službama pri čemu je naglašena potreba očuvanja njihovih specifičnih karizmi koje kao zajednice žive i svjedoče današnjem svijetu i društvu. U tom vidu obostrano je usvojen Nacrt za Ugovor o *preuzimanju službi časnih sestara u crkvenim ustanovama* i institucijama koji će omogućiti jasno definiranje zadaća i odgovornosti svih koji su uključeni u zajedničko pastoralno djelovanje.

Glavna tema susreta bila je pastoral u mjesnoj Crkvi i redovnička karizma. Konstatirano je da je nužna određena unutarnja obnova redovničkih zajednica te njihovo prepoznavanje znakova vremena i potreba suvremenoga svijeta na koje će one moći odgovoriti svojom karizmom i tako pridonijeti rastu i poslanju Crkve. Biskupi, koji se brinu i nastoje oko procvata redovničkoga života kao znaka duhovnog bogatstva Crkve, prate ta nastojanja i pružaju im svoju svesrdnu potporu na čemu su im redovnice od srca zahvalne.

Tiskovni ured Hrvatske biskupske konferencije

Susret povjerenika za pastoral braka i obitelji, Zadar, 3. 07. 2007.

ZADARSKA NADBISKUPIJA

SVEĆENIČKA REKOLEKCIJA

Zadar, 23. svibnja 2007.

Predavanje: Dr. Ivo Džinić

(Župna) kateheza sa brakovima i obiteljima – Put prema vjerskom odgoju u obitelji

Uvod

Započnimo ovo promišljanje sa jednim primjerom iz konkretne pastoralne prakse, koji zasigurno u velikoj mjeri ne može biti relevantan kada je riječ o crkveno-pastoralnom djelovanju na našim prostorima, ali ipak može pomoći kod boljeg razumjevanja problematike o kojoj želimo promišljati, te kod izvlačenja važnih pouka. A primjeri iz konkretne crkvene prakse i njihova analiza su upravo najbolja prilika za to.

Za vrijeme jednog studijskog putovanja nas doktoranata iz Beča u Slovačku, posjetili smo i grad Košice na istoku Slovačke, s ciljem upoznavanja konkretne situacije Crkve i crkveno-pastoralnog rada u toj zemlji. Između ostaloga nam se pružila i prilika da se upoznamo i sa pastoralnim nastojanjima u radu sa Romima, kojih, napose u tom dijelu Slovačke, ima mnogo. Njihov, blago rečeno, dio grada ili, bolje rečeno «geto», nalazi se nekoliko kilometara udaljen od samog grada Košice. Ondje postoji i područna škola za romsku djecu, u kojoj i dva svećenika Košičke biskupije pokušavaju odgajati djecu u vjeri kroz pastoralni rad i katehezu. Nakon svega što smo vidjeli i iskusili, jedan je od spomenutih svećenika, kao mali rezime cijelog njihovog pastoralnog angažmana, ukratko opisao: «Često puta imam osjećaj da se radi o Sizifovom poslu, jer cjelokupno naše nastojanje u radu s tom djecom, onog trenutka kada se ona vrate svojim roditeljima, gdje ne nalaze nikakvo uporište i podršku, teško ili gotovo nikako ne nailazi na plodno tlo».

Ponavljam kako ovaj primjer u velikoj mjeri ne može biti relevantan za našu situaciju. Mišljenja sam da stvari ne treba generalizirati ni kada je riječ o romskoj populaciji. Ovim primjerom želim samo ukazati na važnost pastoralno-katehetskog angažmana i rada sa bračnim parovima i obiteljima, kako i naš rad sa djecom i mladima, a na kojeg često puta trošimo mnogo energije, ne bi postao Sizifov posao, nego da i po njihovim roditeljima naiđe na plodno tlo. Štoviše da u roditeljima prepoznamo veliku šansu i neiskorišten potencijal za rad sa (njihovom) djecom, da ih počnemo promatrati kao potencijalne katehete, odnosno odgojitelje u vjeri.

Počesto se i iz naše pastoralne prakse mogu čuti zaključci, poput: *Ah, što vrijedi kad mu je obitelj takva i takva!* Ili: *Nisu mu ni roditelji ništa bolji, pa se ni od njega ne može očekivati bilo što!*, itd. Poznata su nam takva iskustva, koja u nama bude svijest o važnosti pastoralnog rada i uloženog vremena u pastoralu i katehezi braka i obitelji, kako bi se unutar obitelji stvorilo pogodno tlo, koje će omogućiti vjerski i duhovni rast i njihove djece.

1. O važnosti evangelizacije odraslih

Pripremajući se za ovo predavanje uočio sam da mnogi autori jasno ukazuju na činjenicu kako kateheza odraslih, a u tom kontekstu napose kateheza braka i obitelji, kod nas još uvijek nije dovoljno zaživjela. Nitko ne tvrdi da se baš ništa ne radi, niti je to ovdje moja namjera, nego ukazuju na ono što nedostaje, kako bi se upotpunilo pastoralno djelovanje, koje je još uvijek u daleko većoj mjeri usmjerno na djecu i mlade, a bez adekvatne kateheze njihovih roditelja, odnosno brakova i obitelji.

Vjerojatno je baš to posljednje upravo i razlog, ne nedovoljno brzog rasta svijesti o važnosti pastoralna sa odraslima (svi smo svjesni toga!), nego nedovoljno brze realizacije te svijesti kroz stvaranje i ostvarivanje planova i programa za rad sa odraslima, odnosno sa brakovima i obiteljima.

Činjenica je da se podosta energije potrošilo za vrijeme uvođenja vjeronauka u škole, odnosno na relativno «brzoj» izobrazbi kateheta i vjeroučitelja, kako bi se što prije pokrile potrebe i zahtjevnosti takvog načina crkvenog djelovanja.¹ I sada kao da više nedostaje kreativnosti i snage za adekvatno organiziranje i ostvarivanje kateheze odraslih.

I župna kateheza se – tamo gdje postoji – još uvijek velikim djelom iscrpljuje u radu s djecom i mladima, i to napose za vrijeme pripreme istih na sakramente inicijacije. No, često puta i na tom području doživljavamo frustracije radi osjećaja neuspjeha. Primjerice dok se sakrament Potvrde nastoji pomaknuti na što je više moguću dob kako bi mlade što duže zadržali u vjerskoj pouci, u isto vrijeme doživljavamo kako se upravo taj sakrament doživljava više kao nekakav oblik «svečanog oprostaja od Crkve» nego li kao znak sazrijevanje i zrelosti u vjeri.²

Dakako da je upravo loš primjer velikog dijela odraslih kršćana, a posebice roditelja, jedan od razloga neuspjeha rasta u vjeri mladih generacija (ako ne i presudan!), jer oni uglavnom slijede primjer svojih roditelja i prihvaćaju njihove stavove kada se radi i o vjerskom i crkvenom životu.

Već i to ukazuje da, ukoliko želimo veći uspjeh u pastoralnom angažmanu kada je riječ o uvođenju mladih u vjeru, potrebno je (više!) voditi računa o evangelizaciji i katehizaciji odraslih općenito, a napose bračnih parova i (njihovih) obitelji. Ne umanjujući, dakle, važnost vjerske inicijacije mladih generacija, odnosno pastoralnog angažmana s djecom i mladima, uočljiva je važnost pastoralnog rada s odraslim kršćanima, te napose skrbi za bračne parove i obitelji, baš radi toga što niti jedna kateheza i pastoralno djelovanje nisu potpuni i u toj mjeri uspješni, ukoliko nisu popraćeni katehezom odraslih i pastoralnim radom s odraslim kršćanima.³

Kroz takav jedan angažman otvara se mogućnost i za uvođenje u kršćansku suodgovornost odraslih vjernika u Crkvi i u svijetu, te uvođenje i stavljanje samih obitelji u područje Crkve kao istinskog subjekta evangelizacije i apostolata.⁴

Zato bih prvo nešto progovorio o važnosti pastoralna i katehizacije braka i obitelji kao prioriteta nove evangelizacije⁵, a zatim, u nastavku, i o njezinom poslanju da navješćuje Evanđelje ljudskoj osobi u razvoju, te je postupnim odgojem i katehezom dovede do ljudske i kršćanske zrelosti.⁶

2. Pastoral braka i obitelji – prioritet nove evangelizacije

O potrebi i važnosti adekvatnog pastoralna braka i obitelji kao prioriteta nove evangelizacije govore gotovo svi relevantni crkveni dokumenti. Direktorij za obiteljski pastoral Crkve u Hrvatskoj u broju 50. ističe: «U svojem redovitom pastoralu Crkva smatra prvotnim upravo pastoral braka i obitelji». I mislim da doista ne treba u detalje razlagati zašto je to tako, ukoliko nam je svima jasno da je obitelj kolijevka i osnovna stanica društva ali i Crkve, te mjesto odgoja novih naraštaja za najosnovnije općeljudske i kršćanske vrijednosti.

Kada je riječ o pastoralu braka i obitelji, pogotovo što iz pastoralne prakse postoje različita iskustva, možda se ponekad nameće pitanje, nije li danas ovo područje pastoralnog djelovanja malo previše problematizirano, te se stalno ukazuje na neke potrebe koje od

¹ Usp. PAŽIN, Ivica, *Neke posebnosti kateheze odraslih u odnosu na katehezu djece i mladih*, u: VDSB 127 (1999.) 4, str. 237.

² HRANIĆ, Đuro, *Evangelizacija odraslih*, u: *Isto*, str. 241.

³ Usp. *Isto*.

⁴ Usp. Ivan Pavao II., *Pismo obiteljima*, br. 16.

⁵ Usp. *Direktorij za obiteljski pastoral Crkve u Hrvatskoj*, Hrvatske biskupske konferencije, (u Predgovoru).

⁶ Ivan Pavao II., *Obiteljska zajednica*, Apostolska pobudnica, KS, Zagreb 1997., (u Uvodu).

pastoralnih djelatnika iziskuju i nove aktivnosti i zadaće. Ne bi li zdrave brakove i obitelji trebali jednostavno pustiti na miru?! Međutim, ne bi se smijelo gubiti iz vida da bračno-obiteljski život nije nešto statično nego se radi o trajnom i vrlo dinamičnom procesu sa redovitim promjenama, koje bez adekvatne pastoralne brige mogu ponekad prouzročiti velike krize i neželjene posljedice.

Postoje različiti modeli pastoralnog rada sa bračnim parovima i obiteljima, od onih klasničnih i pastoralnim djelatnicima vrlo poznatih, kao što su pohod obiteljima, pastoral kroz liturgijska slavlja, osobni dušobrižnički razgovor, i dr., pa do različitih novih pokušaja. Pretežiti oblik rada sa brakovima i obiteljima je frontalna kateheza velikih skupina, primjerice u radu sa roditeljima djece koja se pripremaju na jedan od sakramenata kršćanske inicijacije. Čini se ipak da nekog ozbiljnijeg pastora i ozbiljnije katehizacije zapravo nema bez osobnog i diferenciranog pristupa pojedinim skupinama i osobama, prilagođenog njihovim potrebama i njihovoj konkretnoj životnoj situaciji. U tom smislu bih od svih modela pastoralnog rada sa bračnim parovima i obiteljima ovdje posebno htio staviti naglasak na bračno-obiteljske krugove ili skupine, kao veliku priliku za adekvatno katehiziranje odraslih vjernika.

3. Bračno-obiteljski krugovi ili skupine

3.1. Smisao i cilj ovakvih skupina

Dokument *Župna kateheza u obnovi župne zajednice*, govoreći o potrebi rada sa brakovima i obiteljima, naglašava kako je nužno uložiti dovoljno truda da taj rad ne bude samo prigodan, primjerice prigodom i povodom slavlja sakramenata njihove djece, nego je potrebno «da se stvori pravi vjernički krug koji bi zahvaćao sve roditelje, pa i one čija su djeca već odrasla, te da je u takve susrete moguće uključiti i djecu i mlade».⁷ Izražavajući svijest da je u ovo vrijeme sve otežanije katehiziranje djece i mladih, čiji roditelji ne žive svoju vjeru, ističe se kako među bitna mjesta župne kateheze spada kršćanska obitelj, te se potiče na stvaranje zajednice obitelji unutar župnih zajednica.⁸

Jedan bračno-obiteljski krug se u pravilu sastoji od 5-7 bračnih parova (ali to nije striktno određeno), koji se redovito nalaze (otprilike jednom mjesečno). Kroz redovite susrete i uvijek u istoj grupi rađa se međusobna otvorenost i pouzdanje, rastu prijateljstva koja se s vremenom produbljuju. Uz te redovite susrete odraslih, odnosno bračnih parova, dobro je povremeno poduzeti nešto zajedno i sa njihovom djecom (npr. jedno zajedničko večer kroz razgovor i druženje ili jedan zajednički izlet). U jednoj takvoj skupini ili krugu nalaze se bračni parovi zajedno, a zajedničko iskustvo je za brakove vrlo dragocjeno.

Može se dogoditi da u takvim krugovima bude i članova bez partnera, npr. žene čiji muževi ne žele doći ili samohrani očevi ili majke, udovci ili rastavljeni. Obadvije mogućnosti, kako homogene grupe tako i jedna «mješovita» grupa imaju jednako svoje šanse kao, naravno, i svoje granice.

Cilj ovakvih susreta je da se pojedini bračni parovi međusobno ojačaju u svojoj ljubavi, i to kroz upoznavanje vlastitih osobnosti u sasvim konkretnom životu kao par i kao obitelj u svim svojim životnim poteškoćama. To je i prilika za permanentno napredovanje i rast s obzirom na vjerski i religiozni život samih sudionika.

Važno je naglasiti da se to ne događa kroz davanje i dijeljenje savjeta, nego prije kroz otvorenu i respektiranu izmjenu iskustava u ovakvim grupama, kada se osobe međusobno čuju, kada se osjećaju prihvaćene i shvaćene, te kada se zajedno traže putevi i riješenja.

⁷ *Župna kateheza u obnovi župne zajednice*, Hrvatska biskupska konferencija i Nacionalni katehetski ured, Zagreb-Zadar 2000., br. 79.

⁸ Usp. *Isto*.

Bračno-obiteljska skupina može postati poput jedne oaze, u kojoj svaka pojedinačna osoba ima priliku sebe doživjeti, iz koje može crpiti snagu, energiju ali i životnu radost. Grupe nude bračnim parovima mogućnost da kroz iskustvo sa drugim bračnim parovima s(a)vjesnije njeguju dijalog u vlastitom braku. Jer život svakodnevice, napose u novije vrijeme, u mnogome reducira dijalog između bračnih partnera na ono najnužnije, kako sadržajno tako i vremenski.

Ono što je za svakog pastoralnog djelatnika važno i od velike koristi, svaka od takvih bračno-obiteljskih skupina može također i za cijelu župnu zajednicu postati nadahnjuća i zdrava jezgra te važan element cjelokupnog župnog pastorala.

3.2. Kako započeti s obiteljskim skupinama

Obično na početku postoji jedan ili nekoliko bračnih parova koji su oduševljeni sa ovom idejom. Njih se onda može potaknuti da traže i druge parove koji bi imali interesa za ovu ideju i tako se polako formira grupa i započinje svoje djelovanje. Većinom ipak župnik ima pri tome presudnu ulogu. Prvo bi se on trebao upustiti u avanturu ovog pastoralnog modela rada sa brakovima i obiteljima, nadvladati onu početnu nesigurnost i neizvjesnost dok to ne krene.

Kod formiranje jedne grupe dobro je paziti na neke nužne elemente, npr. važno je uočiti zajedničke interese ili npr. da su djeca bračnih parova pojedine grupe u približno jednakoj dobi. Potrebna je i određena simpatija i privrženosti među bračnim parovima. Općenito je zamišljeno da je jedna obiteljska skupina trajno formirana. Poznata su iskustva da neke grupe postoje već 30-ak godina i više. Ali također je sasvim u redu, ako se grupa ugasi nakon samo nekoliko godina ili mjeseci. Na početku je važno ostaviti vremena da se parovi međusobno upoznaju (možda otprilike pola godine), prije nego li pojedini odluče ostati u grupi ili ne.

3.3. Mogući sadržaj jedne večeri

Poželjno je da si grupa odmah na početku sadržajno odredi tijek susreta, ali isto tako da ga s vremenom na vrijeme i preispita. Obično se bračne skupine susreću u prostorijama župne zajednice ili, kada se bolje upoznaju, također u kući nekoga od članova grupe. Ovako bi mogao izgledati sadržaj jednoga susreta:

- Uvod: Meditativni tekst, molitva, pjesma i sl.
- Izražavanje osjećaja: Kako se osjećam ili kako se osjećamo kao par?
- Kratki uvod u temu susreta: Nekakav tekst, mali referat (duhovni impulsi), slike, vježbe i sl...
- Razgovor: Izmjenjivanje iskustava i mišljenja.
- Završetak: Dogovor o slijedećem susretu s obzirom na temu, mjesto, vrijeme, te tko i što treba pripremiti.
- Eventualno nekakva mala zakuska.

Susret ne smije nikome biti na teret, nego se treba odvijati u opuštеноj atmosferi i, koliko je moguće, treba biti na radosti svim sudionicima. Neka traje 40 minuta do sat vremena, tako da ostane vremena i za druženje nakon toga.

Potrebno je također naglasiti da je ovo jedan od modela pastorala i kateheze sa bračnim parovima i njihovim obiteljima, čije je blagodatno tek potrebno otkriti, ali se ne treba opterećivati ili smatrati manje uspješnim dušobrižnikom, ukoliko se primjeti da, radi profila jedne župne zajednice ili nekog drugog razloga, takav oblik rada jednostavno ne prolazi ili nije prihvaćen. U svakom slučaju je korisno pokušati, jer iskustva pokazuju da će kod velikog broja bračnih parova naići na dobar odaziv.

3.4. Mogućnosti kateheze u pojedinim fazama bračno-obiteljskog života⁹

a) Ponuda kontakata za mlade bračne parove

Svaki pastoralni djelatnik je već iskusio kako je teško nakon vjenčanja zadržati povezanost i kontakt s mladim bračnim parovima. Koncentracija na same sebe i uživljanje u bračno-obiteljski život kao i obaveze koje proizlaze iz njihovih zvanja i zanimanja, u mnogo čemu otežavaju privrženost župnoj zajednici. U tim se početnim fazama, nakon određenog vremena zajedničkog života, pojavljuju i zajednički problemi. I radi takvih okolnosti je poželjno okupiti grupu mladih bračnih parova, gdje će oni, kada međusobno steknu određeno povjerenje, moći izreći svoje poteškoće i probleme, te i na primjeru drugih sudionika ponešto naučiti.

Naravno da je za jednu takvu inicijativu, kao i za cjelokupno organiziranje pastorala braka i obitelji u župi, potrebno stvoriti i strukture, odnosno unutar Župnog pastoralnog vijeća imenovati zadužene upravo za pastoral braka i obitelji na župnoj razini, od koji se onda ovakve inicijative i očekuju.

b) Rođenje prvog djeteta i razgovor o krštenju

Kada jedan brak stupi u generativnu fazu, dakle kada se rodi prvo dijete, onda pastoralni rad na temu bračno-obiteljskog života postaje još dalekosežniji. Mladi roditelji u tim trenucima ne osjećaju samo brižnu ljubav za svoje dijete, nego i odgovornost da ga odgoje i pripreme za društveni život. I razgovor o krštenju djeteta može biti dobro izvoriste za poziv i stvaranje bračno-obiteljskog kruga, u kojem će uz općenita pitanja koja se odnose na brak i obitelji, biti dotaknuta i pitanja odgoja. Isto tako mogu i druge neke životne situacije poslužiti za stvaranje obiteljskih krugova, kao što su ulazak djeteta u dječji vrtić, upis u školu, te priprava na sakramente inicijacije. Sve te situacije mogu pogodovati za stvaranje bračno-obiteljskih krugova unutar župne zajednice, kao preduvjeta za dobru i kvalitetnu katehizaciju.

c) Postgenerativna kateheza i grupe bračnih parova srednje životne dobi

Pastoralne ponude za bračne drugove u srednjoj životnoj dobi su također od velike važnosti. Teško se «probija» svijest da bi jedna župna zajednica i za takve bračne parove trebala pokazati brigu i skrb. To je faza u kojoj dolazi do mnogih blokada, ali i promjena u bračno-obiteljskom životu. Ipak kod većine takvih parova je bračni drug nezamjenjiv i vrlo vrijedan u vlastitim očima. Obadvoje su zainteresirani da im brak bude sretan. Razgovor sa takvim bračnim parovima, s pogledom na daljnje nastojanje i sazrijevanje njihove bračne veze, od velike je važnosti. Dobro je ukoliko pastoralni djelatnik raspolaže i spoznajama iz područja psihologije, ali se ne treba previše zamarati ukoliko to nije slučaj. Tako i s obzirom na pastoralno djelovanje s brakovima i obiteljima, koje se nalaze u postgenerativnoj fazi. Važno je nuditi smjernice i s drugim sudionicima bračno-obiteljske grupe razmjenjivati iskustva, kako se u svagdašnjici živi jedan kršćanski brak i kako se na taj način oplemenjuje jedan bračna veza.

d) Povezanost s starijim bračnim parovima

Kada je riječ o radosnom zajedničkom životu i aktivnom osmišljavanju svakodnevnog života iz vjere, mnogi bračni parovi, napose kada se radi o starosnoj dobi, mogu biti jedni drugima od velike pomoći. Njihovoj svakidašnjici pripada određena rutina. Kada se ponekad promatra neke starije bračne parove, dobije se dojam i teško je za povjerovati da su se ikada zapravo i

⁹ Usp. BERGHOF, Ingrid – SCHMALBROCK, Gertrud, *Ehe in der Lebensmitte. Eine Gesprächsreihe in der Gemeinde*, München 1984., 14-17.

volili. Kod drugih se opet daje primjetiti, da su kroz dugogodišnji zajednički život postali međusobno privrženiji i sigurniji u vlastitu ljubav. U svakom slučaju naglašavamo i važnost pastoralnih ponuda i za bračne parove u starosnoj dobi.

4. Vjerski odgoj u obitelji kao prilika za zajednički rast u vjeri

Idući prema kraju važno je istaknuti i jedan drugi aspekt pastorala i katehizacije braka i obitelji. Kateheza braka i obitelji bi trebala ići za tim da vjernici shvate kako je bračni i obiteljski život poziv i poslanje u Crkvi i u svijetu, poziv i poslanje kojim supruzi i cijele obitelji svjedoče za Krista¹⁰, dakle, da ih pripremi i za suodgovornost u crkvenom životu i radu. Direktorij za obiteljski pastoral Crkve u Hrvata napominje da o tome, koliko Crkva u svojem djelovanju pruža bračnim drugovima i obiteljima, ovisi koliko onda može pred njih stavljati i određene zadatke i zahtjeve, te u istoj mjeri može očekivati i njihovo ostvarenje.¹¹ Isti dokumenat posebnu ulogu braka i obitelji vidi u ostvarenju zadaće obitelji kao «prvog i trajnog mjesta odgoja i duhovnog rasta kako pojedne osobe tako i čitavoga naroda».¹²

Papa Ivan Pavao II. u svojem Pismu obiteljima iz 1994. godine, kada govori o rodoslovlju osobe, napominje da svaki čovjek osim svojeg biološkog ima i svoje duhovno rodoslovlje, koje je usko vezano uz bračni i obiteljski život, te uz roditeljski i obiteljski odgoj.¹³ Papa naglašava nezamjenjivost obitelji i njezino značenje za religiozni odgoj djece i vjeronauk, što ga djeca u obitelji primaju, a po čemu se obitelj prepoznaje kao istinski subjekt evangelizacije i apostolata. I zato se Crkva doista zbiva u obitelji.¹⁴

O ulozi i poslanju obitelji se govori i u dokumentu *Župna kateheza u obnovi župne zajednice* Hrvatske biskupske konferencije: «Nazvana *domaće svetište Crkve*, obitelj se mora uključivati u raznovrsna djela obiteljskog apostolata, među koje spada i sam rad u katehiziranju».¹⁵

Sve to u sebi uključuje i važnost intenzivnijeg rada s bračnim parovima i njihovim obiteljima, s ciljem da se u njima probudi svijest o važnosti njihova angažmana u vjerskom odgoju radi ostvarivanja njezina bitnog poslanja.

4.1. Kateheza u obitelji kao šansa za zajedničko iskustvo vjere

U promatranju kateheze u obitelji kao šanse za zajedničko iskustvo vjere želimo se posebno osvrnuti i predstaviti teze teologa i religioznog pedagoga iz Tübingena, Alberta Biesingera,¹⁶ koji u svojim studijama i izlaganjima, upravo na tragu spomenutih crkvenih dokumenata, pridaje roditeljima centralnu ulogu kod vjerskog odgoja djece, napose kada je riječ o pripravi na sakramente.

Njegova glavna teza je da je djeci, odvojeno od njihovih roditelja, teško predstaviti i omogućiti iskustvo Boga, i zato naglašava važnost roditeljskog uključivanja u katehizaciju djece kroz nesmetano dijalgoziranje o vjerskim pitanjima.

To ne znači da je uobičajena kateheza i vjeronauk za djecu i mlade nešto nevažno, ali je nužno u proces katehizacije uključiti i drugo čvrsto uporište, odnosno same roditelje, koji će svojoj djeci pružiti potporu na njihovom putu odrastanja u vjeri. Roditeljska uloga je nezamjenjiva i bi bila velika zabluda kada bi se sav religiozni odgoj prepustio nekim drugih institucijama.

¹⁰ Usp. *Direktorij za obiteljski pastoral Crkve u Hrvatskoj*, br. 50.

¹¹ Usp. *Isto*.

¹² *Isto*, br. 11.

¹³ Ivan Pavao II., *Pismo obiteljima*, br. 9-10.

¹⁴ *Isto*, br. 16.

¹⁵ Hrvatska biskupska konferencija, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice*, Nacionalni katehetski ured, Zagreb-Zadar, 2000., br. 79.

¹⁶ BIESINGER, Albert, *Gott mit neuen Augen sehen*, München 2004.

Velika je uloga roditelja u katehizaciji vlastite djece, te njihova spremnost na adekvatan način pripomoći u katehizaciji i pripremi svoje djece na sakramenate inicijacije. Biesinger tvrdi da su kateheze roditelja za djecu od velike važnosti i za život Crkve, štoviše da Crkva bez kateheze u obitelji neće moći imati svjetlu budućnost.

I iz toga se razloga nameće potreba primjerene kateheze za bračne parove i njihove obitelji. Vrlo važan cilj kako kateheze tako i svukupnog pastoralnog djelovanja sa bračnim parovima jest potreba da se razgovor o vjeri ponovo vrati u obitelji, jer je upravo obitelj idealno mjesto za tako nešto. Citirajući latinoamreičkog teologa oslobođenja Lenarda Boffa, Biesinger pojašnjava i što je uloga kateheze unutar obitelji. Boff je, naime, jednom napisao da je Bog već prisutan u obitelji, prije nego li se započne sa bilo kakvom obiteljskom katehizacijom, ali obiteljska katehizacija može u mnogome pomoći, da i roditelji i njihova djeca postanu toga svijesni. Dakle, radi se o procesu usvajanja svijesti da je Bog prisutan u obitelji i da ga se može iskusiti. Tako kateheza u obitelji postaje prilika za zajedničko iskustvo vjere.

4.2. Realne poteškoće koje se nameću

Svijesni smo i poteškoća kod svega toga, počevši od toliko puta naglašene nedovoljne svijesti odraslih vjernika o suodgovornosti i njihovom svjedočkom poslanju, pa sve do osjećaja nekompetentnosti i nedovoljne sigurnosti, da sa svojom djecom otvoreno razgovoraju i o vjerskom životu. Vrlo vjerojatna je mogućnost da bi za mnoge roditelje poticaj na razgovor s djecom o vjeri predstavljalo određeno iznenađenje ili pak izazvalo osjećaj nesigurnosti i straha. To je i u našim prilikama većinom tabu tema. Put prema takvim nastojanjima je adekvatna kateheza za i sa brakovima i obiteljima, u kojima će se otvoriti mogućnost i vjerske naobrazbe i osobnog iskustva u vjeri, te zadobivanje sigurnosti i uvjerenja da su upravo oni najbolji katehete svojoj djecu. I to je jedan od razloga i ciljeva dovoljne pozornosti i brige za bračne parove i obitelji u župnim zajednicama.

Razgovor o vjeri i cjelokupni vjerski odgoj bi djeci zasigurno mnogo značio. Biesinger je mišljenja da se pri tome radi o nečem svagdanjem i zapravo nimalo zahtjevnim, nego se radi o svakodnevnom životu na koji se govor o vjeri nadovezuje. Teme za razgovor su orjentirane na svagdašnjicu, promatranu i kroz prizmu vjere, a sve sa ciljem vjerskog dijaloziranja u obitelji.

Djeci se teško može otvoriti put prema Bogu bez iskustva u vlastitoj obitelji. Zato obitelji treba poticati da se uključe u organizirani projekt kateheziranja u obitelji. Uvijek će biti onih koji to ne žele. Ali je važno kateheze sa brakovima i obiteljima tako osmisliti, da se roditelje potakne na konkretno djelovanje u svojim obiteljima, da sa Bogom i o Bogu razgovaraju u svojim obiteljima, napose sa svojom djecom, te da ga u vlastitom i obiteljskom svagdanjem životu prepoznaju i slave.

Umjesto zaključka

Kateheza i pastoralni rad sa bračnim parovima i obiteljima, posebno kroz male skupine vjernika, je izazov o kojem se isplati promišljati te se odvažiti na konkretne korake i u vlastitoj župnoj zajednici. Ključna je, barem u početku, uloga župnika. Zapravo najvećim djelom o njemu ovisi, koliko će ovakav oblik pastorala sa brakovima i obiteljima zaživjeti na župnoj razini. A kao što je već rečeno tu se onda otvaraju mnoge mogućnosti, od pridobivanja novih župnih suradnika do stvaranja dobre i najvažnije podloge i za pastoral djece i mladih. Dobra i uspješna obitelj je veliki garant uspjeha svih katehetskih nastojanja sa djecom i mladima. Kroz katehezu i pastoral sa njima treba im pomoći da dođu do svijesti kako u njima samima postoje veliki resursi za sveopći i religiozni odgoj njihove djece. A na tome onda i katehete i vjeročitelji mogu temeljiti svoju pouku.

I na koncu opet nešto o primjeru sa početka ovog promišljanja. Naravno da njegovo spominjanje nije imalo namjeru poistovjetiti vjersku i crkvenu praksu kod nas sa onom kod

romske populacije. Primjer je ovdje spomenut samo kao paradigma, što znači da ga se vjerojatno na ovaj ili onaj način može susresti i u svakoj župnoj zajednici. Prvotna mu je namjera, dakle, ukazati na problem koji je općenit, a koji zahtjeva pastoralnu-teološku refleksiju i izaziva na konkretno djelovanje. I ovo promišljanje neka se shvati kao poticaj, na (daljnji!) angažman pastoralnih djelatnika u župnim zajednicama, na dobro bračnih parova i njihovih obitelji i u Zadarskoj nadbiskupiji.

Svećenici na ređenju u katedrali, 29. lipnja 2007.

ČETVRTA OBLJETNICA POHODA PAPE IVANA PAVLA II. ZADRU

Dr. Ivan Bodrožić, Split

Predstavljanje apostolske pobudnice Sacramentum caritatis prigodom obilježavanja četvrtе obiljetnice pohoda Pape Ivana Pavla II. Zadru Zadar, 8. lipnja 2007.

Apostolska pobudnica Sacramentum caritatis jedan je u nizu dokumenata i inicijativa kojim je Učiteljstvo posljednjih godina poticalo Crkvu da dublje i intenzivnije promišlja euharistijsko otajstvo: Ecclesia de Eucharistia, Mane nobiscum Domine, Jubilejska godina, Godina euharistije, Euharistijski kongres u Guadalajari, te naposljetku i sama sinoda biskupa u Rimu kojoj je radna tema bila: Euharistija izvor i vrhunac poslanja Crkve.

S pravom se valja pitati koji je razlog da je Učiteljstvo toliko intenzivno posljednjih godina govorilo o Euharistiji? S jedne strane postoje oni «negativni» razlozi: ljudska površnost i slabost, bilo svećenika bilo vjernika, kojom pristupa svetim otajstvima; pogrešno tumačenje koncilskih odredbi, te shodno tome i pogrešna praksa; labilni/laksni stavovi pojedinca kojima se onda u pastoralnoj praksi pričinjava dosta poteškoća.

S druge postoje oni «pozitivni»: potreba da stalno rastemo u spoznaji Božjeg otajstva i da mu budemo otvoreni. Potreban je ovaj trajno pozitivni pristup radi naše trajne ljudske slabosti, to jest radi sklonosti onome što definiramo «negativnim razlozima». Papa želi dati novi impuls svjestan neizmjernog doktrinalnog i disciplinskog bogatstva vezanog uz ovaj sakrament.¹⁷

Upravo značenje pojma sacramentum, otajstvo, potiče svih da se ne naviknu na euharistiju, već da je doživljavaju kao trajno otajstvo, neiscrpu dubinu prema kojoj se treba ponašati s iznimnim poštovanjem i ljubavlju. To je otajstvo koje dotiče dubine bića, koje nas upućujemo da zastanemo pred činjenicom da je pred nama stvarnost koja nas trajno nadilazi.

To je tajna pred kojom poput Mojsija svakodnevno trebamo skidati obuću s nogu i približavati se na koljenima. Euharistija u sebi nosi sadržaje koje čovjek nikad u potpunosti ne će moći do kraja shvatiti, što ga ne oslobađa obveze i potrebe, dapače, da trajno pred njima zastaje i razmatra ih. Ako se navikavamo ili smo se navikli na euharistiju kao na nešto svakodnevno ili obično, onda smo izgubili smisao za sveto i osjećaj za otajstvenost Božje prisutnosti među nama i njegova otajstvenog djelovanja. Ako izgovaramo riječ sakrament u njezinom reduciranom značenju, znači da se ovoj tajni približavamo tek površno, tek rubnim dijelovima svoga bića, a Bog očekuje da pristupamo srcem. Zato je govor o euharistiji uvijek i govor o ljubavi, o dubinama i središtu bića, bilo božanskoga bilo ljudskoga. Stoga Papa, da još snažnije naglasi otajstvenost, upotrebljava i riječ mysterium koja dolazi od grčkoga mysterion, budući je riječ sacramentum, koja je od starine služila da prevede upravo spomenuti grčki izraz, kroz stoljeća teološke upotrebe postala tehnički pojam samo za sedam sakramenata.

Struktura Pobudnice

Pobudnica je podijeljena u tri dijela:

Prvi je doktrinalno-dogmatski, a nosi naziv: Euharistija – otajstvo u koje treba vjerovati – Mysterium credendum.

Drugi je liturgijsko-pastoralni pod nazivom: Euharistija – otajstvo koje treba slaviti – Mysterium celebrandum.

Treći dio je duhovno-misionarski, a naslovljen je: Euharistija – otajstvo koje treba živjeti – Mysterium vivendum.

Svako od ovih poglavlja podijeljeno je na podpoglavlja, ali ja se ne bih zadržavao na

¹⁷ Usp. br. 5.

njezinoj samoj strukturi, već bih radije izvukao nekoliko hermeneutskih linija tumačenja, nekoliko bitnih točki koje se nalaze u pozadini svega kao Papina intimna briga i način doživljaja ovog otajstva.

U pastoralnom smislu je naglasak na primjenu postojećih normi i na vjernost smjernicama Učiteljstva, te tako ne donosi neke radikalne novosti. Novost je više u duhovno-teološkom nastojanju za većim žarom cijele Crkve, na poseban način onih koji predslave sveta otajstva.

Društvene pretpostavke

Papa polazi od nekih društvenih pretpostavki modernoga svijeta i vremena, od kojih će neke biti istaknute i tijekom predavanja. Istina, on ih ne stavlja u prvi plan, niti on polazi od njih, ali držim da u svemu što kaže ima u vidu upravo takve stvarnosti.

Tako na jednom mjestu veli da sekularizacija stavlja vjeru na margine.¹⁸ No vjera bi trebala biti u središtu života i stvarnost koja potpuno obuhvaća i prožima sav život. Teško griješe i dobro se vara onaj tko bi pomislio da je Isus nečija privatna stvarnost, netko tko mora ostati u privatnoj sfere, ili da je pak neka apstrakcija.¹⁹ Isus Krist je, kako na više mjesta u svojim teološkim radovima tvrdi Ratzinger, a to izbija i iz Pobudnice, jest utjelovljena Božja Riječ, Božji Logos, koji je prisutan u svemu što je razumsko i logično. Isus je u središtu ljudske povijesti, ali isto tako u središtu života svakog pojedinca, dakle u svakom ljudskom srcu, kako je svojedobno govorio Augustin tvrdeći za Boga da je «intimior intimo meo».

Nadalje, Papa je svjestan da živimo u svijetu u kojem je nezaobilazan proces globalizacije, koji je nerijetko postavljen na takav kolosijek da stvara još veće razlike između bogatih i siromašnih na svjetskoj razini, umjesto da se pomaže razvoj i

jednakost među ljudima i državama. Euharistija je od svojih početaka sadržavala ovakvu društvenu osjetljivost, te je bila poticaj i prigoda vjernicima da iskažu svoju solidarnost s potrebnima.²⁰

Divljenje i čuđenje

Prvom hermeneutskom linijom nazvao bih Papinu teologiju divljenja. Od prvog broja pa do kraja isprepleće se ova ideja o kojoj svjedoči, kako rekoh, i korištenje pojmova sacramentum i mysterium. Evo kako se izražava na prvoj stranici Pobudnice: «*Koje čuđenje (stupor) je moralo obuzeti srca Apostola zbog Gospodinovih čina i riječi za vrijeme posljednje večere! Koje divljenje (admiratio) u našim srcima mora izazvati euharistijsko otajstvo!*»²¹ Kroz ove dvije ključne riječi (stupor i admiratio) iščitavamo i Papin odnos prema euharistiji, i njegov osjećaj za nju. Ponavljajući više puta ove dvije riječi u različitim kontekstima, pokazuje koliko mu je stalo da i svaki vjernik podijeli njegove osjećaje, te da se na ovakav način približi euharistiji.

U svijetu koji banalizira vrijednosti i koji je izgubio moć čuđenja pred tajnom i pred unutarnjom ljepotom, koji više ne vidi i ne divi se onome što je očima skriveno, koji ne zna više čitati unutra (intus legere), to jest razumijevati (intellegere); u svijetu koji nema osjećaj za sveto iz perspektive čuđenja, već eventualno iz instrumentalne perspektive traženja čuda, vjernici se ne bi smjeli približavati euharistiji kao nečem svakodnevnom, običnom. Uvijek mora postojati ovo čuđenje, divljenje pred ovim otajstvom, jer ako postoji otajstvo kojemu se treba diviti, onda je to otajstvo Božjeg utjelovljenog života kojim krijepi čovjeka. Ako postoji čudo u ljudskom životu, onda je to čudo kojim je Bog sanirao ljudsku smrtnost i dao mu besmrtnost, život vječni.

¹⁸ Usp. SC 77.

¹⁹ Nije stoga zaludu Papa napisao i knjigu o Isusu iz Nazareta da dadne svoje teološko svjedočanstvo o njegovu postojanju, kao i o njegovu značenju za čovječanstvo.

²⁰ Potrebno se samo prisjetiti kršćanskih bratskih gozbi, koje su izrasle iz euharistije, a kojima je bio cilj pomaganja potrebnima. Ujedno, za vrijeme liturgijskog slavlja prikupljala se i pomoć u vidu milodara za najugroženije.

²¹ SC 1.

Ako su filozofi govorili da filozofija počinje čuđenjem, divljenjem,²² koliko više to mora vrijediti za istinski odnos prema Bogu i prema Presvetom Sakramentu koji sadrži Boga. Izgovarajući riječi «tajna vjere», svećenik naviješta i svoje divljenje pred ovim otajstvom, svoje čuđenje nad onim što se dogodilo u pretvorbi kruha i vina u Kristovo tijelo i krv,²³ čuđenje koje bi i svećenici i vjernici trebali sačuvati klanjajući se Gospodinu u Presvetom Oltarskom Sakramentu.²⁴

Cijeli bogoslužni prostor, njegova arhitektonska struktura i estetska dotjeranost trebaju biti takvi da u vjernicima izazivaju divljenje za otajstvo Božje, da potiču pobožnost i pokazuju jedinstvo vjere.²⁵ Jer, sukladno toj logici, nema ništa ljepše nego kad Evanđelje, kad Krist, djeluju na čovjeka izazivajući u njemu divljenje,²⁶ koje ne bi smjelo ne pretvoriti se u poslanje da se životom svjedoči. Jer divljenje za dar koji je Bog dao čovjeku u Kristu utiskuje vjerničkom postojanju novi dinamizam koji ga potiče da bude svjedokom Božje ljubavi riječima, djelima i načinom življenja iz kojega postaje razvidno da se u njemu pokazuje i preko njega saopćava netko Drugi.²⁷ Tko se divi ljepoti Božje istine i snazi njegove ljubavi, ne može ne saopćavati tu istu istinu i ljubav svojim životom da bi izazvao iste osjećaje divljenja za neizmjerena djela Božja i kod drugih. Euharistija koja je saopćavanje Božje ljepotom kojom izaziva divljenje u čovjeku iziskuje takvo poslanje od onoga tko se njome hrani.

Kao što je započeo Pobudnicu razmišljanjem o čuđenju koje su Kristove riječi i čini izazvali u Apostolima za vrijeme posljednje večere, koristeći i riječ

²² Aristotel, Metafizika, I,2, 982b: «Jer zbog čuđenja ljudi se danas počinju baviti mudrošću, kao što su i prvotno počinjali, čudeći se u početku očitim neobičnostima, a zatim napredujući malo po malo stali su dvojit i o krupnijim stvarima.»

²³ Usp. SC 6.

²⁴ Usp. SC 67.

²⁵ Usp. SC 41. Na žalost dogodi se često da se u modernim bogoslužnim prostorima vjernici iščuđuju kako je nekom moglo pasti na pamet napraviti tako neprimjeren projekt.

²⁶ Usp. SC 84.

²⁷ Usp. SC 85.

stupor i admiratio, tako je Papa i završio Pobudnicu koristeći u posljednjem poglavlju obje ove riječi potičući vjernike da «*po zagovoru Blažene Djevice Marije, Duh Sveti upali u nama isti žar koji su imali učenici iz Emausa i da obnovi u našem životu euharistijsko čuđenje za sjaj i ljepotu koji se odražavaju u liturgijskom obredu, koji je djelotvorni znak neizmjerne ljepote svetog Božjeg otajstva*», te da onda «ispunjeni radošću i divljenjem u susretu s svetom Euharistijom» naviještaju drugima istinu da je Isus prisutan sa svojom Crkvom do svršetka svijeta.²⁸

Ljubav

Govoriti o euharistiji ne može se a da se ne govori o ljubavi. Ona je, kako kaže već sam naslov, sakrament ljubavi. Na temelju onoga što kaže sv. Ivan da je Bog ljubav, razvidno je onda da je ona sakrament samoga Boga, putem kojega On prenosi svoju ljubav, svoju božansku bit čovjeku, želeći ga učiniti dionikom svoga božanskog života.

U Kristu je istina ljubavi, kaže Papa u Pobudnici. On je uosobljena Istina. On je objavio Božju bit koja je ljubav.²⁹ Binom istina-ljubav u Kristu je nerazdvojan, te svjedoči o potrebi traženja istine u ljubavi, i življenja ljubavi u istini, pri čemu se susreću razumski i voljni element.

Nadalje, govor o ljubavi objavljuje primat Božje ljubavi u odnosu na ljudsku. Bog je prvi ljubi čovjeka, što sačinjava središnju istinu božanskog života, središnju istinu povijesti spasenja. Jednostavno na ontološkoj razini Bog nas je prvi ljubio od vječnosti.³⁰

O euharistiji koja je ljubav Papa govori i kad objašnjava ulogu svećenika u slavljenju svetih otajstava. Tom prigodom poziva se na riječi sv. Augustina koji veli da je svećeništvo amoris officium, služba ljubavi.³¹ Budući da je Bog ljubav, te se daje u euharistiji koja je bitno ljubav,

²⁸ SC 97.

²⁹ Usp. SC br. 2.

³⁰ Usp. SC 14.

³¹ Usp. SC 23. Papa citira Augustinov Komentar na Ivanovo Evanđelje: In Ioann. 123, 5.

svećeništvo ne može ne biti služba ljubavi. Svećenik služi Bogu koji je ljubav, koji je potom prvi ljubio, koji se iz ljubavi preda za spasenje čovjeka. On je službenik euharistije koja je sami, ako tako smijemo reći, 'koncentrat' ljubavi, stopostotna ljubav. Stoga je svećenička služba služba ljubavi koju nitko ne bi smio vršiti ako nije svjestan ovog iznimnog dara ljubavi kojom ga Bog obdaruje, i u čiju službu ga poziva. Pozvan je da bi bio u službi takve darujuće nedokučive ljubavi Božje, koja ljubi čovjeka prva i ljubi ga dok još bijaše grješnik.

Svećenik koji je u službi ljubavi, živi i radi za čovjeka grješnika, ali mu služi na poseban način ljubavlju prema Istini.³² Svako drukčije služenje bilo bi pogrešno i štetilo bi duhovnoj cjelovitosti na koju je pozvan svaki čovjek. Poluistine i laži ne bi bile primjerne. Bile bi samo zavaravanje čovjeka pred Istinom, koja je jedna i cjelovita, koja jedina može osloboditi čovjeka kad je življena u ljubavi.

Ljepotom svoga bitka, svoje osobnosti i djelovanja, Krist oduševljava i privlači čovjeka, koji nakon ushita i divljenja počinje doživljavati ljepotu Božje ljubavi, te dopušta da ga takav ushit ponese izvan sebe samoga, i počinje doživljavati da je ljubav njegovo pravo zvanje.³³ Papi je neobično stalo da kršćani budu svjesni da je pravi Bog Bog ljubavi, to jest sama Ljubav kojom nas Bog privlači k sebi. Filozofija nije poznavala takvu ideju niti je poimala Boga na takav način kao Boga ljubavi. Bog je eventualno mogao privlačiti čovjeka time što je čovjek imao ljubav prema Bogu, ali za helenističke filozofe ljubav nije bila odlika dostojna Boga. Kršćanstvo to vidi sasvim na drugi način, što je Papa izrazio i u svojoj enciklici *Deus caritas est*.

Ljudski život i poziv se sastoji upravo u tome da spozna Boga kao Ljubav i da ga onda objavljuje. Stvoriti takav odnos prema Bogu je istinsko zvanje koje započinje u trenutku kad čovjek dopusti Bogu da ga zadivi ljepotom svoga bitka koji je ljubav. Upuštajući se u to čovjek ulazi u dinamizam bez kraja, jer ljubav nikad ne

prestaje, ljubav nikad ne umire. Ona trajno živi i iziskuje živ i dinamičan odnos. Shvatiti kršćansku vjeru drukčije od dinamizma koji predlaže Papa, značilo bi ne shvatiti baš ništa, značilo bi pretvoriti je u puki tehnicizam, značilo bi umrtviti njezinu vitalnost i u konačnici pretvoriti je u beživotnu okaminu.

Sloboda

Sljedeća bitna dimenzija koja se proteže od početka do kraja Pobudnice jest i govor o slobodi. Ponajprije sam Bog se daruje u slobodi čovjeku, te očekuje od čovjeka slobodan odgovor, očekuje da ga čovjek slobodno prihvati, da prihvati njegov način darivanja i u slobodi odgovori na slobodno darivanje.³⁴

Govor o Božjem slobodnom djelovanju uključuje uvijek govor o besplatnosti i o darivanju. Naime, kad Bog djeluje, on djeluje iz preobilja svoga bitka. A kako je njegov bitak ljubav, on dakle djeluje iz ljubavi i kako se radi o preobilju, onda njegovo djelovanje ne može biti drukčije doli darivanje.

Euharistija je cijela utemeljena u darivanju Kristovu, te stoga Crkva može činiti euharistiju. Primat Kristova, to jest euharistijskog darivanja je ne samo kronološke, već i ontološke naravi.³⁵

Takvo obilno i milosno Božje djelovanje očituje se na najbolji način u euharistijskom otajstvu. Zato Papa veli da nam Isus Krist, «*koji po Duhu vječnom samoga sebe bez mane prinese Bogu*» (Heb 9, 14) u «*euharistijskom daru komunicira sam božanski život*».³⁶

Nije slučajnost da je dimenzija darovanosti protkana kroz cijelu Pobudnicu, jer je Papa svjestan vremena i okolnosti u kojima živimo u suvremenom svijetu koji je toliko upućeno na tehnički napredak, na sposobnost da čovjek ostvari i stekne ono što želi, te da se navikne na takav mentalitet, koji najviše slični na onaj pelagijanski iz petoga stoljeća, koji je nijekao potrebu Božje milosne pomoći. U takvom mentalitetu se događa otuđenje

³² Usp. SC 29.

³³ Usp. SC 35.

³⁴ Usp. SC br. 2.

³⁵ Usp. SC 14.

³⁶ SC br. 8.

čovjeka, budući da postoje vrijednosti koje se ne mogu steći, zaraditi ili izraditi. Ljubav i milost Božja, te ostale duhovne vrijednosti, ne mogu se kupiti, već samo primiti na dar.

Isto tako, Bog, djelujući iz svoje punine, darujući se drugima ne gubi ništa, ostaje uvijek punina i savršenstvo, kad se daje daruje besplatno, a ne vođen nekim interesom, jer on već sve ima u sebi i svome božanskom bitku. Dakle ove dimenzije su tako intimno isprepletene da ih je nemoguće rastavljati.

I još jedna dimenzija se ne smije preskočiti kad se radi o Božjem darivanju. Naime, Bog je onaj koji jest. On nije netko tko ima nešto, već on jest. Stoga kad on izlazi iz sebe, kad iz preobilja bitka daruje, on ne daruje nešto, jer on u sebi nema ništa. On daruje sebe jer on jest i jest sav i potpuno. Zato njegovo darivanje, koje uvijek ima oznaku potpunosti, totaliteta, u euharistiji dosiže svoj vrhunac.³⁷ Bog je tako, po Tijelu svoga Sina, pronašao pravi način da napokon čovjeku dadne puninu života, puninu sebe samoga. Jer znamo dobro da u Kristu Isusu, kako veli sv. Pavao, tjelesno prebiva sva punina božanstva (usp. Kol 2, 9). A kako se radi o istom tijelu, onda nam ovo sakramentalno tijelo posreduje upravo tu puninu koju je Bog od prvoga trenutka stvaranja želio saopćiti čovjeku.

Doista, Bog je sve i ne može se darivati parcijalno, premda ga čovjek ne može cijeloga primiti, ukoliko Bog ne nađe načina da mu se saopći na prihvatljiv način. I Bog je to pronašao. Omogućio je čovjeku da ne živi samo od komadića parcijalnoga, već da obuhvati cjelinu, da obuhvati Sve srcem, vjerom, ljubavlju primajući euharistiju.

U Kristu je bila punina objave božanske slobode koja se spušta do čovjeka, da bi u isto vrijeme u njemu bio najbolji odgovor ljudske slobode na božansku, te stoga s pravom Papa govori o konačnom susretu dviju sloboda u neraskidivi savez, uvijek vrijedan u raspetom Kristovu tijelu.³⁸

³⁷ SC br. 7: «Isus u euharistiji daje ne 'nešto' nego sama sebe. On daje svoje tijelo i svoju krv. Na taj način daje puninu svojeg postojanja, objavljujući iskonski izvor ove ljubavi.»

³⁸ Usp. SC br. 9.

Samo iz takvog djelotvornog susreta sloboda, moglo je proizići oslobođenje od ropstva i grijeha.³⁹

Nadalje u euharistiji se događa susret dviju sloboda od kojih ona božanska pruža ruku spasenja i prijateljstva, ruku saveza. Ujedno je u euharistiji sadržana pomoć ljudskoj slobodi koja je u hodu.⁴⁰ Ljudska sloboda je u trajnom hodu i trajnom zauzimanju stava sve dok čovjek ne prisprije u nebesko blaženstvo. Njegova sloboda nije jednom za stalno određene ni izgrađena, nije nepovrediva niti neopoziva, nije apsolutna poput one božanske (premda takvu slobodu u kojoj se očituje autonomija od Boga i njegova zakona, čovjek danas pokušava zaživjeti na društveno-institucionalnoj razini). Ljudska sloboda je krhka i slaba, kako prije Adamova grijeha, tako i poslije, te joj je potrebna božanska pomoć da bi mogla ispravno djelovati, te čovjeka dovesti njegovu cilju, vječnom blaženstvu (vita beata). Odbijanjem božanske pomoći, čovjek sebe uskraćuje za nešto što bi mu trebalo biti neophodno na životnome putu. U vremenu slobodarstva kakvo se izgrađuje danas u mentalitetu ljudi, potrebno je ukazati na autentične dimenzije slobode koje se nadahnjuju i hrane euharistijskom hranom koja sadržava primjer Kristove slobode.

Što se tiče poimanja slobode i slavljenja euharistije, Papa pribjegava i jednom paradoksu tvrdeći kako je odredba o svetkovanju Dana Gospodnjega izvor prave slobode.⁴¹ Reći da je odredba (mandatum) izvor slobode u najmanju ruku je provokativno u današnjemu svijetu koji poima slobodu kao odbacivanje odredbi. No kršćanstvo je uvijek stajalo iza takvog paradoksa i poimanja slobode, to jest shvaćanja da se autentična sloboda ostvarivala u vršenju Božjih zapovijedi, a ne u njihovu odbacivanju.

Euharistijski život je isto tako neophodan da kršćanska moralnost ne bi prešla u moraliziranje, budući da ona nadahnjuje i poziva na slobodu u moralnoj

³⁹ Usp. SC br. 10.

⁴⁰ Usp. SC 30.

⁴¹ Usp. SC 73.

odgovornosti.⁴² Sloboda se tako ne predstavlja kao odbacivanje moralnih normi, ni život bez odgovornosti i obzira, već naprotiv, sloboda je dar da bi čovjek izabrao vrednote, da bi Bog u nama okrunio svoje darove kad slobodno prihvaćamo dar milosti i ponuđenu ruku spasiteljicu.

Ako je euharistija izvor slobode, onda je ona i izvor principa slobode. Prave slobode nema bez vjerske slobode, to jest bez slobode slobodnog štovanja Boga, na što se Papa posebno osvrće.⁴³ Nama može izgledati tako očita ta tvrdnja, ali u svijetu i vremenu u kojemu kršćani svakodnevno polažu živote za vjeru u nekim zemljama, u kojima nemaju pravo na slobodu bogoštovlja, to je bilo neophodno naglasiti.⁴⁴

Ljepota

Jedna od ključnih riječi koja se spominju jest ljepota (pulchritudo), koja je povezana i s pojmom divljenja. Čovjek se može diviti onom što mu je lijepo, što svojim skladom, proporcijom i privlačnošću ostavlja trag u njegovoj duši.

Liturgija je sjaj istine - veritatis splendor, te je treba doživljavati, razmatrati i slaviti kao ljepotu.⁴⁵ Papa se tako vraća na autentičnu estetiku koja ne može postojati bez ontoloških konotacija i implikacija. Papi je jasno da moderno vrijeme, u ime ljepote koja nije u suodnosu s Bogom i božanskim, postavlja neke nove kriterije lijepoga, čime dolazi do obožavanja određenih oblika i izričaja koje graniče s nakaradnim, a nametnute su samo utoliko što prave prekid s tradicionalnim. Već je skolastička teologija definirala određene objektivne oznake lijepoga teološkom sintagmom: *Ens et unum, pulchrum, bonum, verum convertuntur*. A lijepo je ono što se sviđa nakon što ga se vidi (*pulchra dicuntur quae visa placent*), kako veli sv. Toma, gdje se ne misli samo

na promatranje tjelesnim očima, već na promatranje razumom, očima duha.⁴⁶

Polazeći da se ono što je lijepo podudara s onom što jest (ens), ne možemo ne poći do središnjeg izvora bitka, do onoga koji je *Ens per essentiam*, koji je *Summum esse subsistens*, te ne poći od tvrdnje koju već iznijesmo da je Božja bit ljubav. Ako je to tako onda Papa s pravom zaključuje da je prava ljepota sadržana u ljubavi Božjoj koja nam se je konačno objavila u Pashalnom otajstvu.⁴⁷ Isto tako kršćani ne bi smjeli zaboraviti ni ostale «trascendentale» u svijetu u kojem se lijepim proglašava ono što se voli, a voli se samo ono što se sviđa osjetilima, dok se zaboravlja na istinu i dobro (*verum i bonum*), bez kojih lijepo (*pulchrum*) ostaje lišena najbitnijih oznaka. Nadalje, ma koliko Papa u odnosu na tomističku tezu ljepotu doveo i u odnos prema volji tvrdeći da se sastoji prvenstveno od ljubavi, ipak se ljepota ne stavlja samo u odnos prema volji, nego i prema razumu, prema onome što je istinito.

O iznimnoj potrebi da liturgija bude lijepa, svjedoči Papin izričaj *ars celebrandi* – umijeće, to jest umjetnost slavljenja, čemu posvećuje cijelo jedno poglavlje u drugom

⁴⁶ Isto tako važno je dodati Tomino poimanje ljepote koja, za razliku od dobra koje se odnosi prema želji (volji), ljepota se stavlja u odnos prema razumu: «*Ad primum ergo dicendum quod pulchrum et bonum in subiecto sunt idem, quia super eandem rem fundantur, scilicet super formam; et propter hoc bonum laudatur ut pulchrum. Sed ratione differunt. Nam bonum proprie respicit appetitum; est enim bonum quod omnia appetunt. Et ideo habet rationem finis; nam appetitus est quasi quidam motus ad rem. Pulchrum autem respicit vim cognoscitivam: pulchra enim dicuntur quae visa placent. Pulchrum est idem bonum sola ratione differens. Cum enim bonum sit quod omnia appetunt, de ratione boni est quod in eius quietetur appetitus: sed ad rationem pulchri pertinet quod in eius aspectu seu cognitione quietetur appetitus... El sic patet quod pulchrum addit supra bonum, quendam ordinem ad vim cognoscitivam; ita quod bonum dicatur id quod simpliciter complacet appetitui, pulchrum autem dicatur id cuius ipsa apprehensio placet.* (S. T. 1, 5, 4 ad 1, y 1-11, 27, 1, ad 3)»

⁴⁷ SC 35: «*Vera pulchritudo est amor Dei qui se definitive nobis in Mysterio paschali revelavit.*»

⁴² Usp. SC 82.

⁴³ Usp. SC 87.

⁴⁴ Najsvježiji primjer je ubojstvo jednog svećenika i trojice đakona u Mosulu u prošlu nedjelju.

⁴⁵ Usp. SC 35.

dijelu.⁴⁸ Pozivajući se na tekst sv. Augustina Papa ponovno umijeće lijepoga povezuje s ljubavlju. Premda sv. Augustin govori kako je pjevanje izraz radosti, ali prije svega ljubavi,⁴⁹ držim da je moguće primijeniti ovu logiku i na sve ostale dimenzije po kojima se u liturgiji odražava i Božja dobrota i istina, a koje iziskuju od liturgije da bude lijepa.

Marijanska dimenzija

Posljednju hermeneutsku liniju koja izranja iz Pobudnice može se nazvati marijanskom. Marija je osoba koja je Božji plan čvrstom i predanom vjerom uspjela utjeloviti. U njoj je kompendij povijesti spasenja. U njezinom «fiat» slobodno je Božje djelovanje pronašli i pravi odgovor na svoje božanske inicijative. «Od navještenja do Duhova Marija iz Nazareta je osoba čija je sloboda potpuno na raspolaganju Božjoj volji. Njezino Bezgrešno Začeće otkriva u bezuvjetnoj krotkosti prema Riječi Božjoj»⁵⁰, veli Papa kad je stavlja kao model i uzor vjernice, hodočasnice, osobe koja «bezuwjetno prihvaća Božji dar»,⁵¹ da je zaslužila biti nazvana euharistijskom ženom.

Euharistija je otajstvo ljubavi, slobode i ljepote kojem se treba diviti poput Marije, da bismo se potpuno preobrazili u svom kršćanskom postojanju. Ona mu se divila na neizreciv način, te ga prihvatila s ljubavlju kao milosni dar slobode na koji je i sama odgovorila slobodno i u ljubavi, postavši i ostavši tota pulchra – sva lijepa, najljepša od svih žena, Žena koja je utjelovila Riječ Božju u svome krilu. Marija jedinstvenom poniznošću i jednostavnošću uosobljuje sve spomenute dimenzije, svjedočeći kako je to moguće i neophodno, te potičući vjernike na jedini ispravni stav pred Bogom. Ona je bila toliko preobražena u susretu s Bogom da je Božjem Sinu dala tijelo, tijelo koje će postati euharistijsko i ekleziološko. Treba trajno imati u vidu da je, po Božanskoj namisli, Marijin «fiat» bio nužni preduvjet

utjelovljenju, te samim time i postojanju euharistije.

Zaključak

Kao što smo imali prigodu vidjeti, euharistija doista nije samo ljudska, nego i nadljudska stvarnost, točnije ona je božanska, a time zadire u jednu drugu sferu. Nije samo povijesna, već i nadpovijesna, jer nadilazi povijest. Nadilazi ovo povijesno sada time što zahvaća prošlost na takav način da je u njoj prisutna u nagovještaju. Ona nije samo ono što mi u ovom trenutku shvaćamo, već sve ono što je tradicija o njoj izrekla i iznjedrila. Ako je istina ono što kaže Augustin da povijesti više nema jer je prošla, a budućnosti nema jer još nije došla, euharistija kao sjećanje nadilazi taj odnos, te nam uprisutnjuje povijest svom snagom i u punom opsegu, ništa ne odbacujući. U njoj je povijest potpuno prisutna (čak i više u nekim segmentima) nego u samoj povijesti i onom što se događalo. Nadilazi ovo povijesno sada jer prodire u budućnost i već sada nam daje predokus buduće slave na nebesima. Jednostavno, ima toliku moć da već sada anticipira ono što će biti jednom zauvijek u punini slavljeno u nebu.

No, paradoksalno, ona je nadpovijesna jer sve to koncentrira u sadašnjem trenutku, u ovom trajnom sada, u kojem bi trebala, za kvalitetan život, biti sažeta i povijesna i eshatološka dimenzija. Zato onda slavlje euharistije treba biti trajno sada, koje nas onda približava vremenu Božjemu, to jest koje onda dokida vrijeme i uvodi nas u vječnost. Mi smo odgovorni pred Bogom koji na ovakav način ulazi u vrijeme, a nas usmjerava prema vječnosti, prema trajnom sada. Pred ovim smo svi slabi, grešni i dužni novog napora i novog iskoraka.

⁴⁸ Usp. SC 38-42.

⁴⁹ Usp. sermo 34, 1.

⁵⁰ SC 33.

⁵¹ SC 33.

NADBISKUPOVA HOMILIJA NA SVEĆENIČKOM DANU ZADARSKE NADBISKUPIJE

Karin, 20. lipnja 2007.

Čitanja: 2 Kor 9,6-11; Ps. 23: Gospodin je Pastir moj; Lk 15,3-7

1. Danas slavimo Svećenički dan prezbiterija naše Zadarske nadbiskupije. Ovaj Dan je izrastao iz nastojanja moga časnog i poštovanog Prethodnika, nadbiskupa u miru; utemeljena na koncilskoj misli «da svi prezbiteri, zajedno s biskupima tako sudjeluju u jednom te istom Kristovu svećeništvu i službi, da samo jedinstvo posvećenja i poslanja iziskuje njihovo hijerarhijsko zajedništvo s biskupskim redom» /PO 7/. Tako već desetljećima jedan dio nas, a mlađi prema svome ulasku u prezbiterij, ulazimo zajedno u tajnu posvećenja i poslanja u ovoj Zadarskoj crkvi.

U ovaj dan stavljamo uobičajeno naglasak na našu svećeničku duhovnost koja počiva na našem *posvećenju i poslanju*. I nemoguće ju je odvojiti od tog binoma. Što nazivamo kršćanskom duhovnošću? Što razumijemo pod svećeničkom duhovnošću? Podsjetimo se: po Pavlu apostolu za onoga možemo reći da je duhovna osoba čije biće i život uređeni pod utjecajem i vodstvom Duha Božjega, to jest Duha Svetoga. Za razliku od njega tjelesni čovjek se ravna po zakonu tijela i suprotstavlja se zakonu Duha. Apostol kaže: «A mi ne primismo duha svijeta nego Duha koji je od Boga da znamo čime nas je obdario Bog... Naravan čovjek ne prima što je od Duha Božjega; njemu je to ludost i ne može spoznati jer po Duhu valja prosuđivati /1Kor. 2,12.14/.

2. Iz te, s pravom, predmnijevane Duhove stvarnosti našega svećeničkog života mi danas čujemo Riječ, upućenu po Pavlu, u punoj slobodi svakome od nas u prezbiteriju: «Tko sije oskudno, oskudno će i žeti; a tko sije obilato, obilato će i žeti». Svatko neka dade kako je srcem odlučio, ne sa žalošću ili na silu, jer Bog ljubi vesela darovatelja» /2 Kor. 9, 6-7/.

Iz toga se čita osobni pristup Božji svakome od nas. Svakoga od nas ta Riječ

vraća trenutku našega ređenja, kada smo od biskupa bili upitani: *Hoćeš li dostojno i mudro obavljati službu riječi u propovijedanju evanđelja i izlaganju katoličke vjere?»*

Hoćeš li vjerno i pobožno slaviti Kristova otajstva prema predaji Crkve, osobito u euharistijskoj žrtvi i sakramentu pomirenja, na hvalu Božju i posvećenje kršćanskog naroda?

Hoćeš li zajedno s nama zazivati božansko milosrđe za povjereni ti narod ustrajno vršeći zapovijed molitve? Hoćeš li se danomice sve tješnje povezivati s Kristom, vrhovnim svećenikom, koji je sebe kao čistu žrtvu prinio za nas te se s njime i ti posvećivati Bogu za spasenje ljudi?

Odgovorili smo pred biskupom, subraćom u prezbiteriju i pred vjernicima: «Hoću». Razmišljajmo danas zajedno o daru našeg ministerijalnog svećeništva jer mi dijelimo pastoralnu brigu za ovaj dio Božjega naroda u Zadarskoj nadbiskupiji koji je povjeren meni i vama, upravo po našem ređenju, svećeničkom i biskupskom.

Navijestitelji smo, dakle, najprije Božje Riječi. Jer «Božji se narod prvotno ujedinjuje Riječju Boga živoga» /1 Pet 1,23/ koja se uistinu, s pravom, može tražiti od svećeničkih usta» /Mal 2,7, Tit 1,9/. Nemojmo nikada zaboraviti da se nitko ne može spasiti ako prije ne uzvjeruje /Mk 16,16/. Zato je prvi zadatak straješina u Crkvi da naviještaju svima Božje Evanđelje /2 Kor 11,7/. Na taj način izvršujemo Gospodinovu zapovijed: «Idite po cijelom svijetu i propovijedajte Evanđelje svakome stvorenju» /Mk 16,15/. Tako se utemeljuje, tamo gdje nije već, a umnaža Božji narod gdje je već kršten.

Naime, mi već sada živimo u pluralističkom, slojevitom društvu glede odnosa prema vjeri. Imamo krštene i distancirane vjernike. Imamo vjernike koji su primili sakramente kršćanske inicijacije

i odustali su od hoda u Crkvi i s Crkvom. Imamo ljude koji su iznikli iz kršćanskih korijena, ali ističu danas svoje nevjerovanje u blažoj formi kada se izjašnjavaju agnosticima ili drugi koji su obilježeni posvemašnjom indiferentnošću i to smatraju dostignućem osobne slobode. Protekle godine sam bio u pastirskom pohodu u oba gradska dekanata. Zajedno broje dvadeset i jednu župu. Te župe čine gotovo dvije trećine vjernika naše Nadbiskupije. Prema izvještajima župnika, prema približnom uvidu, polovica vjernika u tim dekanatima nema gotovo nikakve veze s Crkvom. Od tog pastoralnog posjeta imam drugu vjersku sliku našega Grada. Slično možemo reći za mnoge naše župe.

Pred nama je ogromno polje rada. «Vjera pak dolazi od propovijedanja, a propovijedanje biva riječju Kristovom /Rim 10,7/. Mi, dugujemo svima, posvećeni i poslani, dijeliti istinu Evanđelja koju u Gospodinu posjedujemo. To se zbiva kerigmom, propovijedanjem, navještajem otajstva Kristova, kršćanskom katehezom, tumačenjem nauka Crkve ili tumačenjem problema našega vremena u Kristovu svijetlu. Uvijek smo pozvani naučavati ne svoju mudrost nego riječ Božju i sve uporno pozivati na obraćenje i svetost» /Obred ređenja prezbitera u Aleksandrijskoj Crkvi/.

Mi smo u pastoralnoj godini 2006./2007., u našoj Nadbiskupiji, stavili u središte našega pastoralnog navještanja župnu katehezu. Svjesni smo u kojem je stanju kateheza. Postoje objektivni razlozi njezina potiskivanja iz poslanja pastira, dakako ne samo u našoj Nadbiskupiji, ali vrijeme nam urgira da se zamislimo nad pitanjem odgoja u vjeri novih naraštaja koji će u XXI stoljeću nositi Crkvu i naciju. Najsvježiji izvještaji koje ste poslali ovih dana u Katehetski ured govore da izrazito slabo stojimo u katehizaciji srednjoškolaca, a kateheze za studente, od gotovo pet tisuća studenata možda stotinjak u svim oblicima.

Da, postavljamo pitanja naše kompetencije ali, po meni, veći je problem za sve nas odvažnost sijanja.

Mi smo uvijek u dobroj poziciji, što više u sjajnoj poziciji kada je riječ o izlasku na

nove aeropage u našoj sredini, u ovom vremenu. Mi, naime, nismo gospodari, nego sluge Riječi. Mi smo pozvani sijati, a Drugi je koji daje rast. Pozvani smo, vratimo se Pavlu, obilato sijati.

3. Postavimo i pitanje: Iz čega naviještati? Koja je podloga s koje djelujemo? Nije govor o našem posvećenju? U tom razmišljanju pomažu nam i neke misli iz Pisma Kongregacije za kler koja je poslana svećenicima cijeloga svijeta u prigodi blagdana Srca Isusova, dana molitve za posvećenje svećenika. Sve je natopljeno Božjom riječi. Dominira misao: «Svećenik hranjen Božjom riječi, univerzalni je svjedok Kristove ljubavi». To je u skladu s učiteljstvom Benedikta XVI. koji reče u Postsinodalnoj pobudnici Sacramentum caritatis «Ne možemo zadržati za sebe ljubav koju slavimo u sakramentu. On, po svojoj naravi traži da bude upućen-komuniciran svima. Ono od čega svijet ima potrebu jest ljubav Božja, jest potreba susresti Krista i jest potreba vjerovati u Nj. Zato Euharistija nije samo izvor i vrhunac života Crkve: ona je i njezino poslanje. Euharistijski autentična Crkva jest misionarska Crkva /br. 84/.

4. Nositi Boga ljudima jest bitno svećeničko poslanje. Svećenik, svaki od nas, to može jer smo izabrani od Boga, živimo s njim, po njemu i u njemu. Svećenik prije svega mora biti «čovjek Božji» /1 Tim 6,11/ koji Boga poznaje izravno, koji njeguje duboko osobno prijateljstvo s Kristom i koji s drugima dijeli Kristove misli /usp. Fil 2,5/. Samo tako svećenik će biti sposoban voditi ljude k Bogu, utjelovljenom u Kristu, i biti predstavnik njegove ljubavi /br. 5/.

O tome Sveti Otac Benedikt XVI. kaže: «Svećenik može i mora i danas ponoviti s levitom SZ «Gospodin mi je baština i kalež» /Ps. 16,5/. Bog sam je moja baština, nutarnji i izvanjski temelj mnoga bića. Ta teocentričnost svećeničke egzistencije je veoma dragocjena kako bi se prepoznala funkcionalistička opasnost u kojoj je sve utemeljeno na kalkulacijama i provjerama. Svećenik uistinu mora poznavati Boga iznutra, imati iskustva o njemu i tako ga nositi ljudima. To je prioritarno služenje od kojega čovječanstvo danas ima

potrebu» /Govor Rimskoj kuriji, 22. XII. 2006/.

Ako Bog nestane iz središta svećeničkog života, ispražnjuje se temelj pastoralnog djelovanja. Jer u pretjeranom aktivizmu lišenom duha postoji opasnost gubljenja sadržaja i smisla pastoralnog služenja.

Samo oni koji su naučili «ostati s Kristom» spremni su od njega biti «poslani evangelizirati s autoritetom /usp. Mk 3,14/. Iskrena ljubav prema Kristu jest tajna uvjerljiva navještaja. «Budi čovjek molitve prije nego počneš naviještati», reče sv. Augustin /De doctrina cristiana 4,15,32/, ohrabrujući zaređene službenike da budu učenici u školi Učiteljeve molitve.

Crkva nas je upravo ovih dana pozivala u slavljenu blagdana Presv. Srca da pogledom vjere promatramo «Onoga koga su proboli «/Iv 19,37/. Da promatramo Srce Kristovo koje je živi i rječiti znak nepobjedive ljubavi Božje i izvor neiscrpnih milosti. To Srce potiče i nas svećenike da u samima sebi tražimo taj znak kao čuvari i djelitelji Božjih otajstava i bogatstva Kristova Srca, kako bismo milosrdnu ljubav Kristovu izlivali na sve ljude.

To Srce, osim što nam otkriva milosrdno Očevo lice prema nama svima, njegovim svećenicima, i traži nas, kako nam govori prisposoba o izgubljenom Sinu, izgubljenoj ovci i izgubljenoj drahmi, vodi nas, milosrdem ogrijane, do tolikih koji su potrebni njegova milosrdnog praštanja. «I sažali mu se nad njima». Današnji čovjek treba više od ičega svećenikovo svjedočanstvo milosrdne ljubavi Božje. I zaista «Ljubav nas Kristova goni», u nemir

molitve za tolike u opasnosti da izgube vječno spasenje. Goni nas u nemir naviještanja, u nemir traženja izgubljenih, a njih je sve više.

Kada to govorim mislim na moguće objeckije koje se rađaju u nama, a odnose se na stav odbijanja Crkve, svećenika, duhovnoga uopće, promijenjenih prilika, zluradog ukazivanja na slabosti pojedinaca u Crkvi. Nema mjesta nedoumici ili čak bojaznima. Mi trebamo igrati svoju igru. To je Kristova igra. Na putu iz Jeruzalema u Emaus Krist vazda govori isto: «Zar Krist to nije trebao pretrpjeti da uđe u svoju slavu» i druga riječ : Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo a duši ne mogu nauditi».

Naš prezbiterij, svi mi živimo svojevrsni kairos, trenutak milosti; zacjeljujemo ratne rane na tkivu Nadbiskupije; živimo u nikada dosada tako ostvarenom, prostoru slobode za život i pastoralni rad u Crkvi; s riješenim temeljnim materijalnim i zdravstvenim potrebama. Potrebna nam je, sada, kao i vazda u hodu Crkve, svećenička duhovnost oslonjenu na otajstva Riječi i Euharistije, s molitvom koja prožima našu pastoralnu stvarnost, te zajedništvo i jedinstvo kao svjedočanstvo naše povezanosti s Kristom i međusobno i jamstvo plodova koje Krist očekuje od svoga prezbiterija u Zadarskoj Crkvi.

Želim u ovoj prigodi, neka mi bude dopušteno, ispovijediti da ćete u Biskupu ove svoje Crkve, svi imati predanog i jasnog pastira i predvoditelja u zajedništvu služenja s Vama Kristu i živoj Crkvi koja nam je povjerena. Amen.

NADBISKUPOVA HOMILIJA NA SVEČENIČKOM REĐENJU**u Katedrali sv. Stošije**

Svetkovina sv. Petra i Pavla, 29. lipnja 2007.

Čitanja: Dj 12,1-11; Ps. 34; 2 Tim 4, 6-8.17-18; Mt 16, 13-19

Večeras u našoj katedrali ozračju radosti zahvaljujemo Gospodinu za dar trojice mladih svećenika našoj Zadarskoj nadbiskupiji. S nama se raduju obitelji naših ređenika, posebno roditelji. U ovom zajedništvu radosti i zahvaljivanja, večeras, svoje mjesto imaju i njihovi studijski kolege s Teologija u Rijeci i Puli i Bogoslovnih sjemeništa tih gradova u kojima su se pripremali za svećeništvo. Prati ih svojim molitvama u ovaj čas vijenac vjernika njihovih rodnih župa: Neviđana-Mrljana, Bibinja i Konjskoga te vjernici župa, sv. Ante sa Smiljevca i bl. Alojzija Stepinca, s Bilog Briga u kojima su kroz đakonsku godinu pastoralno djelovali.

Dragi ređenici, polaganjem mojih ruku i posvetnom molitvom postat ćete zauvijek Kristovim svećenicima. Izabranje Kristovo, posvećenje i poslanje Crkve obilježiti će Vaše biće.

Otajstvo današnjeg blagdana pomaže vama ući dublje u tajnu vašeg izabranja u Crkvi, a svima nama, okupljenima oko vas, također dublje ući u tajnu ovih mladih ljudi koje Bog dariva Crkvi.

1. U ovaj otajstveni čas, u vjeri hodočastimo likovima svetih Petra i Pavla. Pred nama su u duhu, dakle, «stijena Crkve»-Petar i «izabrana Gospodinova posuda»-apostol naroda-Pavao. Hodočastimo u duhu i različitim mjestima koje poznajemo iz Evandjelja, Djela apostolskih i iz poslanica. Dva ključna su mjesta i za njih i za nas: Cezareja Filipova koju spominje današnje evandjelje i mjesto na nadomak Damasku.

«Cezareja Filipova je jamačno najvažnije mjesto za Petrovu povijest, ali u određenom smislu i za povijest Pavlovu, za povijest Crkve i kršćanstva, za povijest spasenja.»/Ivan Pavao II/.

2. Čuli smo, Isus upita svoje učenike: «Što govore ljudi, tko je Sin čovječji?» /Mt.

16,13/. Iznesena su različita mišljenja koja su tada kružila Palestinom. A kad Isus upita po drugi put: «A vi, što vi kažete, tko sam ja?» /Mt 16,15/ odgovori Petar. I doista taj odgovor je ključni odgovor: ključni je stvarno svojim sadržajem i istovremeno ključni je glede izvora iz kojega dolazi.

Sadržaj izgovara, dakle, Petar: «Ti si Krist Sin Boga živoga»/Mt 16,16/. A Krist sâm otkriva odakle je izišla ta istina, iz kojega izvora se rodila ispovijest, na kojoj od sada i uvijek mora stajati Crkva. Krist reče: «To ti ne objavi tijelo i krv nego moj nebeski Otac»/Mt 16,17/.

U liturgiji Mise bdijenja za ovaj blagdan Pavao će u poslanici Galaćanima reći o sebi i svome pozivu ovako: «Ali kad se onomu koji me odvoji već od majčine utrobe i pozva milošću svojom, svidjelo otkriti mi Sina svoga da ga navješćujem među poganima, odmah, ne posavjetovavši se s tijelom i krvlju.... odoh u Arabiju pa se opet vratih u Damask. Onda nakon tri godine uzidoh u Jeruzalem potražiti Kefu i ostadoh kod njega petnaest dana /Gal. 1,15-18/.

Apostol naroda sažima tim riječima svoj put. Susreo se s Petrom u Jeruzalemu, zatim u Antiohiji i poslije u Rimu gdje će se obojica suočiti s konačnom kušnjom svoga života-mučeništvom. Bio je stalno ujedinen s Petrom i Petar s njim u ovome: da se Bogu svidjelo po njemu objaviti Sina svoga. Prvi put pred vratima Damaska kad je prostrt na zemlji oslijepio od svjetla s neba. A na pitanje «Tko si ti, Gospodine?» čuo je odgovor: «Ja sam Isus kojega ti progoniš» /Dj 9,5/: Zatim se ispunilo ono isto što se ispunilo i u Petru kraj Cezareje Filipove kad je ispovjedio: «Ti si Krist, Sin Boga živoga». Otac mu je u Kristu objavio Mesiju, svoga Sina. Sina Boga živoga. Pavao je pak potpuno prihvatio Očevu riječ: «Ne posavjetovavši se s nijednim čovjekom», kao i Petar koji je čuo iz

Kristovih usta: «Nisu ti to objavili tijelo i krv.»

3. Tu se nalazimo u sržnoj točki božanskog plana spasenja. Bog je dao Sina svoga i u isto vrijeme ga objavio Petru, koji se zvao Šimun, sin Jonin i Andrijin brat, a zatim u svoje vrijeme Pavlu koji se prije zvao Savao iz Tarza.

Zahvaljujući Očevoj objavi Petar je ispovjedio svoju vjeru i postao «stijena». «A ja tebi kažem: Ti si Petar, stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju i vrata je paklena neće nadvladati» /Mt 16,18/. Zahvaljujući snazi iste Očeve objave Sina, Pavao je povjerovao i ispovjedio svoju vjeru u Krista istim žarom duha kojim je prije progonio Kristove pristalice i tako je postao «izabrano oruđe» da ponese ime Gospodinovo pred narode i kraljeve /usp. Dj 9,15/.

4. Obojici apostola Gospodin je mnogo dao. Bez ikakve njihove zasluge Otac nebeski ih je uveo u tajnu Sina svoga. Obojica su bili svjesni svoje ljudske krhosti, grješnosti i neprikladnosti: Petar će zamoliti Isusa: «Odlazi, Gospodine, od mene jer sam grješan čovjek», svjestan kukavičluka i zataje u trenutku Krstove muke. Pavao se ponizno držao svjedočeći u svojim poslanicama svoju nedostojnost pred Božjim povjerenjem. Ipak Petru je povjerio lađu svoje Crkve. Pavlu je dao Evanđelje da ga naviješta i osniva Crkve diljem ondašnjeg svijeta. Za uzvrat su obojica, vođena Duhom, spremno položila život za Krista.

5. Dragi ređenici, svakome od vas Krist večeras u vašoj nutrini, iznova postavlja pitanje: «Što kažeš ti, tko sam ja? Tko sam ja za Tebe?». Svaki od vas može samo snagom Duha izgovoriti Kristu, odlučnom i sigurnom riječi: «Ti si Krist Sin Boga živoga». To ste očitovali i u ispovijesti vjere pred ovaj događaj ređenja. Takav odgovor sazreo je kroz godine odgoja i studija i pretvorio se u hrabri korak sažet u riječima izjave svakoga od vas pred Nadbiskupom i svjedocima: «Izjavljujem da ovaj sveti Red svojevoljno odabirem, i potpuno slobodnom voljom hoću, jer osjećam i znam da me uistinu Bog pozvao».

Tako svoju odluku očituje istiniti i hrabri čovjek svjestan prekomjernosti Božje ljubavi prema sebi, čovjek, širokih pogleda na stvarnost Crkve i svijeta koji vapije za Božjim spasenjem.

Iz odgovora osobne vjere Kristu rađaju se, na ozbiljna pitanja biskupa i osobni, čvrsti i duboki odgovor i Crkvi: **vaš** da - cjeloživotnom služenju u svećeništvu, kao pouzdani suradnici biskupskog reda u pastirskoj brizi za Gospodnje stado pod vodstvom Duha Svetoga; **vaš da** - dostojnom i mudrom propovijedanju evanđelja i izlaganju katoličke vjere; **vaš** da - vjernom i pobožnom slavljenju Kristovih otajstava, prema predaji Crkve, posebno u euharistijskoj žrtvi i sakramentu pomirenja, na hvalu Božju i posvećenje kršćanskog puka; **vaš da** - ustrajnom vršenju zapovijedi molitve za povjereni narod; i **vaš da** - rastu u svetosti, po tijesnom povezivanju s Kristom, vrhovnim svećenikom kako bi ste posvećivali ljude.

Iz odgovora vaše vjere u Kristovo božanstvo rađa se **poštovanje i poslušnost Crkvi** koju predstavlja osoba biskupa; rađa se, konačno, volja ustrajati u predanju Kristu i spasenju naše ljudske braće, pod svaku cijenu.

6. Večeras će nakon primanja svetog reda svećeništva naša mlada braća s nama, svećenicima i biskupima, slaviti Euharistiju, po prvi put, kao pravi svećenici Novoga zavjeta. Učiteljska riječ Benedikta XVI. podari nam i za ovaj trenutak pravu riječ. On kaže: «Unutarnja povezanost euharistije i sakramenta reda proizlazi iz riječi koje je Isus izgovorio u blagovalištu Posljednje večere. 'Ovo činite meni na spomen.' /Lk 22,19/. Naime Isus je uoči svoje smrti ustanovio euharistiju i istodobno utemeljio svećeništvo novoga Saveza. On je svećenik, žrtva i oltar: posrednik između Oca i naroda /usp. Heb 5,5-10/, žrtva pomirnice /usp Iv. 2,2; 4,10/ koja samu sebe prinosi na oltaru križa. Nitko ne može reći «Ovo je moje tijelo» i «Ovo je kalež moje krvi» osim u osobi Krista, jedincatog velikog svećenika novoga i vječnoga Saveza /usp Hebr. 8-9/...Prema tome, nužno je da svećenici budu svjesni kako njihova služba u bilo

kojem segmentu, nikada ne smije stavljati u prvi plan njih same ili njihova vlastita mišljenja, nego Isusa Krista. Svaki pokušaj postavljanja samih sebe kao središte liturgijskog čina protivi se svećeničkom identitetu. Još je ozbiljnija stvar kada bi svećenik bio centriran na sebe, na svoje ovozemaljske probitke.

Svećenik je nadasve sluga Isusa Krista te se mora trajno zalagati kako bi bio znak, koji poput podatnog oruđa u njegovim rukama, ponovno upućuje na samoga Krista/SC 23/. Sve u svećeniku govori o tome: odabir života u celibatu koji ga suobličuje Kristu kao i osobito prinošenje samoga sebe za kraljevstvo Božje; «jer svećenička duhovnost je bitno euharistijska... sjeme takve duhovnosti krije se već u riječima koje biskup izgovara u liturgiji ređenja: 'Primi darove svetoga naroda koji se imaju prinijeti Bogu. Budi svjestan onoga što ćeš činiti, provedi u djelo ono što ćeš obavljati i život svoj suobličuj otajstvu križa Gospodnjega'/Rimski pontifikal/. Svećenik je, počevši već od razdoblja formacije, pozvan da ništa ne pretpostavlja svom duhovnom životu kako bi mu neprestano davao sve savršeniji euharistijski oblik»/PDV 65/. Osim toga pozvan je biti autentičnim bogotražiteljem, no u isto vrijeme biti bliz brigama koje muče njegovu braću i sestre»/SC 80/.

Draga braćo ređenici! I danas u vremenu zamućenih pogleda na temeljne vrednote kršćanske poruke, mnoge oči su uprte u vas, u nas svećenike Crkve. Ljudi oko nas, i oni podalje, od nas, s pravom očekuju živu Božju riječ i svjedočki život oblikovan njome. Očekuju od nas da ćemo biti pouzdani svjedoci Nevidljivoga. Opet će naš Sveti Otac: «Prvo i temeljno poslanje koje proizlazi iz svetih ostajstava što ih slavimo jest pružanje svjedočanstva našega života. Zavidljenost nad darom kojega nam je Bog dao u Kristu, utiskuje u naš život novi dinamizam i obvezuje nas biti svjedocima njegove ljubavi. Svjedocima postajemo tek tada kada se Bog uprisutnjuje i priopćuje u našim djelima, riječima, načinu bivanja. Može se reći da je svjedočanstvo sredstvo pomoću kojega istina Božje ljubavi dopire do čovjeka u povijesti, pozivajući ga da

slobodno prihvati tu korjenitu novost. Riječ je o svjedočanstvu sve do posvemašnjeg sebedarja, sve do mučeništva koje je u Crkvi uvijek smatrano vrhuncem novog duhovnog bogoslužja» /usp. SC 85/. Naime potrebno je uočiti 'kako je jedan od najozbiljnijih učinaka sekularizacije protjerivanje kršćanske vjere na rub života, kao da je vjera posve beskorisna za konkretan život. Ispraznost načina života «kao da Boga nema», danas je svima očita.

Stoga je potrebno iznova otkriti kako Isus Krist nije tek privatno uvjerenje ili apstraktni nauk, neka teorija već stvarna osoba čiji je ulazak u povijest kadar obnoviti život svijetu', riječi su Benedikta XVI. /SC 77/. Mnogi su ljudi danas osamljeni, lišeni su osjećaja pripadnosti. Traže u nama milosrdno Očevo lice, jer su smlaksali na stranputicama života i prevareni ispraznim obećanjima lažnih bogova, idola. Traže naše vrijeme i našu strpljivost. Očekuju uvjerljivost u nastupu, jednostavnost i otvorenost u susretu. Iznad svega cijene slobodu od navezanosti na dobra ovoga svijeta i nesebičnost prema ugroženima i potrebnima. Nemojmo ih razočarati jer oni i nemaju nekoga drugoga nego svoje svećenike.

Dragi naši ređenici! Niste sami i nikada nećete biti sami na putu na koji vas Veliki Svećenik, naš Gospodin Isus šalje. Crkva, svi mi, živimo od jedne Kristove naredbe: «Idite u sav svijet i naviještajte evanđelje svakome stvorenju» i *jednog obećanja*: «Ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta». Te dvije stvarnosti prožimlju Crkvu od apostolskih prvaka Petra i Pavla, pa do kraja povijesti. Vi ste, od danas, na zajedničkom putu prezbiterija Zadarske nadbiskupije zajedno s Biskupom ove Crkve, u vjeri, u slavlju otajstava i u pastirskoj službi. To zajedništvo stoji u biti Mjesne crkve. Prihvatite ga i živite s nama.

Preporučam vas Majci Kristovoj i Majci Velikog svećenika, ženi Euharistije, da vas vodi svojom majčinskom rukom i zagovara pred prijestoljem Božjim kako biste ustrajali do kraja života u vjernom življenju svoga posvećenja i poslanja. Amen.

Svećenička ređenje u Katedrali sv. Stošije, 29. lipnja 2007.

GODIŠNJE ZASJEDANJE EUROPSKOG POVJERENSTVA ZA ZVANJA EUROVOCATION

„Obitelj- kolijevka zvanja“ tema je godišnjeg zasjedanja Europskog povjerenstva za zvanja (EPZ), tijela Europske biskupske konferencije koje okuplja 34 nacionalna saveza za zvanja iz europskih zemalja, a s četverodnevnom radom započelo je u četvrtak 28. lipnja u hotelu „Velebno“ u Baškim Oštarijama. Pozdravne govore uputili su o. Jean Pierre Leroy, koordinator Europskog povjerenstva za zvanja i voditelj ureda za pastoral zvanja Belgijske biskupske konferencije; mons. Wojciech Polach, pomoćni biskup iz poljskog Gnienza, delegat Europske biskupske konferencije na tom susretu pod čijim se pokroviteljstvom konferencija održava i od ove godine novoimenovani predsjednik EPZ-a, domaćin zadarski nadbiskup Ivan Prenda te gospićko-senjski biskup Mile Bogović, koji je izrazio dobrodošlicu gostima na području svoje biskupije.

Suorganizator susreta koje je okupilo 52 europskih povjerenika za zvanja je Povjerenstvo za zvanja zadarske nadbiskupije pod vodstvom don Zdenka Dundovića, a ideja da se konferencija održava u Hrvatskoj potekla je od mons. Prenda, na susretu u Strassburgu prije tri godine. Tada je bio voditelj Vijeća HBK za sjemeništa i duhovna zvanja i sudjelovao u radu tih konferencija u Europi, te je pozvao europsku subraću da takav susret održe i u Hrvatskoj. Za subotu 30. lipnja najavljen je dolazak đakovačko-srijemskog biskupa Marina Srakića, sadašnjeg povjerenika za zvanja pri HBK.

U ime kardinala Josipa Bozanića, skup je pozdravio mons. Prenda, istaknuvši i nazočnost o. Francisca Bonnicija, predstavnika Svete Stolice iz Kongregacije za katolički odgoj u Rimu, te

predstavnik SAD-a Paula Bodnarčika. Nadbiskup je izrazio radost da će sudionici upoznati dio naše Domovine i Crkve, izražavajući podršku da se takvi susreti održavaju svake godine. „Događaji se izmjenjuju vrlo brzo, a to znači da život građanskog društva i Crkve traži pomnu pažnju, praćenje potreba i problema na putu čovjeka i Crkve. Stoga je budnost naš ozbiljni zadatak. Razmjena ideja i akcija spada u naš zajednički zadatak“ rekao je mons. Prenda, dodavši da je Crkva zajednica koja ne trpi zatvorenost u sebe u bilo kojem segmentu života i dijelu svijeta. Sve je zajedničko svim mjesnim Crkvama: vjera, otajstva, pastoral, zadaci, služenje i put u svijetu kojem želimo služiti, poručio je nadbiskup. Istaknuo je da izmjena iskustava, koji su plod djelovanja Duha i ljudskih napora, doprinose organiziranijem radu koje Bog prati i ohrabruje. „Danas nam je ponovno potrebno govoriti o nadi u svijetu koji je pritisnut mnogim teškoćama. Tu nadu treba buditi i u Crkvi, jer se i u njoj osjećaju strah i klonuća koja nisu primjerena zajednici kojoj je njen Utemeljitelj obećao pratnju i prisutnost do kraja vremena“ zaključio je mons. Prenda, pozivajući na posluživanje služiteljima pastorala zvanja u dijecezama, župama i obiteljima.

S obzirom na temu konferencije, mons. Bogović je rekao da je obitelj rasadište svakog zvanja, pa i duhovnog. „Tamo gdje se zna biti otac, majka, supružnik, tamo će biti i povezanosti s Bogom i čovjekom. Ukoliko budu bolje funkcionirali majka i otac, to će i rad za zvanja biti plodniji“ rekao je mons. Bogović, prisjetivši se da je i on, upravo u svojoj obitelji, vidio kako njegova majka svaki posao započinje s U ime Oca, Sina i Duha Svetoga. „Bez te suradnje i pomoći ne bi se moglo očekivati rezultate. Stoga sam te riječi odabrao i za svoje biskupsko geslo“ rekao je biskup Bogović.

Koordinator EPZ-a o. Leroy podsjetio je na dokument „In Verbo Tuo“ iz 1997. god. iz Rima koji tematizira nova zvanja za novu Europu i referentan je za rad EPZ-a. Susret u Oštarijama razmatrat će osobito aspekt prihvaćanja Božjeg poziva. Jer Bog poziva, no pitanje je našeg

odaziva, stoga je cilj kongresa moliti i promišljati načine primanja poziva od Boga. „Obitelj je mjesto gdje možemo otkriti i živjeti nutarnju dubinu molitve, voljeti i služiti drugima. To je mjesto gdje dosizemo Boga. Odatle potječemo i poslije iz nje možemo ići u svijet na mjesta kamo nas Bog šalje. Obitelj je korijen“ rekao je o. Leroy, obrazlažući razlog teme ovogodišnjeg susreta. Govorit će se i o stanju obitelji u Europi, koje je različito od zemlje do zemlje. Mladež koju Bog poziva može biti ranjena ili obogaćena u obitelji; ona je zemlja gdje niču nova zvanja, jedno od najsnažnijih mjesta našeg postojanja i zato je važno da ta stvarnost bude evanđeoski utemeljena i življena.

Predsjednik EPZ-a mons. Polak podsjetio je na riječi pape Benedikta XVI. obiteljima na susretu u Valenciji kako je obitelj privilegirano mjesto gdje možemo učiti davati i primati ljubav. Ujedno je i odgovorna i privilegirano mjesto za razvoj zvanja. Mons. Polak je podsjetio i na riječi Ivana Pavla II. koji je rekao da su obitelji pozvane pripremiti i odgojiti zvanja. Obitelj treba biti otvorena Božjem pozivu, ona je živo i prirodno mjesto za pripremanje pojedinačnog zvanja. Taj izbor mora biti duboko ukorijenjen u ljudsku prirodu, osobnost. Ljudska baza osobe mora biti čvrsta, jača, da bi se razvilo Božje zvanje, rekao je mons. Polak, te najavio moguću temu sljedećeg susreta u Portu 2008. g., koji bi mogao razmatrati antropologiju zvanja, ljudsku formaciju koja je jako važna da bi se učinio i pravi izbor zvanja.

Nakon uvodnih govora, predstavnici nacionalnih saveza za zvanja izvijestili su o radu za zvanja u njihovim zemljama. Iz podnesenih izvješća razvidan je nedostatak zvanja u zapadnim zemljama. No predstavnici Francuske i Portugala pozivaju na radost i nadu, vjeru i molitvu, da se rječnik žaljenja zamijeni rječnikom nade. U Engleskoj i Švedskoj porast zvanja uzrokovan je i povećanim brojem imigranata. Sudionici konferencije predstavili su pastoralne aktivnosti za zvanja u svojim zemljama, a to su molitva, pokreti, svjedočenja, susreti s redovništvom, posjeti sjemeništa, medijsko i internet djelovanje i ostali razni susreti. U Europi je 26 000 sjemeništaraca, a od toga ih je čak četvrtina, 6 500 Poljaka.

**„OBITELJ - KOLIJEVKA ZVANJA“ – IZLAGANJE MARIE HENDRICKX NA KONFERENCIJI
EUROPSKOG POVJERENSTVA ZA ZVANJA**

Belgijska teologinja Marie Hendrickx iz Kongregacije za kauzu svetih održala je u petak 29. lipnja na konferenciji Europskog povjerenstva za zvanja prvo izlaganje pod nazivom „Obitelj – kolijevka zvanja“. I sama potječe iz obitelji s 11 djece, te o toj temi, osim stručnog teološkog pristupa, govori i iz osobnog iskustva života koji se odvija unutar obitelji. Nakon izlaganja teologinje Hendrickx održan je rad po grupama s obzirom na izloženu temu. Sudionici konferencije sudjeluju i u molitvi Časoslova u crkvi Marijina pohoda Elizabeti u Baškim Oštarijama. Večeras u 19 sati sudionici konferencije sudjeluju u slavlju svećeničkih ređenja u zadarskoj katedrali sv. Stošije.

Zvanje nije neki posjed kojeg se čuva, nego stvarnost dijaloga i odgovora Bogu koji se otkriva svaki dan. To je avantura čovjekova istraživanja Božjeg poziva, početak priče ljubavi, a čovjek treba shvatiti što mu ona daje, rekla je Hendricx, govoreći o zvanju kao dinamičnom odnosu na Božju ponudu. To putovanje, Božji hod s pojedincem upravo takav kakav jest, je proces i početak ne jednog „da“, nego mnogih „da“ koje će poslije trebati izreći. Predavačica je govorila o zvanju s aspekta odaziva, kad čovjek postaje svjestan svojih nutarnjih zahtjeva, te u otvorenosti transcendentnom i slobodi svoje osobe odjednom razumije sav tijek svojih dotadašnjih životnih događanja. Plod pravog izbora je sloboda i oslobođenje osobe, koja je suočena s velikim nutarnjim pritiskom dok ne učini pravi izbor. „Izabрати biti izabran“ bilo je geslo rada za zvanja u Irskoj. Otkrivamo da Bog daje smisao našem životu, naša neotvorena vrata padaju. Poziv je stvarnost putovanja i postojanja, ulazimo u iskustvo Boga stvaratelja i obnovitelja, rekla je Hendrickx, naglašavajući da je zvanje poziv radosti, no uključuje i patnju i služenje.

Istaknula je i činjenicu da se do Drugog Vatikanskog koncila zvanje promatralo primarno u svjetlu poziva u ministerijalno svećeništvo; ono je smatrano superiornijim u odnosu na poziv u laičkom apostolatu. Hendrickx je govorila o dinamizmu koncilske obnove koji mijenja taj pogled i govori se o o ostvarenju zvanja svih ljudi. Svaka krštena osoba treba shvatiti svoje krštenje kao temeljni poziv i poslanje, koje se onda izražava na različite načine. No ako krštenik ne shvaća taj svoj primarni poziv, kako će onda shvatiti, prihvatiti i prepoznati drugu razinu poziva, ostvarenje sebe u svećeništvu, redovništvu, upozoreno je. Primarni poziv je poziv na svetost, a pojedinačni odabir povezan je s odgovornim djelovanjem za zajednicu. Sudionici su izmijenili stavove i o položaju obitelji koje je različito od zemlje do zemlje. Brojne obitelji su na neki način disfunkcionalne, no Bog ne poziva samo iz perfektno situacije u kojoj je osoba nalazi, rečeno je. Konstatirano je i da brojne kršćanske obitelji teško prihvaćaju duhovni poziv svoje djece. Pitanja su brojna, a u nastavku konferencije nastojat će se za daljnjim odgovorima kako približiti razliku između čudesnosti Božjeg poziva i realnih teškoća u obiteljima koje su odgovorne za zvanja i koje bi trebale prihvatiti duhovni poziv kao radostan životni izbor svog djeteta.

Hendrickx je govorila i o ostvarenju poziva kakvo nam donosi Stari i Novi zavjet. U Starom zavjetu Bog upućuje poziv zajednici, narodu Izraela, individualni poziv proroka značajan je samo u odnosu na Božji poziv ljubavi upućen spasenju Izraela. U Novom zavjetu vidljiva je univerzalnost Božjeg poziva. Krist je osobno objavio Radosnu vijest, preuzima inicijativu i apostole upućuje da navještaju Evanđelje bez obzira na sve rizike tog nasljedovanja. Po Kristu smo spašeni, a prihvaćanje te istine u životu ljudi, odgovor na vjeru u taj događaj, temeljna je misija svakog čovjeka. Crkva donosi Radosnu vijest svijetu, ona mu daje i prima od njega, rekla je Hendrickx, istaknuvši da je na tom putu navještanja poziv Crkve propitivanje, putovanje, oslušivanje i slušanje. Crkva uvijek treba obnovu, osvježenje i njen je zadatak trajno istraživanje kako ići dalje i pomoći čovjeku da otkrije plan Božje ljubavi za njega.

* * *

Trećeg dana rada Europskog povjerenstva za zvanja u Baškim Oštarijama, u subotu 30. lipnja, sudionicima su se, uz izlaganje teologinje Marie Hendricx na temu odnosa obitelji i zvanja, obratili i predstavnici visokih crkvenih ustanova za odgoj zvanja. U ime kardinala Zenona Grocholewskog, predsjednika Kongregacije za katolički odgoj u Rimu, prigodnu riječ uputio je o. Francis Bonnici. Pozdrave i misli kardinala France Rodea, predsjednika Kongregacije za ustanove posvećenog života izložio je o. Eusebio Hernandez. Svjedočanstvo su izrekli i supružnici Mirjana i Nenad Mladineo iz Splita, roditelji 10 djece od kojih je troje odgovorilo duhovnom pozivu.

Papa Benedikt XVI. Crkvi je dao velik i značajan doprinos u promociji svećeničkih zvanja i posvećenog života, o čemu je pisao i u pobudnici Sacramentum Caritatis, rekao je o. Bonnici. Tema susreta „Obitelj kolijevka zvanja“ razmatra se i u kontekstu prošlogodišnje proslave 25 godina od utemeljenja Pontifikalnog vijeća za obitelj, rekao je. I ovogodišnji svibanjski Četvrti svjetski kongres obitelji u Varšavi, koji je okupio više od 3000 sudionika, nalasio je podizanje djece kao temeljno pravo roditelja, te je Kongres tražio da 2008. god. bude proglašena Godinom obitelji. Stoga će i ta konferencija Europskog povjerenstva za zvanja dati doprinos Crkvi u proučavanju odnosa obitelji i zvanja. Govoreći o toj temi Hendricx je u dijelu izlaganja stavila naglasak na činjenicu siromaštva koje je odredilo i život Isusove obitelji. Isus u mnogim prispodobama govori o siromaštvu, iskustvu koje ovisi o milosti drugog. No Nazaretska obitelj je bila bogata otvorenošću Bogu i nazočnošću samog Božjeg Sina u njoj. Konstatirano je da i u naše vrijeme duhovni poziv dolazi više iz siromašnijih negoli imućnih obitelji. Razlog je i u tome što su siromasi, prešavši prag svoje zabrinutosti za materijalno, više otvoreni univerzalnosti i slobodi primanja dara, prepoznavanja bitnog. Istaknuta je razlika između materijalnog i siromaštva duha, koje je blaženstvo.

Hendrickx je govorila o obitelji kao jedinoj stvarnosti u kojoj se ne živi logika davanja da bi se primilo, nego davanje radi davanja. Ona je škola velikodušne ljubavi, te obiteljima treba pomoći da sazrijevaju u otvorenosti primanja besplatnog Božjeg dara. O. Sacco Raffaele predstavio je Biblijski rječnik za zvanja, izdanje Međunarodnog centra za redovnička zvanja koje je važna etapa u promociji kulture zvanja. Važno je obnavljanje biblijskog smisla i govora o zvanju, rekao je o. Raffaele, te Rječnik sa 160 tema obrađenih u svjetlu Starog i Novog Zavjeta želi ići na izvore, korijene biblijskog govora o pozivu. Pristup nije samo egzegetski, nego i teološko narativni, a novost je ta da daje kompletnu viziju o zvanju koje je zapravo sva Božja riječ, kritički je utemeljen i pastoralno posadašnjuje biblijsku teologiju o pozivu kojeg razumijeva u povijesti spasenja. Riječ koja zove je sam Krist i zato je smisao svakog poziva suobličiti se slici Božje riječi.

Dugogodišnja iskustva u pastoralu svećeničkih zvanja izložio je i zadarski nadbiskup Ivan Prenda. Bio je 23 godine ravnatelj a dvije godine duhovnik u zadarskom Nadbiskupskom sjemeništu, te cijelo to vrijeme, po mandatu nadbiskupa Oblaka, odgovoran za pastoral zvanja u nadbiskupiji. Mons. Prenda je predstavio politički i sociološki kontekst vremena u kojem se odvijao taj pastoral. Postkoncilski proces u Crkvi nije se odvijao uobičajenim tijekom, potresali su je sukobi između tzv. progresista i konzervativaca. Opisao je tadašnje djelovanje u pastoralu zvanja: sačuvati sjemenište i stabilizirati rad u njemu u odgoju svećeničkih kandidata, ići ususret župama dolaskom sjemeništara, osobito na nedjeljne mise u župama, otvarajući tako pogled vjernicima da postoji sjemenište i mladići koji razmišljaju o svećeništvu. Sjemenište je otvorilo strategiju za kontakte s obiteljima sjemeništara i postalo je centar za susrete ministranata i školaraca koji su župnici poslali sudjelovati u višednevnim susretima. Tako je rad za zvanja postao cjelina.

Mons. Prenda je sudionike konferencije upoznao i s iskustvom u radu s obiteljima, koje su bile različite od kandidata do kandidata. Bilo je roditelja jasnih i izgrađenih vjerskih stavova, a to je važno istaknuti zbog komunističkog razdoblja u kojem je trebalo hrabrosti za javno očitovanje vjere. Potom vjerski tradicionalne obitelji i one bez nekog duhovnog stava. Kao ravnatelj Sjemeništa posjećivao je obitelji sjemeništarača kako bi u odgojnom procesu razumio okruženje iz kojeg su potekli. Mons. Prenda je rekao da bi danas u radu za zvanja trebalo podržati jaki pastoral obitelji koji im pomaže da žive svoje krsno poslanje te im otkriti put crkvenih pokreta i zajednica koje su im kadre otkriti i njihovo vlastito i poslanje Crkve.

Najbolja potvrda toga je svjedočanstvo supružnika Mirjane i Nenada Mladinea iz Splita. Bog zove, istaknuli su, no vrlo je važno živjeti u takvom ambijentu. Njihova obitelj je živjela u tom okruženju, u formaciji na Neokatekumenskom putu. Kući su ih posjećivali bogoslovi, s djecom su sudjelovali u slavljinama ređenja, molili. "Živjeli smo normalno među drugim obiteljima ne ističući se po ničemu osim što smo imali više djece. To je kod drugih uvijek izazivalo znak pitanja, bilo je i poniženja od okoline. Pitaju se zašto su ti ljudi drugačiji. Ako nam postavite pitanje, odgovorit ćemo, ali sami se ne namećemo" rekla je Mirjana Mladinea, dodavši da je odlazak njihove kćeri u karmelski samostan u Avilu kod mnogih izazvalo pitanje. "To je važno jer su se zapitali o Božjoj opstojnosti. Oni su se možda prvi put u životu zapitali o Bogu. To je fascinantno. Ono što čini kršćanska obitelj je da se ljudi pitaju o Bogu. Ako se rađaju zvanja unutar obitelji ljudi se pitaju o Bogu i tada mogu reći da on postoji. To je djelo Božje koje Bog čini u svijetu, znak njegovog postojanja, formirajući kršćansku obitelj" rekla je Mladinea. Na pitanje kako to iskustvo dara tri poziva među 10 djece dijele drugima, Mirjana je odgovorila: "Kad bismo išli svugdje gdje nas zovu mi bismo se potpuno ispraznili. Ne želimo da ispadne da mi nekom nešto govorimo. Tko smo mi? Mi samo u prvi plan želimo staviti Boga i njegovo djelo. Kad bismo svugdje govorili svoje iskustvo, ljudi bi postali alergični na nas. Ne radi se o tome da jedan bračni par govori iskustvo. Važno je otvoriti put obraćenja unutar župe gdje obitelj može ozdraviti i u toj zdravoj obitelji odgajati djecu. Da roditelji dobiju radikalnu vjeru iskustva Božje prisutnosti u svom životu. Nije bit pojedinca u Crkvi, važno je da postoji čitav jedan narod. Inače bi ljudi rekli "Oni su neki osobenjaci, imaju djecu, zvanja". Ali to nije ono što ljude spašava. Govoriti roditeljima može kod njih proizvesti kompleks manje vrijednosti da oni nisu uspjeli a mi jesmo. Zato je to vrlo odgovorno" rekla je Mladinea, istaknuvši da je puno bolje sudjelovati u katehizaciji u župi, navješćati ljubav Božju, da obitelji otkriju da je Bog gospodar povijesti i da je on u povijesti svakog pojedinca za kojeg ima plan. "To je temeljno. Gospodin je to učinio nama, ali već sutra to se može dogoditi i tebi. Onda će se dogoditi istinski preobražaj društva" rekla je Mladinea.

U poslijepodnevnom satima sudionici konferencije slavili su misu u kapucinskoj samostanskoj crkvi sv. Josipa u Karlobagu, te posjetili Pag gdje su ih dočekali paški župnik i dekan Srećko Frka Petešić, domaći sin don Dario Tičić i s. Miljenka Biošić. Upoznali su ih s poviješću paške župe, počastili paškom tipičnošću, sirom i baškotinima koje proizvode paške benediktinke. Sudionici konferencije izrazili su divljenje gostoprimstvu i toplini našeg naroda te ljepotom naše domovine, koju su na izvrstan način upoznali upravo u području zasjedanja svoje konferencije: susretom planina i šuma Baških Oštarija, te obale i mora otoka Paga, Karlobaga i Zadra.

Godišnja konferencija Europskog povjerenstva za zvanja u kojoj je sudjelovalo 50 predstavnika nacionalnih vijeća za zvanja iz europskih zemalja završena je danas u Baškim Oštarijama. Misno slavlje u župnoj crkvi predvodio je mons. Marin Srakić, đakovačko srijemski biskup i povjerenik za zvanja HBK, u koncelebraciji s europskim biskupima i svećenicima. Jučer su naši europski gosti posjetili Karlobag i Pag. Strukturu rada za zvanja u SAD-u danas je predstavio Paul Bodnarchick, ravnatelj američke Konferencije posvećenog života. Izloženi su zaključci zasjedanja.

U Priopćenju se navodi da je misao obitelj kolijevka zvanja ukorijenjena u ideju Drugog Vatikanskog koncila i dokument koji je Magna Charta pastoralna zvanja u Europi, Nova zvanja za novu Europu, iz Rima 1997. Obitelj je kućna Crkva, primarno mjesto postanka zvanja, no obitelji se susreću s različitim teškoćama. Europa pati od ateizma, netolerancije prema suočavanju s istinom, nepriznanja vjere i svojevrsne kristofobije. U tako teškom okruženju duhovni poziv je dar Božji. Roditelji trebaju prenijeti vjeru novim generacijama koje imaju kapacitet izabrati poziv s odgovornošću, ističe se u Priopćenju. Poziv na svetost upućen je svima i taj fascinantni projekt je izvor sreće sljedećih generacija. Dijete nikad ne smije biti objekt ili projekcija roditeljskih ambicija. Dijete je dar Boga i dolazak na svijet se ne smije ograničavati nikakvim sebičnim planovima, upozoreno je.

Kvantitativni manjak duhovnih zvanja u Europi nema brzo rješenje. Put je dug i zahtijeva strpljivost. U pastoralu zvanja svi trebaju sudjelovati: osobe posvećenog života, laici, supružnici, svi kršteni. Na konferenciji je opisano realno stanje, no ako postoji agonija, nema mjesta razočaranju i obeshrabrenju. Želimo uputiti poruku nade, umjesto pojma kriza govorimo o uskrsnuću zvanja, poručuju sudionici. Povodom desete godišnjice dokumenta *Il Verbo tuo*, Nova zvanja za novu Europu, u Portu će se sljedeće godine produbiti ta tema. To razmatranje i nastojanje bila je želja pape Ivana Pavla II. i takav dokument treba izraditi i za druge kontinente, rečeno je na konferenciji, s porukom da je to put novog tisućljeća i obljetnicu tog dokumenta treba sadržajno proslaviti.

Ines Grbić

ODREDBE

IV. OBLJETNICA POHODA PAPE IVANA PAVLA II. ZADRU

Broj: 1163/2007.

Zadar, 29. svibnja 2007.

SVIM ŽUPNIM UREDIMA, SAMOSTANIMA, CRKVENIM POKRETIMA, ZAJEDNICAMA I UDRUGAMA U ZADARSKOJ NADBISKUPIJI

Draga braćo svećenici!

U nedjelju, na svetkovinu Presvetog Trojstva, 3. lipnja 2007. godine, na svim sv. misama *pročitajte sljedeću obavijest:*

Povodom četvrte godišnjice dolaska pape Ivana Pavla II. u Zadar, pozivam Vas da dođete u naše Sjemenište (dvorište) «Zmajević» u Zadru, u petak, 8. lipnja 2007. godine, s početkom u 20 sati.

Program:

- Nadbiskupova riječ
- Predstavljanje pobudnice pape Benedikta XVI. SACRAMENTUM CARITATIS (dr. Ivan Bodrožić, Split)
- Video zapis: «Papa u Zadru»
- Program prate Župni zborovi grada Zadra

S poštovanjem Vas pozdravljam i blagoslivljam.

+ Ivan, v. r.,
nadbiskup

DUHOVNE VJEŽBE ZA SVEĆENIKE

Broj: 1214/2007.

Zadar, 6. lipnja 2007.

SVIM SVEĆENICIMA U ZADARSKOJ NADBISKUPIJI

Draga braćo svećenici!

I ove će godine biti organizirane duhovne vježbe za svećenike Zadarske nadbiskupije u svetištu «Gospe od Krasna» na Krasnom, prema sljedećem rasporedu:

I. turnus: ponedjeljak, 2. 7. 2007. (večera) - četvrtak, 5. 7. 2007. (ručak).
Voditelj duhovnih vježbi: mr. don Bože Radoš.

II. turnus: ponedjeljak, 10. 9. 2007. (večera) - četvrtak, 13. 9. 2007. (ručak).
Voditelj duhovnih vježbi: o. Iko Mateljan, OP.

Molim Vas da svoje sudjelovanje prijavite Ordinarijatu (Ured Kancelara), kako bi mogli na vrijeme obaviti raspored i pripreme. Također, molim Vas da Ordinarijatu dostavite pismenu potvrdu, ukoliko ste u ovoj godini već obavili svoje svećeničke duhovne vježbe.

U Gospodinu Vas pozdravljam i blagoslivljam.

+ Ivan, v. r.
nadbiskup

HODOČAŠĆE SVEĆENIKA U ISTRU O 60. OBLJETNICI MUČENIČKE SMRTI SL. BOŽJEGA MIROSLAVA BULEŠIĆA – 24. 08. 2007.

Broj: 1242/2007.

Zadar, 13. lipnja 2007.

SVIM SVEĆENICIMA U ZADARSKOJ NADBISKUPIJI

Draga braćo svećenici!

Ove godine navršava se 60. obljetnica smrti mučenika, sluge Božjega, don Miroslava Bulešića, svećenika porečko - pulske biskupije. Hrvatski biskupi, na XXXIV. plenarnom zasjedanju HBK u Zagrebu, od 16. – 19. travnja o. g. su odlučili pozvati sve svećenike naše Crkve na hodočašće u Istru, u Lanišće i Svetvinčent - mjesto mučeničke smrti, u petak, 24. kolovoza ove godine.

Ovo hodočašće će sigurno potaknuti sve, a tako i nas, da se i mi sjetimo svojih svećenika mučenika i da ih dostojno vrednujemo. I u našoj Nadbiskupiji postoje svijetli primjeri vjere, koji bi mogli biti promaknuti na čast oltara.

Blagopokojni Papa Ivan Pavao II. u buli najave velikog jubileja «Otajstvo utjelovljenja», je naglasio nužnost spomena mučenika. To je i obveza da mi, biskupi i svećenici upoznamo svijetle likove naše subraće.

Na ovom hodočašću, sjetit ćemo se i preko 500 svećenika koji su slično kao i vlč. Bulešić, stradali na raznim stratištima i kaznionicama za vrijeme II. svjetskog rata i poraća.

Ovo je hodočašće i izraz vrednovanja i zahvalnosti Crkve prema Vama svećenicima i za Vaše služenje. Radi organiziranja hodočašća potrebno je prijaviti se do 29. lipnja 2007. godine (ured Kancelara).

Program:

- Polazak autobusom iz Zadra oko 5.00 sati
- Lanišće (11 sati) - Molitva Srednjeg časa
- 13.00 sati: Objed za biskupe i svećenike
- Svetvinčent (18 sati): Misno slavlje, predvodi kardinal Josip Bozanić u koncelebraciji nad/biskupa i svećenika
- Povratak u Zadar

Iskreno Vas pozdravljam u Gospodinu!

+ Ivan, v. r.,
nadbiskup

XXXI. KATEHETSKI DAN ZADARSKE NADBISKUPIJE**Br. 1567/2007.****Zadar, 25. srpnja 2007.**

*Svim svećenicima, redovnicima, redovnicama, bogoslovima,
vjeroučiteljima i župnim katehetama Zadarske nadbiskupije*

Draga braćo i sestre!

S radošću vas pozivam na XXXI. katehetski dan Zadarske nadbiskupije koji će se održati, u subotu, 22. rujna 2007. godine, u prostorijama župe Marijina uznesenja, na Belafuži u Zadru, sa sljedećim programom:

9,00 sati: Srednji čas

Mons. Ivan Prenda, nadbiskup: Uvodna riječ

**9,30 sati: Don mr. Gašpar Dodić: Župna zajednica-mjesto kateheze
(analiza upitnika o župnoj katehezi);**

10,00 sati: Rad po skupinama: iskustva u župnoj katehezi:

- sa prvopričesnicima;
- sa krizmanicima;
- s djecom od 5-8. razreda osnovne škole;
- s dječjim zborom;
- sa zborom mladih;
- sa župnim zborom;
- s mladima i studentima;
- s roditeljima prvopričesnika i krizmanika;
- župna kateheza u crkvenim pokretima.

12,00 sati: Stanka-čaj, kava i okrjepa;

12,30 sati: Izvještaj rada u grupama;

14,00 sati: Euharistijsko slavlje

15,00 sati: Ručak;

Sve vas s radošću očekujem i u Gospodinu pozdravljam.

**+Ivan, v. r.
nadbiskup**

PISMO UZ KATEHETSKI DAN ZADARSKE NADBISKUPIJE**Broj: 1566 /2007.****Zadar, 25. srpnja 2007.**

Dragi svećenici, redovnici, sestre redovnice, dragi vjeroučitelji laici, i suradnici u župnoj katehezi!

Ovogodišnji katehetski dan želimo posvetiti temi: **Župna zajednica-mjesto kateheze. Radi toga smo i proveli anketu o stanju u župnoj katehezi u protekloj školskoj godini 2006./07. u našoj Nadbiskupiji. Na taj način želimo, u stvari, nastaviti godinu župne kateheze.**

Tu temu obradit će nam don mr. Gašpar Dodić, predstojnik Katehetskog ureda. Želja mi je, a nadam se i svih vas, da zajedno, na svom Katehetskom danu, vidimo stanje naše župne kateheze. No, još važnije je da jedni pred drugima iznesemo sva pozitivna iskustva tijekom rada u pojedinim skupinama kao što su: rad s prvopričesnicima, s krizmanicima, s djecom od 5-8. razreda osnovne škole, s dječjim zborom, sa zborom mladih, sa župnim zborom, s mladima i studentima, s roditeljima prvopričesnika i krizmanika, i u katehezama u crkvenim pokretima.

Osobito se radujem velikom broju vjernika laika koji pomažu u župnoj katehezi.

Radi lakšeg odaziva svima vama Katehetski smo dan stavili u subotu, **22. rujna. 2007. godine.**

Stoga vas potičem i molim da sva druga eventualna događanja u župi odgodite za druge termine kako bismo mogli mirno i do kraja sudjelovati u odvijanju Katehetskog dana.

Podsjećam vas da je potrebno, do srijede, **19. rujna 2007.**, prijaviti broj vjeroučitelja-laika koji će doći na Katehetski dan.

Pozivam vas da molimo za blagoslov našem Katehetskom danu.

Sve Vas pozdravljam i blagoslivljam.

**+Ivan, v. r.
nadbiskup**

OBAVIJESTI

DUHOVNE VJEŽBE ZA SVEĆENIKE – I. turnus

Krasno, 2. - 5. srpnja 2007.

(Voditelj: mr. don Bože RADOŠ, duhovnik Bogoslovnog sjemeništa u Đakovo)

Sudionici:

Mons. Ivan Prenda, nadbiskup
don Dario Matak
don Josip Lenkić
mons. Ivan Čolak
don Čedomil Šupraha
don Joso Kero
don Zdravko Katuša
don Pave Zubčić
don Stjepan Vinko
don Ante Ivančev
don Tihomir Vulin
don Jerko Gregov
mons. Pave Kero
don Mihovil Cukar

Privatno obavili:

1. don Milivoj Bolobanić: Međugorje, 2. - 6. srpnja 2007.
2. mons. Šime Perić: Međugorje, 2 – 6. srpnja 2007.
3. don Josip Radić: Međugorje, 2 – 6. srpnja 2007.
4. o. Mario Akrap: Međugorje, 2 – 6. srpnja 2007.

HODOČAŠĆE U MARIAZELL

Organizira se hodočašće u Mariazell (Austrija) prigodom pohoda Svetoga Oca Benedikta XVI. 8. rujna 2007. Odlazak hodočasnika u Mariazell organizira se isključivo preko Nadbiskupskog ordinarijata i našeg nacionalnog koordinатора mons. Ivana Godine. Broj hodočasnika ograničen je radi tehničkih i organizacijskih mogućnosti u samom mjestu susreta sa Svetim Ocem. Zadnji rok prijave hodočasnika je 15. kolovoza 2007. godine.

Za sve informacije nadležan je

Mons. Ivan Godina
Tel.: 042 - 321407
Fax: 042 - 321410
Mob.: 098 -764920
e-mail: biskupvz@hi.t-com.hr

NAŠI POKOJNICI

DRAGICA LENKIĆ

U subotu, 14. srpnja 2007., u Općoj bolnici u Kninu, od teške i duge bolesti preminula je Dragica Lenkić, rođ. Mikulić, supruga Šime i majka našeg svećenika Jerolima Lenkića, župnika Gorice-Raštana. Pokopana je u utorak, 17. srpnja, na mjesnom groblju u Bibinjama. Sprovodne obrede i misu zadušnicu u kapelici Svih Svetih predvodio je mons. Ivan Prenda, nadbiskup zadarski, u suslavlju sa župnikom don Radojicom Pinčićem i brojnim drugim svećenicima.

Rođena je 16. prosinca 1928. g. u Bibinjama a vjenčala se sa Šimom Lenkić 1958. Rodila je petero djece: Mariju, Anku, Ivana, don Jerolima i Jelicu. Vodila je kršćanski vjerski život, pošteno radeći i podnoseći strpljivo tešku bolest još od 1993. godine. Neizlječiva bolest iscrpila joj je tijelo pa je konačno, u Gospodinu preminula, u Općoj bolnici u Kninu. Sakramente ispovijedi i pričesti podijelio joj je župnik don Radojica prije odlaska u bolnicu, a na samrti sakramenat umirućih sin don Jerolim. Hvala ti, majko, za svaku dobru riječ. Neka ti je laka hrvatska zemlja, Počivala u miru Božjem.

Nova župna crkva sv. Nikole u Kistanjama

KULTURNI PRILOG

NAŠI GLAGOLJAŠI

Cvitan Posarić, župnik sv. Mihovila u Trnovu

Godine 1456. Cvitan Posarić je đakon i nalazi se kod svećenika Šimuna Perkovića u Trnovu s drugim đacima, koje je spremao na svećeništvo Šimun Perković, arhipresbiter Luke. Šest godina kasnije doznajemo Cvitan je svećenik i posinjuje ga Šimun Perković i uvodi u službu u sv. Mihovilu u Trnovu u njegov beneficij.¹ Par godina kasnije, 30. kolovoza 1471. doznajemo da je Cvitan župnik u selu Trnovo i on prima u službu u Trnovu kod crkve sv. Mihovila svećenika Krešu Cetuševića iz Cerinaca. Prima ga kao brata i obavezuju se da će se međusobno pomagati i poštivati. Kad netko od njih umre, onaj koji ostaje u životu nasljeđuje polovicu imanja svega što je posjedovao pokojni.² Crkva sv. Mihovila u Trnovu svakako je bila značajna crkva jer se kod nje nalazio i ruralni arhiprezbiter, koji je imao i pravnu ingerenciju nad susjednim svećenicima. Tu je naslov službe arhiprezbitera i zato nije nužno da je i arhiprezbiter baš stanovao u dotičnoj župi. Razlika je od beneficija i službe. Svećenik Cvitan Posarić iz Trnova 6. veljače 1473. imao je posjed u gradu Zadru.³

Par godina kasnije došlo je do razmimoilaženja između svećenika Cvitana Posarića župnika u sv. Mihovilu i svećenika Krešula Cetuševića iz Cerinaca, te 20. studenoga 1477. dogovorno biraju suce, Ser Kristofora de Galellis i Cvitana Katića «nobilem de villa Bilagne», s pravom da mogu izabrati treću osobu koja će presuditi u njihovu sporu.⁴ Nemamo podataka kako je svršila njihova razmirica. No, kako su dogovorno, prema običaju vremena, svatko od njih predložio svoga zastupnika, došlo je ipak do nagodbe.

Godine 1479., dana 7. lipnja, svećenik i župnik u Trnovu Cvitan Pasarić, prodao je teren u Zadru u području sv. Marije «della capellizza» Katarini nekoć sluškinji u obitelji Kristofora de Galelisa.⁵ Možemo pretpostaviti da je to teren i kuća koju je naslijedio od svećenika i svoga učitelja Šimuna Perkovića, koji ga je posinio i oporučno mu ostavio u naslijeđe mnoge vrijednosti. Svećenik Cvitan Posarić, služi u Trnovu 29. svibnja 1482., kada s drugim svećenicima (četrdeset i dva) zadarske i ninske biskupije, mole za oslobođenje od desetina jer su izloženi velikim teškoćama i neprilikama od prodora Osmanlija.⁶

¹ Vidi ovdje pod bilješkom 7. Nakon smrti svećenika Šimuna Arhidjakona svećenik Cvitan će naslijediti njegovo imanje među ostalim: sve pokretno i nepokretno bilo u Zadru bilo izvan Zadra. Jedino se isključuje kuća u Zadru u području sv. Marije «monialium» koju je kupio od svećenika Mihovila zadarskoga kanonika. Zatim jedan posjed kojega je kupio na terenu krbavskih knezova i to ostavlja svojem djaku Jurju koji živi s njim. Ukolikos e dogodi d adječaak Juraj umre prije onda i to neka uzme svećenik Cvitan...

² DAZd, SZN, Georgius de Bosco, sv. I, svešč. 1, fol. 11, 13. VIII. 1471.

³ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. VI, svešč. 10, fol. 2, 6. II. 1472/73/. U području sv. Vida u zadru kuća graniči «et partim presbiter Cuitanus de Ternovo...».

⁴ DAZd, SZN, Franciscus Crisini, sv. I, svešč. 8, 20. XI. 1477. «Presbiter Civitanus Posarich parochianus Sancti Michealis de villa Ternovo et p(resbiter) Cressulus Chetusevich de villa Cerini ex altera parte...».

⁵ DAZd, SZN, Franciscus Crisini, sv. I, svešč. 11, 7. VI. 1479. «Dominus presbiter Civitanus Posarich parochianus ecclesie Sancti Michaelis de Ternovo districtus Novigrady, per se suosque.. domine Caterine olim massarie Ser Cristofori de Galelis ibi presentī ac per se suisque heredibus...». Njegov teren u gradu Zadru spominje se kao granični godine 1473., koji se nalazi u području crkve sv. Vida u Zadru. DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. VI, svešč. 10, 6. II. 1473/73/.

⁶ DAZd, SZN, Petrus Dragono, sv. I, svešč. 1, fol. 18, 29. V. 1482.

Par godina kasnije spominje se svećenik Cvitan Posarić i Katarina «de Burgo Novigradi» koji primaju na stan Mihovila Dučić iz Ostroivce i Jakova brata mu.⁷ Cvitan je posjedovao kuću u Novigradu. Kolikogod je svećenička služba bila cijenjena a svećenici poštivani, dolazilo je do trzavica i napetosti pa i sudskih procesa u kojima su svećenici bili stranke. Nekada se radilo o tužbi radi nepravde nanesene nekome, pozivanje za imovinom drugih ili drugi razlozi i povodi kao i kod običnih vjernika. Godine 1491., na 26. svibnja Cvitan župnik Trnova u sporu sa Ružom Jurišić biraju sudce izmiritelje Ser Antona de Begnja i Ser Petra de Grisogonis.⁸

Cvitan je naslijedio službu pokojnoga Šimuna Perkovića u crkvi sv. Mihovila u Trnovu. On je kako smo vidjeli iz Podvršja u neposrednoj blizini Trnova, ili bolje zaselak naselja Trново. Tu je počeo školu i vjerojatno završio školovanje kod svoga učitelja i mecene Šimuna Perkovića. Njegov učitelj prima ga u službu u župi, ostavlja mu svoje materijalno bogatstvo i nastavlja raditi u župi sv. Mihovila u Trnovu.

Godine 1514. 8 svibnja doznajemo da je dio imanja pokojnoga Cvitana Posarića, svećenika naslijedio njegov nećak Ivan Posarić. Ivan Posarić iz Podvršja prodaje kuću u Novigradu Bartolu Brunoeviću, koju je naslijedio od pokojnoga Cvitana Posarića svećenika.⁹

Na temelju ovih sitnih podataka otkrivamo sve jasnije svagdanji život kako svećenika tako i vjernika. Svećenici iz ovoga razdoblja kao da se ističu ne samo materijalnim dobrima nego i stručnim sposobnostima. Što je posebno vrijedno zapaziti, oni i najsitnije svagdanje pravne pothvate registriraju pred javnim bilježnicima.

O. fra Petar Runje TOR

Posveta crkve i oltara u Kistanjama

⁷ DAZd, SZN, Gregorius de Bosco, sv. III, svešč. 3, fol. 3, 28. V. 1486.

⁸ DAZd, SZN, Franciscus Crisini, sv. II, svešč. 2, fol. 6, 26. V. 1491.

⁹ DAZd, SZN, Constantinus Constantius, sv. I, 8. V. 1514.

PRIKAZ

«PREKO – **GLAZBENA BAŠTINA**»

"Preko - glazbena baština; Živa baština i glazbena praksa u 20. st." naslov je knjige skladatelja i dirigenta Ive Nižića u izdanju Sveučilišta u Zadru, koja je u četvrtak 5. srpnja predstavljena je u Svečanoj dvorani zadarskog Sveučilišta. Uz uvodnu riječ dr. Stijepe Obada, o knjizi su govorili recenzenti akademik Jerko Bezić, prof. dr. Nikola Buble i dr. fra Izak Špralja. U pet poglavlja na 250 stranica autor govori o geografsko-povijesnim obilježjima Preka, svjetovnoj glazbenoj baštini, školskim pjesmama i pjesmama za djecu, te pedagoškoj primjeni slojevitog pučkog tradicionalnog pjevanja. Pišući o crkvenoj glazbenoj baštini Preka, Nižić opisuje značajke tradicionalnoga crkvenog pučkog pjevanja i to glagoljaškog, pučkog pjevanja proizašlog iz liturgijskog pjevanja na staroslavenskom jeziku, koje se pomalo oblikovalo u liturgijsko pjevanje zapadnog obreda na živom hrvatskom jeziku, a u napjevima uz elemente gregorijanskog korala ima i karakteristike svjetovnog vokalnog glazbenog folklor zemljopisnih područja u kojima se razvijalo. Nižić analizira napjeve Puče moj, uspoređujući prečki i kaljski, Smiluj mi se Bože, Gospin plač, Braćo, brata sprovedimo i Od žalosti Majko sveta.

Autor opisuje i utjecaj sestara Kćeri Milosrđa i franjevac trećoredaca u Preku, nekad važnoj hrvatskoj administrativnoj i gradskoj postaji s nizom zborova i ustanova. Bogatstvo knjige čini 45 notnih jednoglasnih i višeglasnih zapisa te slikovni prikazi, fotografije ljudi koji su bili nositelji tog bisera glagoljaške baštine otoka Ugljana. Dr. Špralja je rekao da su ta djela nastala u najbližoj suradnji Boga i čovjeka, a to molitveno nadahnuće rezultira prirodnim, osjećajnim pjevanjem kakvo je glagoljaško, dobrim za čovjekovu duhovnost i nije školski skladano. "Nije teško prilagoditi glas kad se više traži pobožnost nego glazbeno umijeće od čovjeka", rekao je dr. Špralja, što potvrđuje Nižićeve riječi o vrlo potresnim i snažnim interpretacijama otočana čija glazbena izvedba komunicira sa samim životom. Dr. Buble građu knjige smatra vrijednim spomenikom uljudbenih postignuća koji legitimira pravo, običaje, glazbenu vrijednost i kulturu našeg naroda, izražavajući privrežnost dalmatinskom kraju i ljubav prema domovini. U zahvalnosti onima koji su doprinijeli nastanku tog vrijednog djela, Nižić je rekao da je glagoljaško pjevanje odraz nas u povijesti, kako bismo znali što je pjevanje i što smo mi kroz to pjevanje.

Uz nastup dramske umjetnice Milene Dundov, izvedbom pučkih napjeva program su obogatili župni zbor sv. Cecilije Preko, Izvorna folklorna skupina Kanica iz Preka te Akademski pjevački zbor Sveučilišta u Zadru, pod ravnanjem Ive Nižića.

Ines Grbić

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

10 GODINA DJELOVANJA ZAJEDNICE "VJERA I SVJETLO" U NADBISKUPIJI

Poziv na velikodušnost i izlazak iz uskogrudne ljubavi upućen je u prigodi proslave 10. obljetnice djelovanja zajednice Vjera i svjetlo 'Emanuel' zadarske nadbiskupije, upriličene u subotu 28. travnja u župi Uznesenja BDM na Belafuži u Zadru. Misno slavlje u crkvi Gospe Maslinske predvodio je duhovnik te zajednice i belafuški župnik don Anđelko Buljat, izražavajući zahvalnost i priznanje članovima i prijateljima te zajednice koja okuplja oko 30 osoba: osobe s mentalnim hendikepom, njihove roditelje i prijatelje koji ih jednom mjesečno okupljaju da bi rasli u zajedništvu, dijelili trpljenje, radost i molitvu. "Ne trebamo im činiti dobro nego postati prijatelji. A prijateljstvo znači postati pred nekim ranjiv, ne nadmoćan. Oni trebaju naše povjerenje i pritom nas uče drugačijem, transformiranom pogledu ljubavi" rekla je Ivana Longin, koordinatorica te zajednice za Hrvatsku, istaknuvši da je to borba, put je dug i ide se polako. Potrebno je prihvatiti hod u nesigurnosti, jedina sigurnost je da Bog vodi.

Don Anđelko je upozorio da je čovjek najviše ograničen u ljubavi; živimo u vremenu u kojem smo u stanju otići i na Mjesec, a ne možemo osvojiti čovjeka ljubavlju. Okruženi smo ljudima koji duhovno umiru zbog nedostatka ljubavi, a ljubav iskazana nježnošću može ozdraviti čovjeka, istaknuo je don Anđelko, dodavši da smo poslani i pozvani izražavati drugima ljubav. Proslava jubileja okupila je i prijatelje zajednice koji su prije 10 godina započeli s okupljanjem hendikepiranih osoba, s uvjerenjem da je to zajedništvo izvor jedinstva i milosti za Crkvu i čovječanstvo. Nakon mise prijatelji zadarske zajednice Vjera i svjetlo, čija je koordinatorica Laura Cukar, prisutnima su podijelili svijeće. Članovi zajednice upalili su njihova srca i scenskim prikazom prispodobe o svadbenoj gozbi, čija je poruka: biti za stolom sa siromasima, ljubiti onoga koji ti nema čime uzvratiti, pružiti ruku hendikepiranoj osobi i postati mu prijatelj.

"ZRINSKO-FRANKOPANSKI POKRET 1664-1670"

Pobuditi kod mladih razmišljanje o vrijednostima slobode, požrtvornosti i domoljublja življenih primjerom hrvatskih mučenika cilj je natječaja literarnih radova zadarskih srednjih škola na temu "Navik on živi 'ki zgine pošteno", a prvonagrađeni literarni rad "Krv naših vitezova svijetlila nam je na putu slobode" napisala je Josipa Vanjak iz zadarske Ekonomsko birotehničke škole. Predstavljen je u sklopu izlaganja "Zrinsko-Frankopanski pokret 1664-1670" kojeg je povjesničar dr. Anđelko Mijatović održao u ponedjeljak 23. travnja u Svečanoj dvorani Sveučilišta u Zadru. Povodom spomena 332. godišnjice smaknuća hrvatskog bana Petra Zrinskog i kneza Frana Krste Frankopana u Bečkom Novom Mestu 1671. g. Zmajski stol Družbe "Braća Hrvatskog zmaja" u Zadru organizirao je taj kulturni događaj s ciljem promišljanja vrednote mučeništva koje su podnijeli brojni Hrvati i ono nije povijesna kategorija. Suvremenici smo mučenika koji pokazuju da nije jednostavno živjeti stav 'biti svoj na svome'. Stoga u vremenu odnarođivanja malih naroda treba podsjetiti koje su vrednote živjeli naši preci, a među njima su i Zrinski i Frankopani, pokret koji označava težnju hrvatskog plemstva i naroda za očuvanjem Hrvatske na povijesnoj vjetrometini osmanlijskih sukoba i kršćanstva. Te su dvije obitelji bile nositelji hrvatske državnosti i čuvari državotvorne ideje značajne za razvoj u 19. i 20. st., rekao je dr. Mijatović, detaljno opisujući povijesni, politički, gospodarski i geostrateški kontekst ondašnjeg vremena; u drugoj polovici 17. st. Hrvatska je nakon stoljeća ratovanja s Osmanlijama svedena na ostatke ostataka nekad moćnog Kraljevstva. Interesi starih velikaških obitelji Zrinskih i Frankopana podudarali su se

s hrvatskim državnim interesima, pokušavajući osloboditi Hrvatsku habsburške apsolutističke vlasti. Brinu se o svekolikom gospodarskom i kulturnom preobražaju Hrvatske i najteži su protivnici Osmanlija u obrani Hrvatske, za koju su ginuli gdje god se branila domovina. Stradanjem Zrinskih i Frankopana Hrvatska je ostala s nejedinstvenim plemstvom, pristalicama Bečkog dvora, uništenim gospodarstvom, bez građanske klase i intelektualne elite, rekao je dr. Mijatović, istaknuvši da je Zrinsko-Frankopanski pokret jedan od najpresudnijih povijesnih zbivanja u hrvatskom narodu. Uništenjem tih obitelji bečki apsolutizam u Hrvatskoj je uzeo maha; hrvatsko plemstvo je uspjelo sačuvati političku autonomiju, no u nedostatku materijalnih mogućnosti nikad više nije povelu borbu za samostalnost Hrvatske, sve do sredine 19. st. kad političkim programom i vojnom snagom ponovno postaje međunarodni subjekt. Ostaci pogubljenog Zrinskog i Frankopana 1905. g. zaslugom Družbe 'Braća Hrvatskog zmaja' preneseni su u zagrebačku prvostolnicu.

ZLATNA HARFA ZADARSKE NADBISKUPIJE

Zlatna harfa, 27. susret dječjih župnih zborova u zadarskoj nadbiskupiji, ove godine po prvi put održan u čak tri turnusa, završen je u subotu 5. svibnja u župnoj crkvi Rođenja BDM u Benkovcu. Prethodna dva susreta održana su 21. i 28. travnja u katedrali sv. Stošije u Zadru i crkvi sv. Anselma u Ninu. Više od tisuću osmoškolaca iz cijele nadbiskupije posvjedočilo je razdragano glazbeno-molitveno zajedništvo sa svojim roditeljima kao podrškom, voditeljicama svojih zborova, uglavnom redovnicama ali i angažiranim laicima, te župnicima koji su ih pratili na nastupima od gradske katedralne župe do crkve u zadarkom zaleđu. Koloritna dječja radost okupljena u 20 zborova nastupila je u sljedećem sastavu: u katedrali sv. Stošije zadarski zborovi sv. Stošija, s voditeljem don Zdenkom Dundovićem, Gospa Maslinska (s. Benita Antolović), Kraljica Mira (Marija Perinović), Antini slavuji (s. Antonela Malenica), Srce Isusovo (s. Lucija Jurić), Glasnici nade iz Škabrnje (Marija Burčul i Martina Lazar) i Luzarica iz Preka (s. Jadranka Mašina). U Ninu su nastupili ninski zbor sv. Marcele

(s. Krešimira Zanki), Radost i nada iz Biograda (s. Anka Špralja), sv. Roko, Bibinje (s. Ana Terezija Vuradin), iz Zadra Bezgrešno začće BDM (s. Andrijana Bosilj) i 'Glasnici radosti' (s. Agneta Đerek), te Kraljica mira iz Zemunika (s. Ladislava Terzić). U Benkovcu su nastupili benkovački zbor Majka divna (s. Danica Sanader), Uznesenje BDM, Pag (s. Miljenka Biošić), sv. Mihovil, Galovac (Kristina Gulan), Izvor iz Ražanca (s. Branislava Gavran), te iz Zadra bl. Alojzije Stepinac (Anita Š. Matulić), Dominik Savio (s. Antonija Jurić) i Sveti Petar (s. Danijela Kovačević).

Nastupu zborova prethodila su misna slavlja koje je u Zadru predvodio generalni vikar zadarske nadbiskupije mons. Ivan Mustać, u Ninu don Šime Kevrić a u Benkovcu don Čedomil Šupraha. Svim zborovima dodijeljena su priznanja za sudjelovanje, s ostvarenim ciljem Harfe: pospješiti liturgijsko pjevanje i poticati djecu na aktivno sudjelovanje u euharistiji slavljenjem Boga pjesmom. Predstojnik nadbiskupijskog Katehetskog ureda don Gašpar Dodić pozvao je na zahvalnost Bogu jer se u tolikom mnoštvu djece vidi koliki je Božji dar života. Svi su sudionici pobjednici, poručio je: glasom, pjesmom i melodijom izražavaju vjeru i zahvaljuju za dobročinstva, a upravo je uskrs, što je bila i ovogodišnja tema Harfe, najveći dar, život koji vječno traje.

POSVETA NOVOIZGRAĐENE ŽUPNE CRKVE U KISTANJAMA - 10. GODIŠNJICA DOSELJENJA JANJEVACA U KISTANJE

"Ima mjesta u Kistanjama za sve ljude dobre volje. Naša domovina je široka i gostoljubiva za sve ljude koji su je kadri prihvatiti i voljeti" rekao je zadarski nadbiskup Ivan Prenda predvodeći misno slavlje u župnoj crkvi sv. Nikole biskupa u Kistanjama, koju je u srijedu 9. svibnja posvetio nakon sedmogodišnje gradnje. U Novom Janjevu, kako se Kistanje nazivaju nakon što su ih prije deset godina, zbog ratnog progona s Kosova, na Cvjetnicu nastanili Janjevci, predvođeni tadašnjim župnikom Gašparom Dodićem, bilo je važno i u toj svečanoj prigodi istaknuti činjenicu važnosti razvijanja suživota novih i starih stanovnika i postojanja

hramova dviju kršćanskih zajednica, rekao je mons. Prenda. Naime, u Kistanjama je prije Drugog Svjetskog rata bilo 60 % Hrvata, ostalo Srbi, da bi u poslijeratnom razoblju taj omjer bio uvelike 'zamijenjen'; nakon vihora Domovinskog rata u Kistanjama je ostao jedan jedini Hrvat katolik, te je postalo i jako središte vojarni i skladišta de facto srbijanske vojske. U ratu su devastirali i staru crkvicu Gospe od Zdravlja, djelo učenika Ivana Meštrovića, velike umjetničke vrijednosti, u kojoj su potamnili zidovi zbog paleži guma u njoj, a nadbiskupija ju je obnovila 1995. g. U njoj su se Janjevci po dolasku u Kistanje godinama okupljali na bogoslužje, podigavši do nje i veliki šator darovan od Hrvatske vojske da bi se svi mogli okupiti na slavljinama. A onda je ljepotom zasjalo svetište hrvatskih povratnika, kako su Janjevci nazvali svoje velebno crkveno zdanje sv. Nikole, koje je na dan posvete pohodilo tisuće vjernika pridošlih od hrvatskog juga do sjevera, oko 80 svećenika iz cijele Hrvatske, te predstavnici državne i lokalnih vlasti. Dvotrećinska sredstva uložena u gradnju crkve u iznosu od 9 milijuna kuna podmirila je Zadarska nadbiskupija. Dio su omogućili Vlada RH, dobročinitelji Janjevci, prijatelji župe Kistanje te crkvena organizacija Kirche in Not. Poduzeće 'Duca' iz Zadra s kooperantima izvelo je građevinske radove po projektu arhitekta Tomislava Ramljaka. Misno slavlje pjevanjem je obogatio župni Zbor odraslih pod ravnanjem s. Blaženke Delonga.

U Kistanjama živi 1300 Janjevaca, većina još uvijek živi od socijalne pomoći. Od nekadašnjih 5000, danas je na Kosovu 320 Janjevaca. No nije to prvi put u njihovoj sedam stoljeća dugoj povijesti doživljena teškoća i kušnja. Na olovne dane njihove prošlosti podsjetio je mons. Prenda, razumijevajući njihovo pitanje što im donose nova vremena, gdje je početak mira i novog života. "Raspršeni ali duhom zajedno, sanjali ste kako se opet naći zajedno u svojoj župi, crkvi. Ali Janjevci su žilav narod. Sposobni vladati situacijama, a ne situacije njima" poručio je mons. Prenda Janjevcima koji su udahnuili novi život u srcu Dalmatinske Zagore, inače nenaseljenom kraju. Nadbiskup je istaknuo da su oni došli u Kistanje ne da drugima otmu njihovo, nego da nađu novi prostor za svoj život, u domovini koja je i njihova i zemlji iz koje su davno otišli. "Sačuvali ste svojom nazočnošću mjesto cjelovitim jer niste ničim učinili da ljudi koji su otišli smatraju baš vas krivcima za događaje bilo koje vrste. Stanovnici Kistanja prije deset godina nisu odlazili iz njega jer ste vi došli, nego su oni izabrali dragovoljno gdje će biti" poručio je mons. Prenda Janjevcima, ističući veliko razumijevanje odgovornih u Hrvatskoj vladi koja im je 1999. god. izgradila novo naselje sa 120 kuća. Stoga su Janjevci zahvalni ondašnjem hrvatskom vodstvu koje je podržalo njihovo naseljavanje izgradnjom kuća, te je u misi sudjelovao i dr. Jure Radić, angažiran tada s mons. Prendom na 'rješavanju Janjevačkog pitanja' u Kistanjama. Trenutno je u izgradnji još 20 kuća. Nadbiskup je izrazio priznanje ustrajnosti Janjevaca koji su opstali kao zdrave obitelji, poslušni Božjem zakonu kao jamstvu trajanja te zajednice koja u svijetu broji 15 000 Janjevaca. Od toga ih je najviše u Zagrebu, 12 000. "Vaši preci nose sveto ime Isusovo kao svoj znak i barjak. I nisu ga se nikada odrekli i zaboravili. Išli su na misu jer su poštivali Dan Gospodnji i blagdane. Poznavali su teškoće u obitelji, ali nisu poznavali rastave braka. Primali su od Boga djecu i radovali joj se, nisu pristajali na ubijanje nerođene djece. Bili su zadovoljni i sa skromnim životom jer su nosili Boga u srcu. Bili su hram njegov" poručio je mons. Prenda Janjevcima, ohrabrivši ih da se ne boje teškoća i opasnosti. Crkva će ih okupljati da se ojačani vrate svakodnevnom životu. Dobro duhovno stanje rađa i duhovnim zvanjima, čega je uvijek bilo među Janjevcima, rekao je nadbiskup. Ponosni su Janjevci na svoj izdanak od 38 živih svećenika i 24 redovnice.

"Nismo više beskućnici i beskrvenici" poručio je župnik Kistanja mons. Nikola Dučkić, u zahvalnosti Hrvatskoj vladi, zadarskoj nadbiskupiji i nadbiskupu na svekolikoj pomoći. A on je pozvao vjernike da se ne osvrću na prošlost, da ih ne obuzima žalost, nego da izgrađuju budućnost koja će nositi plemenite oznake janjevačkog naroda: ljubav prema Bogu, domovini, obitelji i bližnjima. U tome će im pomoći i novi crkveni prostor s velikom mogućnošću pastoralnog života: župna kuća s prostorom za pastoralni rad i velika kripta ispod nove crkve.

Na kraju mise prigodnu riječ uputio je Pavao Palić, predsjednik Hrvatskog društva Janjevo. Zahvalio je brojnim pojedincima koji su pomogli razvoj janjevačke zajednice u Kistanjama, osobito mons. Prendi "što ih je prigrlilo i prepoznao u njima duhovni i svekoliki potencijal. Od samih početaka ste znali za stoljetnu povezanost i oslonjenost janjevačkih ljudi na Crkvu i svećenike, te niste čekali neka bolja vremena, već ste se snagom svog biskupskog autoriteta zauzeli za izgradnju veleborne crkve u kojoj će vjerni narod zahvaljivati i moliti" rekao je Palić mons. Prendi. Darovao mu je i vrijedan unikatni dar: zlatnu hrvatsku krunicu, rad janjevačkog zlatara Mateja Glasnovića. Sastavljena je od 'šibenskih botuna' spojenih karikama, s medaljicom sv. Nikole biskupa i replikom Krža opatice Čike. Na taj način povezuje duhovni i svjetovni milje tog kraja, Zadarsku nadbiskupiju i Šibensko-kninsku županiju kojoj Kistanje teritorijalno pripadaju. Palić je izrazio uvjerenje da će Janjevci, kao što su na Kosovu u okruženju pravoslavnih Srba, muslimana Albanaca i Turaka biti prepoznatljiv znak razumijevanja, tolerancije i suživota, tako će i u Kistanjama s braćom Hrvatima i susjedima Srbima izgrađivati humaniji svijet.

Proslavi posvete crkve prethodila je devetodnevna duhovna obnova s nizom molitvenih i kulturnih sadržaja. Uoči posvete, 8. svibnja, u crkvi je izveden recital "Ostani, Gospode, s nama", autora dr. Ante Mateljana, u kojem je opisan duh življenja Janjevaca i njihovo predanje Bogu kroz povijest, utječući se osobito zagovoru sv. Nikole, zaštitnika putnika; upravo su Janjevci zajednica koja je u svom višestoljetnom postojanju, zbog teških povijesnih okolnosti, bila usmjerena na promjene svojih boravišta.

BLAGDAN GOSPE LORETSKE I 100. GODIŠNJICA IZGRADNJE ŽUPNE CRKVE

Božja nazočnost u euharistiji i po Mariji, to je glavni naglasak iz propovijedi zadarskog nadbiskupa Ivana Prende koji je na blagdan Gospe Loretske u istoimenoj salezijanskoj župi u Arbanasima, u četvrtak 10. svibnja, predvodio sredšnje misno slavlje koje je okupilo brojne svećenike i tisuće vjernika iz cijele nadbiskupije. Tzv. "Arbanaško čudo", kako Arbanasi nazivaju svoju glavnu župnu svetkovinu, uz tradicionalnu procesiju sa zavjetnim kipom Gospe Loretske kroz mjesto nakon mise, ove je godine bila i u znaku 100. godišnjice izgradnje župne crkve, koju je 1912. g. posvetio zadarski nadbiskup Vinko Pulišić.

Na važnost i značaj tog jubileja 'Božje vidljivosti' ukazao je mons. Prenda, u zahvalnosti precima na tom svjedočanstvu vjere i nadbiskupu Vicku Zmajeviću koji su bili znak da Bog vodi svoj narod. Poručio je da Bog po svakom vjerniku, ne samo crkvenom hramu, želi biti vidljiv. To je zdanje, izgrađeno na temeljima stare crkve, podsjetnik i na tešku i uzbudljivu povijest grada u 20. st., rekao je nadbiskup Prenda. "No Majka je uvijek bila tu. Naš pogled ne smije zastati pred zidom nekad nesavladivih teškoća. Bog je onaj koji sve stvara novo, a u temelju tog novog i preobrazbe svijeta stoji Marija" poručio je mons. Prenda. Govorio je o Mariji u svjetlu papine pobudnice 'Sakrament ljubavi', rekavši da je Marija znak buduće nade koju iščekujemo. Euharistija je nastavak utjelovljenja Boga u našu povijest, a upravo je po Mariji počeo život po kojem je Bog ušao u svijet. "Marija je postala suradnik u spasenju čovječanstva, znak, sakrament Božje stvarnosti na svijetu. Bila je unesena u Božje planove po kojima je izvedeno djelo otkupljenja. Ona je slika svakog od nas koji želi biti sakrament, znak Božje prisutnosti u svijetu" poručio je mons. Prenda, dodavši da svatko postaje Božja prisutnost kad živi po euharistiji, put je Božjeg djelovanja u svijetu. Izvršitelj Božje volje u svom životu postaje sredstvo Božjeg zahvaćanja u stvarnosti, poput Marije koja je znak posvemašnjeg predanja i povjerenja Božjim planovima. Nadbiskup je zamolio Marijin zagovor da poput nje budemo otvoreni Božjim planovima i službi Riječi, poželjevši da nas ona nauči slušati Riječ, prihvatiti je i živjeti. "Jesmo li prihvatili njen način poslušnosti i ovorenosti Riječi" upitao je mons. Prenda, istaknuvši da je Marija velika po onome što je prihvatila i povjerovala.

Nadbiskup Prenda i arbanaški župnik Josip Bunić u molitve i zahvalnost preporučili su i dušu velikog crkvenog dobrotvora, Arbanasa Šimu Duku, koji je sudjelovao u svim obnovama crkve, utječući se uvijek zagovoru Gospe Loretske, arbanaške zaštitnice Zonje Jon. Povodom 100. godišnjice izgradnje crkve, u župi je priređena i izložba dokumenata i fotografija o zahvatima na toj trobrodnoj crkvi koja je u središtu Arbanasa mjesto brojnih pastoralnih aktivnosti i po angažmanu župljana čuvar višestoljetne tradicije vjernosti Bogu, Crkvi i domovini, u čijoj su obrani ginuli i arbanaški ljudi.

ZAVJETNA SVETKOVINA GOSPE OD ZEČEVA

Zavjetna svetkovina Gospe od Zečeva proslavljena je u ponedjeljak 14. svibnja u Ninu, središnjem marijanskom svetištu zadarske nadbiskupije. U crkvi sv. Anselma središnje koncelebrirano slavlje u zajedništvu s četrdesetak svećenika predvodio je zadarski nadbiskup Ivan Prenda, potom i procesiju kroz mjesto s čudotvornim kipom Gospe od Zečeva. Procesija se zaustavila na Gospinoj stini u središtu mjesta, kod crkve sv. Križa i spomenika Grgura Ninskog, gdje je pročitano Evanđelje i puku udijeljen blagoslov. Nadbiskup je istaknuo nekoliko molitvenih nakana: za javni život u domovini, darove novih života, čvrstoću obitelji i brakova; za papu Benedikta XVI., Crkvu u domovini i svijetu te duhovna zvanja.

Ponedjeljak prije svetkovine Uzašašća višestoljetna je tradicija pohoda tisuća Marijinih štovatelja iz cijele nadbiskupije Gospi od Zečeva, spomenu jednog od najstarijih mjesta Gospina ukazanja u našoj Crkvi; približava se velikom jubileju, pet stotina godina od Gospina ukazanja pastirci Jeleni u ninskoj laguni, na otočiću Zečevo, nekoć oazi monaškog samostanskog života. U teškom povijesnom trenutku osmanlijskih osvajanja Marija je pružila utjehu, pozvala na obraćenje, pokoru i molitvu. "Toliko je puta naša zemlja nazvana dolinom suza. Osjećamo da je to naše iskustvo i stvarnost" rekao je mons. Prenda, istaknuvši da smo uvijek bili narod Križa Kristova. Povijest naših ljudi i Crkve prožeta je trpljenjem, no uvijek smo nosili svijest i sigurnost Marijine blizine, zaštite, zagovora i uslišanja, poručio je nadbiskup, dodavši da uz oznaku naše povijesti koju obilježava križ, imamo i drugu i oznaku: Marija obilježava našu povijest. Imamo Majku koja je trajno na našem putu.

Nadbiskup je istaknuo i 90 godina Marijina ukazanja u Fatimi, nazivajući ih milosnim godinama; ali nisu bile lištene patnje, rekao je mons. Prenda u nekoć ninskoj katedrali hrvatskih biskupa, mjestu koje je sjedište hrvatske državnosti i središte naše narodnosti. To je slavna povijest Crkve obilježena križem, ali i Gospinom prisutnošću i brigom za Crkvu, poručio je nadbiskup, dodavši da se od 7., 8. i 9. st., kad se na tom svetom hrvatskom tlu stvarala država, nazirala i Crkva na naš hrvatski način, glagoljaška, s vjernošću koja nikad nije bila ugrožena, bila je postojana u svim teškoćama. Nadbiskup Prenda je govorio i o potrebi nasljedovanja Marije u poslušnosti Božjoj riječi jer ona otkriva Božju volju i usmjerava naš put. "Spremni smo moliti i čitati Riječ Božju, ali smo teški u odlukama za Božje vodstvo u našem životu koje nam je teško prihvatiti i razumijeti. Kad nas pogađa život u kušnji, kadri smo poljuljati se u svojoj vjeri. Mariju treba nasljedovati u prihvaćanju volje Božje. A volja se Božja očituje kroz sva zbivanja u našem životu, kroz naše teškoće i sukobe, muke i brige. I Marija je prihvatila da njen Sin dođe na križ" poručio je nadbiskup, poželjevši da idemo za Marijom vjerno, da životu pristupamo otkrivajući njen put i način molitve. Ona je uvijek posred Crkve i moćna je zagovornica.

PREDSTAVLJEN TISUĆITI PRIMJERAK BIBLIJE IZ ZBIRKE 'BIBLIJA' ZADARSKE NADBISKUPIJE

Na Biblijskom kolokviju u ponedjeljak 14. svibnja u dvorištu Nadbiskupskog sjemeništa 'Zmajević' u Zadru predstavljena je Biblija Pauperum, tisućiti primjerak Biblije u Zbirci 'Biblija' zadarske nadbiskupije. Taj dar pape Benedikta XVI. predstavio je bibličar prof. dr. Adalbert Rebić. Zadarski nadbiskup u miru Marijan Oblak, osnivač i pokretač zbirke 'Biblija', predstavio je Bibliju 'Velislai Biblia Picta', te ostale Biblije u Zbirci koje su se pojavile nakon tisućitog primjeraka. U 20 godina otkako je počeo s tim projektom, mons. Oblak je prikupio 1040 primjeraka Biblije na 400 jezika iz cijelog svijeta. Povodom tog događaja mons. Oblaku

čestitali su kardinal Josip Bozanić i nuncij u RH Francisco Javier Lozano, rekavši da je to vrijednost za cijeli hrvatski narod, od značenja za Crkvu i izvan granica naše zemlje.

Primjerak zadarske Biblije Pauperum oslikava Pjesmu nad pjesmama. Njemačkog je podrijetla iz 16. st.. No to nije isto što i ilustrirana Biblija ili jeftino izdanje Biblije u stripu, upozorio je dr. Adalbert Rebić. Iako prevedenog naziva Biblija siromaha, ona nije za materijalno oskudne. Javlja se kao tekst teoloških komentara bez slika, a u 13. st. kao crtežima ilustrirani rukopis koja sustavom slika i sažetim komentarima prikazuje podudarnost Starog i Novog zavjeta. "Biblija Pauperum je zapravo teološki traktat. To je sažeti srednjovjekovni komentar teoloških zasada namijenjen kao podsjetnik u prvom redu propovjednicima. Propovjednici i katehete su se Biblijama Pauperum služili tumačeći vjerničkom puku srednjeg vijeka istine vjere. Biblija Pauperum je zbirka slika koje prikazuju prizore iz života Isusa Krista s odgovarajućim proročkim tipovima iz Starog zavjeta. Niz takvih slika sastoji se od 40 do 50 stranica. Oko 30 izabranih primjera zorno su predočavali nauk o jedinstvu dvaju zavjeta. Taj je nauk služio i suzbijanju heretičkih pokreta" istaknuo je dr. Rebić, navodeći primjer antisemitski nastrojenih 'njemačkih kršćana' u Trećem Reichu koji su priznavali samo Novi zavjet kao temelj svog kršćanstva. Dr. Rebić je istaknuo veliki utjecaj tih Biblija u srednjem vijeku na široke slojeve vjernika koji nisu znali čitati pa su sadržaje vjere učili sa slika: motrili su a redovnici i svećenici su im tumačili prizore. Skupovi slika Biblija Pauperum redovito polaze od Navještenja Marijina. Danas ima oko 69 poznatih rukopisa Biblije siromaha, od 1300. g. nadalje, rekao je dr. Rebić, istaknuvši da su bile raširene po Njemačkoj, Nizozemskoj, Belgiji, Austriji, Sjevernoj Italiji i Francuskoj, a utjecale su i na stvaranje slika s biblijskim motivima u Hrvatskoj i Sloveniji.

Češka Biblija Velislai Biblia Picta potječe iz prve polovice 14. st. i ima 747 slika. Mons. Oblak je rekao da je i ona poklon pape Benedikta XVI., indirektni, jer ju je na dar ponudio predstojnik papinske knjižnice, istovremeno kad je papa Benedikt XVI. darovao Bibliju Pauperum. Zove se Velislai po svome naručitelju Velislavu, praškom kanoniku i kancelaru kraljeva, Ivana Luksemburškoga i Karla IV. Na kraju te Biblije nalazi se više crteža iz češke povijesti te likovi zaštitnika Češke, sv. Vjenceslava, kralja i sv. Ludmile, kraljice. Biblija je pisana na pergameni goticom. Njeno ikonografsko bogatstvo predstavlja mnoštvo prizora iz starozavjetnih i novozavjetnih knjiga. Ta je Biblija nastala pod utjecajem i slična je njemačkim Biblia Pauperum. "Velislavova Biblija se može uvrstiti među najviše spomenike knjiške kulture srednjeg vijeka. Biblia Picta odrazuje način življenja srednjovjekovnog društva podvrgnutog krizama koje se stalno produbljuju. To je rijetko djelo duhovnog sadržaja koje nadilazi svaku prosječnost" rekao je mons. Oblak. Nadbiskup je, između ostalog, izložio i dva najmanja primjerka Biblije duge i široke 4 cm, jedna se nalazi u srebrnom okviru. Posebnost Zbirke je i Biblija na jeziku Kibiava iz Konga u Africi.

Mons. Oblak je izrazio želju da izdavači Biblija u Hrvatskoj od svakog izdanja jedan primjerak daju Zbirci Biblija. Mons. Prenda je i javno zamolio da Zbirka dobije svoj odjel kad se uredi Središnja Knjižnica zadarske nadbiskupije koja broji 200 000 knjiga. Mons. Oblak je pročitao i Izjavu sljedećeg sadržaja: "Moje sabiranje Biblija nije hobi, nisam kolekcionar. Vodili su me teološka misao i svjedočanstvo vjere: koliko je Božja riječ ukorijenjena u narode svijeta prijevodom Biblije, cjelovite ili djelomične, na jezik pojedinog naroda. Nikad nisam smatrao da je ijedna Biblija moje vlasništvo, nego svaka pripada zadarkoj nadbiskupiji. Zato je na svaki primjerak Biblije upisano Zbirka Biblija zadarske nadbiskupije".

Zadarski nadbiskup Ivan Prenda poželio je mons. Oblaku plodan i blagoslovljen rad i u budućnosti, istaknuvši da će upravo sljedeća Svjetska biskupska sinoda biti posvećena temi Božje riječi u životu i poslanju Crkve.

"DAN OTVORENIH VRATA ŠKOLE" KLASIČNE GIMNAZIJE IVANA PAVLA II. ZADAR

Klasična gimnazija Ivana Pavla II. u Zadru, najstarija odgojno-obrazovna ustanova u Zadarskoj županiji i jedna od najstarijih u Hrvatskoj, proslavlja u petak 18. svibnja, na rođendan pape čije ime nosi, "Dan otvorenih vrata škole". Škola baštini višestoljetnu tradiciju Nadbiskupske klasične gimnazije koja je od 1748. god. djelovala u sklopu Nadbiskupskog sjemeništa 'Zmajević'. Preseljenjem u novu zgradu i nakon smrti pape Ivana Pavla II. nazvala se njegovim imenom u zahvalnosti za njegovo nastojanje s mladima te spomen na Papin pohod Zadru, kad je blagoslovio i kamen temeljac za tu novu školsku zgradu.

"Zajedno stvarajmo bolji svijet" geslo je Škole koja u sedam odijeljenja okuplja 187 učenika. Na svoj 'Dan otvorenih vrata' bili su domaćini učenicima iz osnovnih škola Zadarske županije, kako bi ih upoznali s radom te Gimnazije i olakšali im odluku da svoje srednjoškolsko obrazovanje nastave eventualno u toj ustanovi. Održano je desetak radionica sa sadržajima iz različitih predmeta: zemljopis, sociologija, kemija, engleski, informatika, likovni, kreativna radionica 'Amfora', novinarska i foto sekcija. Predstavljen je i film o njihovom djelovanju te školski list "Bolji svijet". Cilj je tog zajedništva sagledati sebe, svoje poslanje i predstaviti se drugima, rekao je ravnatelj gimnazije mons. Joso Kokić, istaknuvši da ne treba žaliti nad svijetom, nego treba "imati oči" za ono što je dobro. "Dobro je najjača stvarnost. Zlo je prepoznatljivo, no dobro je još prepoznatljivije" poručio je mons. Kokić, dodavši da će tako biti ljepša zemlja. Tema najnovijeg broja lista "Bolji svijet" je "Za let si dušu stvorena". Fotografija na naslovnici prikazuje učenice na proplanku, zemlji, iznad njih je križ na planinskom vrhuncu, nebo, svjetlost. To je snažna simbolika, želja za dođirom zemlje i neba kako bi se gradio bolji svijet, rekao je mons. Kokić. Takvu Božju objavu čovjeku prepoznao je i papa Ivan Pavao II. čije ime Škola nosi, te je primjer i poticaj učenicima kako je to duša za let stvorena.

Ta je Škola oduvijek služila narodu odgojivši brojne istaknute pojedince, a i sadašnje generacije ostvaruju zapažene rezultate na županijskim (ove godine u njima je sudjelovalo 35 učenika iz te Škole) i državnim natjecanjima (osam sudionika). Jure Karamarko ovogodišnji je državni prvak iz matematike, a njegovo brat Marko dobitnik je nagrade bl. Ivana Merza iz jednog međunarodnog natjecanja. U Školi je zaposleno 28 djelatnika, a svestrani razvoj učenika pomognut je visokom razinom pedagoških pomagala i uvjeta koje pruža sedam nastavnčkih kabineta, informatička radionica, polivalentna sportska dvorana, knjižnica s 14 000 bibliografskih jedinica te kapela. Duhovna formacija učenika i zahtjevan odgojno obrazovni program, temeljen na kršćanskom humanizmu i klasičnoj zasadi danas nosi atribute privlačan i suvremen. Nakon trostoljetnog boravka u Sjemeništu 'Zmajević', Gimnazija se osamostalila, 1991. g. dobila je pravo javnosti, a 1997. god. upisao ju je prvi vanjski učenik.

ZBIRKA PJESAMA "RIJEKA KAMENA"

Zbirka pjesama "Rijeka kamena" autora Drage Karduma, angažiranog vjernika laika, sadrži opus od 111 pjesama tematski podijeljenih u četiri cjeline: Zavičaj, Dugin luk, Sretna obitelj i Rijeka kamena. Autor je slojevitost svog promišljanja a jednostavnost izričaja zapisao ikavicom kako bi lakše predočio obiteljski ambijent i korijene svog rodnog kraja, Vukšića, a na tu ukorijenjenost u rodni kraj nadograđuje i svoj rodoljubni, domoljubni i bogoljubni svjetonazor. Jednostavnim izborom riječi, no dubokim promatranjem ljudske stvarnosti, Kardum je opisao socijalno-refleksivne i duhovne teme, vodeći bogobojznog čovjeka do tajanstvenih niti njegove duše. Recenzenti Zbirke su prof. Elvira Katić i dr. Eduard Peričić. Prof. Katić smatra da autor ne daje recepte, ali čovjeka tjera na osobna razmišljanja i traganja. Na promociji Zbirke u Nadbiskupskom sjemeništu Zmajević u petak 27. travnja, istaknula je autorovu duhovnu prosvijećenost u pjesmama koje obiluju istinom, ljubavlju i jednostavnošću. U toj ispovijesti bogatstva svoje duše, Kardum je iznio pobjedu u otporu

vremenu da ne odnese u nepovrat nježne uspomene. "On ne izmišlja, njemu se sve to dogodilo" rekla je katić, dodavši da autor upućuje na dodir s neizrecivim, Duhom Svetim. Božja milost je pokretač njegovih izvora, a aforističkim stihovima čovjek ulazi u prostore svojih stasanja. Dr. Peričić je Kardumov stih nazvao 'raspričanim', iz svake riječi izbija duša. Autora boli ljudsko traženje sreće na brzinu, Kardum sreću i sigurnost traži u Bogu, Gospi, savjesti. "Kamen je stastičan, a rijeka teče" rekao je zadarski nadbiskup u miru Marijan Oblak na promociji Zbirke, istaknuvši da je autor uspješno pomirio taj naizgled apsurd; vođen jednostavnošću i iskrenošću svoje duše, želi otkriti Bogu vjernog čovjeka, ponosnog, iz kamena isklesanog, oplemenjenog, koji primarno živi vrednotu obiteljskog zajedništva. Kamen je nit vodilja kroz Zbirku; od kamen se čovjek spotiče, živi i strada, kamen je metafora za stanja u kojima se čovjek brusi kako bi uistinu živio čovječno. Zbirku pjesama na 150 stranica obogaćuju crteži četvero Kardumove djece, gradeći i na taj način, kao kamen na kamen, svoju priču životnog optimizma ukorijenjenog u vjernosti Bogu.

SVEĆENIČKA REKOLEKCIJA

"Kateheza s brakovima i obiteljima - put prema vjerskom odgoju u obitelji" naziv je predavanja koje je na svećeničkoj rekolekciji u Nadbiskupskom sjemeništu 'Zmajević' u Zadru, u srijedu 23. svibnja, održao dr. don Ivan Đinić, predavač na katedri Pastoralne teologije KBF-a u Đakovu i koordinatorski član Đakovačkog Biskupijskog Pastoralnog centra. Katehizacija braka i obitelji prioritet je nove evangelizacije, rekao je predavač, istaknuvši važnost osobnog i diferenciranog pristupa osobama. Predstavio je model bračno-obiiteljskih krugova ili skupina kao mogućnost adekvatnog katehiziranja odraslih vjernika, te sadržaj tog mjesečnog susreta koji okuplja do sedam bračnih parova. Uvodno započinje molitvom, čitanjem meditativnog teksta, pjesmom, potom se izražavaju osjećaji, kako se osobe osjećaju kao par. Tema susreta obrađuje se pripremom nekog teksta, duhovnim impulsom slikom, vježbom, a razgovorom se izmjenjuju iskustva i mišljenja. Stvaranje obiteljskih krugova mogu potaknuti kontakti s bračnim parovima povodom krštenja djeteta, upisa u dječji vrtić, školu, pripreme za sakramente inicijacije. Tema za razgovor orijentirana je na svakodnevicu promatranu kroz prizmu vjere, s ciljem religioznog dijaloziranja u obitelji, rekao je dr. Đinić, naglasivši da je cilj pastoralnog djelovanja s bračnim parovima vratiti razgovor o vjeri u obitelj. U obitelji je Bog prisutan i prije katehizacije, ali ona treba pomoći da roditelji i djeca toga postanu svjesni; tako kateheza u obitelji postaje prilika za zajedničko iskustvo vjere.

Dr. Đinić je upozorio da niti jedna kateheza i pastoralno djelovanje nisu potpuni i sasvim uspješni ukoliko nisu popraćeni katehezom odraslih. Takav angažman otvara mogućnost za uvođenje u kršćansku suodgovornost odraslih vjernika u Crkvi te stavljanje obitelji u područje Crkve kao istinskog subjekta evangelizacije i apostolata. O važnosti i potrebi pastoralne braka i obitelji govore svi relevantni crkveni dokumenti, rekao je dr. Đinić, upozorivši da bračno-obiiteljski život nije statičan nego trajan i dinamičan proces s redovitim promjenama, koje bez odgovarajuće pastoralne brige može nekad uzrokovati velike krize i neželjene posljedice. Predavač je spomenuo različite modele pastoralne braka s bračnim parovima i obiteljima: pohod obiteljima, pastoral kroz liturgijska slavlja, osobni dušebrižnički razgovor; pretežni oblik rada je frontalna kateheza velikih skupina, npr. u radu s roditeljima djece koja se pripremaju za sakramente inicijacije. Zato je važan pastoral bračno-obiiteljskih krugova, kao župna jezgra koja je prilagođena konkretnim potrebama i situaciji bračnih parova. Dr. Đinić je govorio i o potrebi postgenerativne kateheze za bračne parove srednje životne dobi te one u starosti. Promatrajući neke bračne parove teško je povjerovati da su se ikad zapravo i voljeli, a kod nekih se može uočiti da su kroz zajedničke krize postali sigurniji u vlastitu privrženost i ljubav, rekao je predavač, dodavši da je zato važna ponuda kateheze za parove u svakoj životnoj dobi.

BLAGOSLOV SPORTSKE DVORANE

Zadarski nadbiskup Ivan Pređa blagoslovio je u četvrtak 24. svibnja u Biogradu n/m veliku sportsku dvoranu srednjoškolskog centra koja je novo središte izvannastavnih aktivnosti mladeži i sportskih aktivnosti Biograđana. Tom plodnom djelu dodaje se Božji blagoslov kao jamstvo dobrog rada i života, rekao je mons. Pređa, uputivši molbu za življenje vrednota koje kršćanstvo unosi u život. Nadbiskup je poželio da Božja prisutnost bude jamac da napori koji se ulažu u radu s mladima donesu plodove.

Obredu blagoslova i svečanosti otvaranja sportske dvorane nazočili su najviši državni i predstavnici zadarske županije u kojoj je u prošlom razdoblju izgrađeno 28 sportskih i 14 školskih objekata.

SVETKOVINA DUHOVA

Na svetkovinu Duhova u nedjelju 27. svibnja zadarski nadbiskup Ivan Pređa predvodio je u katedrali sv. Stošije u Zadru misno slavlje za vrijeme kojeg je podijelio sakrament Potvrde krizmanicima iz zadarskih župa sv. Stošije, sv. Šime i sv. Jude i Tadeja. Na svetkovinu Duhova Crkva slavi svoje očitovanje, objavu, ali i zapovijed da pođe u svijet, navijesti i proširi svima Radosnu vijest, rekao je nadbiskup Pređa, istaknuvši da dolazak Duha Svetoga nije samo povijesni događaj, ispunjeno obećanje apostolima na dan Duhova, nego je to istinski događaj svakog vremena Crkve. Tom događaju pozvani su otvoriti se i krizmanici, kako bi Bog još dublje ušao u njihov život i ojačao ih, poručio je nadbiskup brojnoj zadarskoj mladeži, izražavajući im svekoliku podršku: "Dužnici smo vam. Dužni smo vam žara, primjera, izgaranja za vas, molitve i svjedočenja. Dužni smo biti s vama na putu" poručio je mons. Pređa krizmanicima, rekavši da im Crkva i nakon Potvrde daje mogućnost da se ne izgube. "Vaš put u Crkvi nije završen, on tek sad počinje" poručio je nadbiskup potvrđenicima, pozivajući ih da propituju svoje mogućnosti što mogu učiniti Crkvi, koja svoju zadaću može ispuniti preko njih i s njima. "Krist nikad ne vara i ne traži a da ne bi stotruko uzvatio" rekao je nadbiskup Pređa.

Govorio je i o potrebi da mladima pomognu svi, biskup kao upravitelj, svećenici, katehete, roditelji, da budu podržatelji njihova puta; da imaju ljude koji će im biti uzor u trenucima njihova kolebanja, kad se u svijetu umnažaju učitelji i nauke. Kako raspoznati zavodljiva obećanja? Takav svijet je izazov za sve nas, da shvatimo što znači biti kršćanin, rekao je nadbiskup Pređa, upozorivši da nitko nije oslobođen od bitke nutarnjeg, duhovnog i tjelesnog. "Svi se borimo za čistoću svoje duše. To znači živjeti po Duhu" rekao je nadbiskup, izražavajući razumijevanje i za ljudske slabosti. "Uvijek ćemo doživjeti da više želimo nego ostvarimo. No kršćanin uvijek traži nove susrete s Bogom, kadar je primiti oprostjenje" istaknuo je mons. Pređa, poželjevši da svetkovina Duhova bude novi polet u životu kršćana, sposobnih uvijek dati autentičnu poruku Evanđelja. I sakrament Potvrde kojeg su krizmanici primili nije neka uspomena, 'suvenir', nego živo davanje Duha Svetog koji čini da je biti kršćaninom časno i istinsko rješenje za sve ljudske probleme. "Prenesimo tu radost drugima" poručio je nadbiskup Pređa.

SJEDNICA SVEĆENIČKOG VIJEĆA ZADARSKE NADBISKUPIJE

Konstitutivna sjednica novog saziva Svećeničkog vijeća zadarske nadbiskupije pod predsjedanjem zadarskog nadbiskupa Ivana Pređe održana je u četvrtak 24. svibnja u Nadbiskupskom ordinarijatu u Zadru. Rad župnih Caritasa bila je glavna tema susreta kojem su nazočili i ravnatelj Caritasa zadarske nadbiskupije don Ivica Jurišić i Mladen Klanac, koordinator župnih Caritasu u nadbiskupiji. Iznijeli su svoja iskustva i moguće smjernice rada Caritasu. Don Ivica Jurišić je upoznao vijećnike s novim strateškim planom Hrvatskog caritasa koji je na susretu ravnatelja biskupijskih caritasa i vodstva HC-a nedavno

predstavljen u Opatiji. Istaknuta je potreba veće umreženosti biskupijskih caritasa, te koordiniranosti biskupijskog i župnih caritasa u pojedinoj dijecezi. U planu Caritasa na državnoj razini je i želja da se održavaju edukacije za volontere koji bi se aktivirali u rad župnih caritasa.

Ostali vijećnici i predstavnici dekanata iznijeli su prijedloge iz svojih izbornih jedinica o temi župnih Caritasa, velikoj potrebi po kojoj je Crkva prepoznatljiva u svijetu. Mons. Prenda je istaknuo da i Crkva očekuje od župa karitativno djelovanje, što proizlazi i iz zadnjih dokumenata pape Benedikta XVI., *Deus Caritas est* i *Sacramentum caritatis*. U nadbiskupiji će uslijediti praktične upute za utemeljenje župnih caritasa tamo gdje ne postoje, s naglaskom na razvoj dekanatskih središta koji bi bili centri karitativnog djelovanja pripadajućih župa. Govorilo se i o specifičnosti djelovanja caritasa u malim otočkim župama, čije bi djelovanje također trebalo povezati u jedno veće središte na otoku. Glavni naglasak razmatranog na sjednici Vijeća je potreba da svaka župa ima caritas, ali je, zbog bolje organiziranosti i djelatnih učinaka Caritasa, istaknuta potreba njihove umreženosti i koordinacije.

Izabran je i novi tajnik Svećeničkog vijeća, don Marino Ninčević, ravnatelj Nadbiskupskog sjemeništa 'Zmajević' u Zadru.

SUSRET NADBISKUPA PRENDE I VODSTVA KMNL-A

Zadarski nadbiskup Ivan Prenda primio je u ponedjeljak 28. svibnja u Nadbiskupskom ordinarijatu u Zadru u radni posjet vodstvo Katoličke malonogometne lige zadarske nadbiskupije "Sv. Donat Zadar", u sastavu: don Mladen Kačan i don Jerolim Lenkić, povjerenik KMNL-a Roko Šimunić, te Josip Budimir i Marino Vižentin. Izvijestili su nadbiskupa Prendu o završetku natjecanja KMNL-a koja je ove sezone okupila 15 malonogometnih ekipa iz nadbiskupije. Odigrano je 109 utakmica, a ovogodišnji pobjednik Lige je ekipa župe sv. Roka iz Bibinja. Uz viceprvaka iz župe Srca Isusova u Zadru predstavljat će zadarsku nadbiskupiju na natjecanju malonogometnih ekipa biskupija iz Hrvatske i BiH koje će se od 1. do 3. lipnja održati u Mostaru. Vodstvo Lige izrazilo je zadovoljstvo korektnim suđenjem i ponašanjem igrača doličnog katoličkoj mladeži. "Svaka utakmica počinje zajedničkom molitvom, prigovori, ružne riječi i psovke nisu dozvoljene te je Liga protekla bez incidenata i na zadovoljstvo svih nas" istaknuli su članovi vodstva, među njima i povjerenik Roko Šimunić. Taj dugogodišnji sportski radnik i sudac rekao je da mu je od brojnih aktivnosti tijekom njegove aktivne nogometne karijere angažman u KMNL osobito zadovoljstvo i najveće obogaćenje.

Mons. Prenda je izrazio priznanje njihovom radu, rekavši da mladići, njihovi voditelji i župnici čine veliku obitelj čije je pastoralno djelovanje itekako opravdano, u nastojanju da se pomogne mladima da osjete da vrijede. Ocijenio je to ulaganje njihovih osobnosti i doprinosom i pomoći odgajateljskom poslanju obitelji. "Veliko je ako doživimo da smo nešto lijepo i korisno učinili za ljude. Nema važnijeg i ljepšeg čina od toga" poručio je nadbiskup voditeljima KMNL-a. Mons. Prenda je obećao svu svoju raspoloživost i pomoć funkcioniranju Lige, materijalnom podrškom Nadbiskupije i osobno upućenim zahtjevima nadležnima u Gradu da dozvole KMNL-u korištenje dodatnih sportskih dvorana. Vodstvo Lige posvjedočilo je i primjere mladih koji su po tom sportskom angažmanu, zajedničkim druženjima i duhovnim obnovama, samoinicijativno poželjeli primiti sakrament kršćanske inicijacije. Izražena je potreba da se formiraju i podmladci postojećih malonogometnih ekipa pa bi se u budućnosti formirale A i B liga, da se oživi Liga ministranata i organizira i košarkaška liga.

KMNL zadarske nadbiskupije "Sveti Donat" u četiri godine svog djelovanja razvila se u uspješnu animaciju mladih iz cijele nadbiskupije u njihovom sportskom i duhovnom životu, a nadbiskupu Prendi su dostavili i već pripremljen plan i troškovnik KMNL-a "Sveti Donat" za sezonu 2007/08, čija natjecanja započinju u subotu 13. listopada o.g.

39. OBLJETNICA SMRTI ZADARSKOG NADBISKUPA MATE GARKOVIĆA

Na 39. godišnjicu smrti zadarskog nadbiskupa Mate Garkovića, u subotu 26. svibnja euharistijsko slavlje u katedrali sv. Stošije u Zadru predvodio je zadarski nadbiskup u miru Marijan Oblak, koji je bio pomoćnik nadbiskupa Garkovića u biskupskoj službi i njegov nasljednik kao ordinarij. Nadbiskup Garković bio je u službi ordinarija od 1961. do 1968. god. Mons. Oblak je podsjetio na teške godine komunizma kad je nadbiskup Garković doživio montirani komunistički sudski proces, no zbog starosti nije bio osuđen na zatvor nego novčanu kaznu. Komunisti su ga osudili zbog njegovog odlučnog protivljenja osnivanju i djelovanju režimskog, tzv. Svećeničkog udruženja u nadbiskupiji. "Nadbiskup Mate je ostao postojan u vjernosti Evanđelju i disciplini Crkve" istaknuo je mons. Oblak, izražavajući uvjerenje da je na Božjem sudu čuo pravorijek Božanskog suca: "Dobri, valjani i vjerni slugo! Bio si vjeran. Uđi u veselje Gospodara svoga".

Nadbiskup Garković je rodom iz Velog Rata na Dugom otoku, bio je profesor i rektor bogoslovije u Splitu, koja je tamo prenesena kad je u poraću izgubljen Zadar. God. 1948. nadbiskup Petar D. Munzani imenuje ga za generalnog vikara, a nakon Munzanija Garković je vršitelj stvarne uprave u nadbiskupiji. Imenovan je naslovnim adraškim biskupom 1952. g., a 1960. g. papa Ivan XXIII. imenovao ga je rezidencijalnim zadarskim nadbiskupom. Za upravljanja nadbiskupijom obnovio je sve porušene crkve u Zadru stradale u Drugom svjetskom ratu, 1949. god. iz ruševina je podigao i ponovno otvorio dječjačko sjemenište "Zmajević", a 1959. g. i bogoslovno sjemenište. U teškim okolnostima neumorno je obilazio cijelu nadbiskupiju, poticao razvoj vjerskog života na svim područjima i osnovao fond "Dom Božji".

33. HRVATSKO-KANADSKI FOLKLORNI FESTIVAL / POHOD ZADARSKOG NADBISKUPA KANADSKIM I AMERIČKIM HRVATIMA

Promocija hrvatske kulturne i duhovne baštine te zajedništva među iseljeništvom svih generacija, primjer očuvane svijesti o narodnoj prošlosti i tradiciji, još su jednom potvrđeni na 33. Hrvatsko-kanadsko folklornom festivalu održanom 19. i 20. svibnja u hrvatskoj katoličkoj misiji Windsor u Kanadi. To zajedništvo tisuća Hrvata iz Kanade i SAD-a blagoslovio je zadarski nadbiskup Ivan Prenda koji je, u pratnji don Milivoja Bolobanića, boravio u kanadskom Ontariu od 18. do 21. svibnja. Na tu smotru običaja, narodnih nošnji, plesa i pjesme, na taj susret bogoljublja i domoljublja dolazi se, rekao je nadbiskup, s dubokim osjećajem hrvatskog zajedništva. Susret je okupio 24 folklorna sastava druge i treće generacije hrvatskih potomaka iz Ontarija, Quebeca, Los Angelesa i Chicaga. Predstavili su bogatu baštinu zemlje svojih korijena iz svih regija: Slavonije, Like, Podravine, Posavine, Međimurja, zagrebačkog kraja, Banije i Hercegovine. Festival je organizirao Hrvatsko-kanadski folklorni savez i domaćin, folklorni sastav "Bl. kardinal A. Stepinac Kolo i Tamburica Windsor". To društvo okuplja 140 članova u šest plesачkih i tri tamburaške grupe, a upravo ove godine proslavlja 30. godišnjicu djelovanja, nastalo pod pokroviteljstvom župe sv. Franjo Asiški. Pozdravne riječi uputili su župnik sv. Franje Asiškog fra Ljubo B. Lebo i Nada Vrkić, predsjednica Društva "Bl. kardinal A. Stepinac Kolo i Tamburica", koja je rekla: "Kličem u zahvalnosti Bogu koji nam je u tuđinu poslao svećenike i redovnice da daleko od domovine sačuvamo iskru hrvatstva i živi hrvatski duh u kojeg smo se svi ujedinili i utkali u stvaranje slobode. Uvijek smo znali da smo najprije Hrvati. Hvala dragim svećenicima i časnim sestrama što nas uče kako sačuvati blago hrvatsko, katoličku vjeru svetu i pustiti suzu radosnicu".

Nadbiskup Prenda nazvao je taj susret danima prijateljstva, duhovnog bogaćenja, rasta u čovječnosti i ljubavi prema domu, staroj i novoj Domovini. Istaknuvši da je upravo među iseljenicima živjela vjera u slobodnu i samostalnu hrvatsku državu, tamošnjim je Hrvatima poručio: "Potomci ste ljudi koji su s tugom i suzama odlazili iz Domovine zbog brojnih

razloga, najčešće političkih i gospodarskih. Ali oni nikad nisu prestali misliti na nju i za nju moliti. Nosili su u sebi nadu slobodnog povratka u nju. Bila je to nada protiv svake nade" naglasio je nadbiskup, prisjetivši se totalitarnih režima koji su prepолоvili Europu i bezbožne ideologije koja je i našu Domovinu okovala neslobodom i neprijateljstvom prema Crkvi. Nadbiskup je izrazio zahvalnost i priznanje iseljenim Hrvatima čiju smo ljubav i svekoliku pomoć osjetili i za Domovinskog rata. Mnogi su dali i vlastitu djecu kao zalog u obrani domovine. Na osobit se način obratio mladima, sudionicima Festivala sa svećenicima i voditeljima. Taj im susret donosi bolje poznavanje duhovnog i kulturnog bogatstva predaka, rekao je, dodavši da pripadaju bogatstvu vjere i kulture domovine svojih korijena. "U sebi nosite dio njenog bića, njenih ljepota, nada i ostvarenja. Ona za vas nije samo prošlost. Ona je vaša sadašnjost, nadamo se i budućnost. Danas nosimo u sebi san o njenoj sposobnosti, volji i htijenju da omogući svima koji to žele, sada u slobodi i novim, boljim okolnostima, povratak i ostanak u njenom krilu" rekao je mons. Prenda, istaknuvši da su Domovina najprije ljudi. Domovina su zatim brda i doline, more i rijeke, kultura, vjera i tradicija. "Konačno, Domovina su svi ljudi, s bilo koje strane svijeta, koji je prihvaćaju svojom, koji je ljube i žele joj dobro" poručio je nadbiskup kanadskim i američkim Hrvatima, naglasivši: "Ne trebam vam ni spominjati kako želimo, ako je ikako moguće, da se opet vratite, da neprestano učvršćujete svoju vezu s Domovinom. Neslućeni razvoj tehnike omogućuje brze i lake veze na globusu. Svakim dolaskom vi dajete Domovini a Domovina daje vama".

U homiliji nedjeljnog slavlja koje je predvodio, mons. Prenda je podsjetio na tešku povijest hrvatskog naroda podložnog tuđinskim vladarima i podjelama. No snaga hrvatskog naroda je da je narod Evanđelja, vjeran Bogu, poniznija je živio u svjetlu Kristova križa koje je postalo i drvo slave. "Teškoće, patnje, križ i umiranje nisu znak nestanka i propasti. Oni su, ako je čovjek vjeran Bogu, znak slave i pobjede" istaknuo je, naglasivši da je razlog narodnog i crkvenog trajanja i povezanost s Marijom. Što nas danas može očuvati, pomoći napredak, sačuvati ponos i naš identitet, upitao je mons. Prenda, istaknuvši pritom vrednotu vjere; ona nas čini pravednima pred Bogom. Pozvao je obitelji na prenošenje vjere, da ne izbace Boga iz svog života, zakonodavstva, jer društvo tada nema uporište za napredak. "Vjernost Bogu je jamstvo trajanja, ljudskog, nacionalnog i crkvenog, nas u Domovini i vas u novim zemljama kamo ste došli i ostali. Kad se prihvaćaju vrednote Evanđelja i čuva obitelj, Bog stoji iza nas. On jamči pobjednički hod usprkos nevoljama i prijetnjama suvremene civilizacije" zaključio je mons. Prenda u propovijedi. Povjerio je tamošnje Hrvate Marijinom zagovoru i poželio da i dalje u srcu nose hrvatske korijene i duhovno-kulturnu baštinu koja ih čini dijelom katoličkog i hrvatskog identiteta.

"Onaj tko gubi pamćenje svoje bogate kulturne i duhovne baštine gubi sebe, jer više ne živi svoj identitet, nego nešto drugo i drugačije. Čuvanje, gajenje i prenošenje takvog kulturnog i duhovnog bogatstva na buduća pokoljenja je produžetak našeg života za budućnost" rekao je fra Ljubo, istaknuvši da taj Festival pokazuje da su korijeni Kanade multikulturalni. "Kanadsko-hrvatski folklorni festival je društvo mladih u kojem se svaki pojedinac cijeni u njegovoj individualnoj, obiteljskoj, vjerskoj i nacionalnoj posebnosti. To kulturno bogatstvo ne samo da se prenosi na buduća pokoljenja, nego je divna prilika uspostavljanja mosta s drugim kulturnim baštinama. Nitko nije dovoljan sam sebi, svi smo upućeni jedni na druge da se obogaćujemo darovima svoga duha i kulture" poručio je fra Ljubo Lebo, istaknuvši: "U dugogodišnjem radu folklorne grupe izvele su bezbroj koncerata unoseći hrvatsku riječ, kulturno i duhovno bogatstvo u svoje domove, škole, tvornice, dječje vrtiće, staračke domove i otvorene pozornice najvećih gradskih trgova Sjeverne Amerike i Hrvatske, na kojima je odjekivao eho hrvatske pjesme i igre iz dubine hrvatske duše. 'Ja ko Hrvat brat sam svih ljudi i kud god idem sa mnom je Hrvatska'".

"ISPOVIJED I PSIHOTERAPIJA - ZABLUDE O RAZLIKAMA I SLIČNOSTIMA"

"Zašto se u naše vrijeme naglašava da je psihoterapija zamjena za ispovijed? Tko postavlja tezu da je ispovijed prošlost, da nije potrebna ispovijed nego psihoterapija?" upitao je prof. dr. Vlado Jukić, ravnatelj Psihijatrijske bolnice Vrapče u Zagrebu izlažući na temu "Ispovijed i psihoterapija - zablude o razlikama i sličnostima" u četvrtak 31. svibnja u Nadbiskupskom sjemeništu 'Zmajević' u Zadru. "To ne govore ni svećenici ni psihoterapeuti. To rade površni i pseudoučeni laici, neozbiljni, nekompetentni i prepretenciozni psihoterapeuti" upozorio je dr. Jukić, istaknuvši da je izvor tome moderan pristup svim pojavama i vrijednostima, poput obitelji, pri čemu sve što je tradicionalno, osobito ako je vezano uz Crkvu, treba destruirati, zamijeniti novim, površnim, neopterećujućim; sve izgleda spontano, slučajno, onako kako ja mislim, a zapravo je sve dirigirano i determinirano. "Je li riječ o determiniranoj nedeterminiranosti" upitao je predavač, istaknuvši da se sve dovodi u pitanje, samo se ne može dovesti u pitanje da se sve dovodi u pitanje. Pritom je upozorio na pokret New Age, kojeg se naziva i trećim totalitarističkim režimom, uz fašizam i komunizam, u želji da sve destruiraju.

Uslijed sve češće tvrdnje da je psihoterapija zamjena za ispovijed, dr. Jukić je razložio niz odrednica tih dviju stvarnosti potvrđujući crkvenim i znanstvenim tezama kako su ispovijed i psihoterapija dva različita procesa. "Ispovijed može imati i psihoterapijski učinak, a psihoterapija nikad ne može imati učinak ispovijedi, a to je oprost grijeha" istaknuo je dr. Jukić, navodeći njihove razlike. Indikacije za ispovijed su učinjeni grijeh, osjećaj grijeha i obveza ispovijedi. Indikacije za psihoterapiju su psihički poremećaji neurotske naravi, blage depresije, reaktivna stanja, služi kao dodatni lijek kod psihoza, psihoorganskih i psihotičnih poremećaja, ovisnosti i poremećaja ličnosti. Ispovijed je jednokratna čin, i iako neki imaju stalnog ispovijednika, mnogi vjernici svaki put idu drugom svećeniku, ispovijednik ne poznaje osobu koju ispovijeda. Psihoterapija nije jednokratna, pacijent i psihoterapeut, koji je uvijek isti, u intenzivnoj su komunikaciji, odnos je praćen emocijama, dogovara se seansa čije je trajanje utvrđeno, 45 minuta i nastavak je na prethodnu. Učinci ispovijedi su oprost grijeha, pomirenje s Bogom, a učinci psihoterapije ublažavanje simptoma. Ispovijed je namijenjena vjernicima a psihoterapija psihički oboljelima. Vjernik može ići na psihoterapiju, ali onaj tko nije vjernik ne može ići na ispovijed. Kod ispovijedi se potiče na pokajanje, zadaje se pokora, molitva pokajanja i odrješenje; odvija se pripremom uz ispit savjesti, izriču se prigodne molitve i ispovijeda grijeh. Kod psihoterapije nema tako čvrstog obrasca.

Predavač je govorio o grijehu, narušenom odnosu u čovjeku kojeg ponovno želi uspostaviti dobrim. Pojedinačna ispovijed kako je danas poznajemo u Crkvi se javlja u 7. st., a u Katekizmu Katoličke Crkve o ispovijedi se govori u čak 11 poglavlja i 78 paragrafa. Čovjek koji je sagriješio ima potrebu osloboditi se grijeha i pomiriti s Bogom. Psihoterapija je metoda liječenja psihičkog poremećaja, koriste se psihičke metode pri čemu značajnu ulogu imaju emocije. To je planirani i ciljani postupak, odnos pacijent i liječnik-psihoterapeut, koji treba biti educiran, nije slučajna. Činjenica da postoji oko 250 različitih psihoterapeutskih škola predstavlja opasnost da se toliki žele 'okušati' u tom području, upozorio je dr. Jukić, dodavši da svaka psihoterapijska škola ima teorijsku osnovu i pravila odvijanja. Čovjek se mora svjesno i slobodno odlučiti za liječenje da bi se provela psihoterapija čiji je cilj uklanjanje simptoma ili izliječenje, a cilj psihoanalize, jedne od psihoterapijskih metoda, je rekonstrukcija ličnosti.

U diskusiji sudionika izlaganja, svećenika i liječnika, istaknuta je potreba razlikovanja i prepoznavanja simptoma kod psihički oboljelih osoba, potreba suradnje između svećenika i psihijataru, jer se događa da mnogi polaznici duhovnih seminara za ozdravljenje i iscjeljenje nakon početnog stanja kojeg smatraju dobrim za svoje zdravlje, na kraju potraže pomoć

liječnika. S tim u vezi dr. Jukić je podsjetio i na posljednje zasjedanje HBK koje je imalo potrebu razmotriti i dati mišljenje o odvijanju takvih seminara i pojava, stanja koje izazivaju kod polaznika. Istaknut je primjer uspješne suradnje Psihijatrijskog odjela zadarske Opće bolnice i Caritasa koji polučuju dobre rezultate u radu s osobama oboljelima od psihoze.

Predavanje su organizirali Hrvatsko katoličko liječničko društvo - podružnica Zadar i Zadarska nadbiskupija, a prof. dr. Jukić, ujedno i izvanredni profesor na Medicinskom fakultetu u Zagrebu, jedan je od prvih osnivača HKLD-a u Hrvatskoj.

MATURALNA VEČER KLASIČNE GIMNAZIJE PAPE IVANA PAVLA II. ZADAR

Mogu li mladi maturálnu večer proslaviti u zajedništvu s roditeljima i profesorima? Može li trošak za tu 'oproštajku' biti mjerljiv u stotinama, a ne tisućama kuna, a svečanost tako osmišljena da 'maleni ulog' bude toliko umnožen da preostane još za dati ga potrebnome? Moguće je! Takvo plemenito djelo priredili su maturanti Klasične gimnazije pape Ivana Pavla II. u Zadru, a dostojanstvo te večeri bilo je blagoslovljeno prisutnošću i prigodnom rječju i zadarskog nadbiskupa Ivana Prende. U petak 25. svibnja restoran 'Anka' na Bokanjcu bio je domaćin maturálnoj zabavi koja je bila završni odraz učenog, življenog i odgojenog za vrijeme školovanja. "Mi činimo isto kao i ostali, ali ne na način na koji ljudi misle. Neka se primjeti i ovakvo maturálno slavlje. Ljudi su poistovjetili ludovanje i radovanje. Ali to su dva različita pojma. Nitko se ne može ludovati u radosti. Može se biti istinski radostan" kaže mons. Joso Kokić, ravnatelj Gimnazije, 'izazvan' novinarskim člankom da se za maturálnu večer izdvaja i do 8000 kn. "Netko misli da se ispod 8000 kn ne može proći. A može se i sa 180 kn! Otac je morao za tu haljinu raditi. A što je to maturant radio kad je uništio haljinu za koju je otac dva mjeseca radio? Tko se može veseliti takvom radu, tko uništava tu ljubav?" upozorava mons. Kokić, istaknuvši da je njihova proslava mature primjer kako se i poslije mature može koristiti haljina tada odjevena, a ne da nije više za uporabu. "Mi slavimo kao škola. Nismo došli jedan nad drugim vladati, pokazati tko je bogatiji, ljepši. Zato će to naše zajedništvo roditelja, učenika, profesora ljudi vidjeti, pa će se zapitati tko su ti. To je ono naše, obiteljsko. Kako bi to bilo da škola ima svoj identitet, a ponaša se po kriterijima drugog? Ne damo se povoditi za drugim, nego pokazati kako mi to radimo. To je vidljivi plod našeg odgoja. Najprije idemo prema sebi, onda i drugima. Kako sebe voliš i doživljavaš, tako ćeš i druge" poručuje mons. Kokić. U obraćanju sudionicima maturálne proslave istaknuo je vrednote prijateljstva i zajedništva; potrebu da se vole kao prijatelji, a ne da u bilo čemu pokažu nadmoć. Maturantima se obratila i razrednica Mirela Zubčić. Do izražaja je došla njihova ljepota iznutra, ljepota mladosti, a za to su zaslužni svi koji čine školu, kaže prof. Zubčić, istaknuvši da su se veselili punim plućima, ali na zdrav način. Atmosfera je bila spontana, nitko nikom nije smetao. U pripremi za tu večer učili su i plesati, i to je dio kulturnog ponašanja, kaže prof. Zubčić, izražavajući zadovoljstvo i ponos da su ih doveli do zrelosti da sami stvaraju program i atmosferu. Njoj su pridonijele i projekcije slika, filmova o školskom životu te pohvalnice uručene djelatnicima škole koje su učenici popratili šaljivim komentarima njihova rada i osobnosti. Sami su dizajnirali i 'vizitku', sa slikom svoje generacije uz riječi: "Živite Ljubav, tražite Ljubav, ona će vam svaki put dati odgovor što vam je činiti".

"Nismo vas učili samo za školu, nego za život. Nastojali smo vam dati najbolji dio sebe, s vama smo ispisivali najljepše stranice vaše mladosti koju ćemo obostrano pamtiti" rekla je prof. Zubčić. Zajedništvom oko 150 sudionika kojeg su činili profesori i roditelji te 34 maturanta mons. Kokić je rekao da su htjeli pokazati da je to ostvarivo, usporedivši to s autom za čiju su stabilnost potrebna sva četiri kotača. Tako su se jačali temelji Gimnazije. U ime maturanata prigodnu riječ održao je Bojan Pažek, a u ime roditelja Višnja Buturić, rekavši da su roditelji dobili ono što su od početka vidjeli: u toj školi se neće samo učiti, nego i odgajati.

Maturalnoj večeri prethodilo je misno slavlje dan ranije u katedrali sv. Stošije. Organizacija maturalne proslave nije bila stihijska, prepuštena samovolji i slučajnosti. Tijekom godine bio je djelatnan Odbor za pripremu mature koja je trebala biti, i bila je, izraz zajedništva i kolegijalnosti. U tom slučaju nisu roditelji privređivali za maturalnu večer svoje djece, nego su učenici rasteretili kućni budžet i pomogli roditeljima. Zajednički su prikupili pet tona starog papira i određenu količinu starih boca te sredstva utrošili u organizaciju večeri. Sami su sastavili raznovrstan prigodni program, a u glazbenom dijelu nastupio je i vokalno-instrumentalni sastav Gimnazije. No nisu te večeri maturanti mislili samo na sebe. Novčani prilog od odigrane Lutrije dali su dječjem vrtiću 'Latica' za djecu s posebnim potrebama, koje su pomagali i tijekom svoga školovanja. Bilo bi ružno da je nakon četiri uspješne godine na maturalnoj večeri trebala neka spasilačka ekipa, da na kraju ostane mrlja, kaže mons. Kokić, poručivši: "Nismo htjeli nakon pisanja zlatnih slova staviti neku ružnu točku".

SVETKOVINA TIJELOVA

Svetkovina Tijelova u četvrtak 7. lipnja proslavljena je euharistijskim slavljem u katedrali sv. Stošije u Zadru koje je u zajedništvu sa svećenicima i redovnicima zadarskih župa predvodio zadarski nadbiskup Ivan Prenda. Nakon mise mons. Prenda je predvodio euharistijsku procesiju od katedrale do crkve sv. Šime, predvođenih prvopričesnicama u bjelini. Sudjelovalo je tisuće vjernika iz gradskih župa. Nadbiskup je nazvao tu svetkovinu Danom Božje ljubavi koja vodi u srž njegove ljubavi na križu.

"Pretvorivši kruh u svoje tijelo i vino u svoju krv, Krist unaprijed preuzima svoju smrt. U svojoj nutrini je prihvaća i preobražava u djelo ljubavi. Ono što je izvana okrutno nasilje, razapinjanje, iznutra postaje čin ljubavi koja se potpuno daje" rekao je mons. Prenda, istaknuvši da je ta stvarna preobrazba koja se dogodila u dvorani Posljednje večere bila određena potaknuti proces preobrazbe čiji je konačni cilj preobrazba svijeta u stanje u kojem će Bog biti sve u svemu. Jer, svi ljudi oduvijek u svojem srcu na neki način iščekuju promjenu, preobrazbu svijeta.

"To je središnji čin preobrazbe koji jedini istinski može preobraziti svijet: nasilje se pretvara u ljubav, smrt u život. Budući da taj Kristov čin smrt mijenja u ljubav, kao takva smrt je iznutra već pobijeđena. U njoj je već prisutno uskrsnuće. Zato u kršćanstvu govorimo o otkupljenju" poručio je nadbiskup Prenda. Ta prva i osnovna preobrazba za sobom povlači i ostale. Kruh i vino postaju njegovim Tijelom i Krvlju. No, upozorio je mons. Prenda, preobrazba se tu ne smije zaustaviti, nego u punini započeti. "Kristovo Tijelo i Krv daju nam se da bismo se mi najprije sami preobrazili. Mi sami moramo postati Kristovo tijelo, njegov rod. Svi blagujemo isti Kruh što znači da međusobno postajemo jedno" rekao je mons. Prenda, poručivši da onaj tko je otkrio Krista, mora i druge voditi k njemu. "Velika radost se ne može zadržati samo za sebe. Treba ju prenositi" istaknuo je nadbiskup, podsjećajući na riječi pape Benedikta XVI.: oni koji su otkrili Kruh života postaju apostoli za druge u otkrivanju Krista. Obitelj dovode Isusu u Dan Gospodnji, misi, klanjanju, meditaciji i kontemplaciji. Tako počinje preobrazba obitelji, društva, civilizacije. Isus želi nahraniti gladne i žedne duše, taj Kruh života zasićuje našu glad i žeđ, poručio je mons. Prenda, poželjevši da nas ispuni mirom i radošću, a kao čin ljubavi, klanjanja i zahvalnosti, ponesen je u procesiji i ulicama grada.

27. DAN REDOVNICA ZADARSKE NADBISKUPIJE

Tradicionalni godišnji susret redovnica djelatnih u zadarskoj nadbiskupiji, 27. Dan redovnica zadarske nadbiskupije, održan je u srijedu 6. lipnja u Karmelu sv. Ilije u Buškom blatu kod Tomislavgrada u BiH. Taj susret redovničkog zajedništva, druženja, izmjene iskustava i obnove u Duhu uvijek je iznova novi impuls žaru redovničkog poslanja, poticaj propitivanja

učinjenog i želje za ostvarenjem planiranog u budućnosti. O. Zvonimir Martić i velební duhovni centar Hrvatske karmelske provincije sv. Josipa, u neposrednoj blizini Buškog jezera i netaknute prirode u kojoj do osobitog izražaja dolazi veličina nebeskog plavetnila, baš kako i priliči 'daru pustinje' za kontemplaciju i uspinjanju brda Karmela, bili su domaćin brojnim redovnicama predvođenima zadarskim nadbiskupom Ivanom Pređom. U samostanskoj crkvi predslavio je misno slavlje te izrazio zahvalnost i priznanje značaju redovničke prisutnosti u nadbiskupiji. U propovijedi je nadbiskup govorio o daru Duha koje je ispunjenje Isusova obećanja, svjedočanstvo brojnih karizmi izraslih u okrilju Crkve, a nastavak su u riječi svih odabranih osoba tijekom povijesti spasenja: proroka, kraljeva, svećenika, književnika. "Vi ste plod Duha. Riječ je o odnosu Duha prema pojedincu i zajednici, koje dariva ljubavlju, radošću, mirom, strpljivošću, dobrohotnošću, vjernošću, blagošću, uzdržljivošću" poručio je nadbiskup redovnicama, dodavši da su na tom putu hoda u Duhu, urasli u Krista, razapeli svoje tijelo s njegovim strastima. "To je naš put svetosti. Posijana je u nama po krštenju, utvrđena na potvrdi, posebno ponuđena izabranjem na posvećenom putu redovničke karizme, raste po našem predanju u ljubavi i kontemplaciji, molitvi, a osobito raste u poslušnosti Duhu u Crkvi; prihvaćajući predanje Božjoj volji, po ljudskom vodstvu u našim zajednicama" rekao je mons. Pređa.

Ohrabrio je redovnice da će ih na životnom putu uslijed kušnji i trpljenja Duh poučiti u svemu: "Njegova prisutnost i nazočnost u nama ne može izostati". Na misi se osobito molilo za postojanost postojećih i dar novih duhovnih zvanja. Nadbiskup je upozorio na "oseku" u duhovnim zvanjima i pitanja koja to izaziva: Je li se Gospodin udaljio od nas? Ili smo se mi udaljili od njega? No "Bog nikad ne povlači svoja obećanja. To je obećanje Isus izrekao na rastanku od svojih u dvorani Posljednje večere. Bog ostaje vjeran: šalje neprestano svoga Duha. Ustraje u tome i u svakom vremenu odabire one po kojima će se očitovati. U tome su veliki duhovi Crkve vidjeli Božju brigu da se Crkva uvijek obnavlja" rekao je mons. Pređa, upozorivši da je strah od utrućuća zvanja i strah od nemoći čin male vjere i nevjernosti Gospodinu. "Bog je uvijek upotrebljavao one koji su mu povjerovali i koji su se stavljali na raspolaganje. Po njima je obnavljao i strukture Crkve i mijenjao one koji su se osjećali grešnima i težili svetosti" rekao je nadbiskup, istaknuvši da je i Dan redovnica trenutak novog izbora i odluke da posvema povjeruju Gospodinu. "Učinimo to s radošću koju nam je obećao Duh Sveti, ako živimo po njegovim nadahnućima. Bit ćemo ljudi radosti i mira, Božjeg povjerenja i nazočnosti i moći ćemo poslužiti njegovoj ljubavi koja želi samo jedno: spašavati ljude i po Bogu posvećenim osobama otkrivati svoju neumornu ljubav prema čovjeku" zaključio je nadbiskup Pređa u propovijedi, poželjevši svima blagoslov u daljnjem življenju smisla njihovog poziva, zvanja i karizme.

NADBISKUP PRIMIO U POSJET POLAZNIKE RATNE ŠKOLE "BAN JOSIP JELAČIĆ"

Ovogodišnje studijsko putovanje polaznika Ratne škole "Ban Josip Jelačić" završeno je u četvrtak 7. lipnja na svetkovinu Tijelova u Zadru, prijemom kod zadarskog nadbiskupa Ivana Pređe. Doživljaji Zadrom i impresija 'tijelovskom atmosferom' bili su tako jaki da su polaznici te najviše vojne škole u RH neplanirano, ali i na nadbiskupov poticaj, odlučili sudjelovati i u misnom slavlju svetkovine Tijelova, zauzimajući, poput istinskih vojnih časnika, i 'počasno mjesto' u tijelovskoj procesiji, ispred baldakina s feralima u čijoj je pratnji nadbiskup Pređa nosio pokaznicu s Presvetim. Njihova nazočnost potaknula je na početku misnog slavlja i generalnog vikara i katedralnog župnika mons. Ivana Mustaća na poziv i za molitvu za sve hrvatske generale i branitelje.

Za popodnevnog susreta s mons. Pređom u uredu Nadbiskupskog ordinarijata polaznici Škole su ga upoznali sa svojim djelovanjem i ciljem studijskog putovanja. Nadbiskup Pređa ih je upoznao s poviješću zadarske nadbiskupije te im je tumačenjem povijesti zadarske katedrale bio domaćin i u obilasku katedrale sv. Stošije. Ratnu školu polaze časnici čina

brigadira koji se pripremaju za preuzimanje najviših dužnosti u sustavu obrane. Dio nastavnog plana i programa svake godine je i studijsko putovanje. Tom prigodom upoznaju se s kulturnim znamenitostima i poviješću gradova koje posjete, pohode tijela lokalne uprave i crkvene velikodostojnike. Zadnje, šesto studijsko putovanje 13 polaznika Ratne škole, od kojih je i jedan iz BiH a jedan iz Makedonije, obuhvatilo je posjet Dalmaciji od Dubrovnika, Stona, Splita, Trogira, Šibenika i Zadra, a na putu do Zagreba i posjet Nacionalnom parku Plitvica. Polaznike Škole predvode general Jozo Miličević i nastavnik, brigadir Boris Trnski.

POSJET GARDE FIORENTINSKE REPUBLIKE, PROMOCIJA ČASOPISA "NOVA DIPLOMACIJA" I PREZENTACIJA VATIKANSKE KUHINJE

Jedinstveni događaj svjedočanstva očuvane tradicije, ali i želje za suradnjom s drugima promicanjem istinskih vrijednosti u diplomatskoj djelatnosti, održan je u srijedu 6. lipnja u Zadru. Znatželju naroda u kućama i na ulicama izazivala je snažna limena glazba Dvorske garde Fiorentinske republike koja je u živopisnim i koloritnim nošnjama ulicama i trgovima Zadra izvela svečani defile od gata na zadarskoj rivi, do Trga Svete Stošije i Narodnog trga u središtu grada. Taj su dan Zadrane obogatili u trostrukom vidu: pohodili su katedralu sv. Stošije gdje ih je primio katedralni župnik i generalni vikar zadarske nadbiskupije mons. Ivan Mustać. Čitanjem teksta zapisanog na velikom drevnom papirnom svitku upoznali su vikara sa sadržajem njihova djelovanja i ciljem pohoda Zadru. Mons. Mustać je svim sudionicima udijelio Božji blagoslov. Potom je na Trgu sv. Stošije Dvorska garda izvela svečani program postrojavanja i atraktivnog žongliranja zastavama uz pratnju njihove limene glazbe.

Zadar je tog dana upoznat i s novom medijsko-diplomatskom aktivnošću koje će u budućnosti biti nositelj. "Osobito nas raduje da će Zadar postati sjedište nove publikacije "Nova diplomacija" koja svijet želi povezati s istinom. Nadamo se da će taj časopis ljudima ponuditi istinu o Hrvatskoj, ali i ostatku svijeta" rekao je domaćin večeri na promociji časopisa "Nova diplomacija" prof. Marko Vasilj. Časopis "Nova diplomacija" prvenstveno je namijenjen diplomatskim i ostalim međunarodnim predstavništvima diljem svijeta. Uz političke teme, sadržaj časopisa čine i druge znanstvene discipline: povijest, pravo, ekonomija, kulturna i crkvena baština Hrvatske. Tiskat će se na hrvatskom i engleskom jeziku, s ciljem stvaranja i njegovanja dobrih odnosa Hrvatske s drugim zemljama i narodima ali i odnosa među Hrvatima u svijetu. To je izdanje "Nove diplomacije" nastalo poticajem Claudija Migliorinija, vlasnika i izdavača dvomjesečnog časopisa "Nuova diplomazia" iz Italije, a pod pokroviteljstvom mons. Piera Pennacchinija i države Vatikan. Uz kulturnu i

stručnu zadarsku javnost, promociji časopisa nazočili su i diplomatski predstavnici iz Izraela i Rusije, te Đani Maršan, nekadašnji kulturni ataše RH u Vatikanu i dugogodišnji predstavnik hrvatskih diplomata u Rimu.

Talijanski prijatelji tog su dana u konobi Occupo Diem prezentirali i izvorne kulinarske delicije iz vatikanske kuhinje, koje je samo za tu priliku pripremio veliki kulinarski meštar Angelo Mazzi.

SPOMEN NA 4. GODIŠNJICU PAPINOG POHODA ZADRU

Povodom 4. godišnjice dolaska pape Ivana Pavla II. u Zadar, u petak 8. lipnja u dvorištu Nadbiskupskog sjemeništa 'Zmajević' u Zadru održan je svečani program spomena na Papin posjet Zadru. Prigodnu riječ uputio je zadarski nadbiskup Ivan Prenda, a dr. Ivan Bodrožić predstavio je pobudnicu pape Benedikta XVI. "Sacramentum caritatis". Po prvi put Zadranima je predstavljen i DVD s temom "Hvala ti Oče" i "Papina stotka u Zadru", o tri papina boravka u Hrvatskoj i Zadru. DVD "Mi smo Zadrani Papa je naš", autora Miljenka Dujela i Bernarda Kotlara, u petak 9. lipnja daruje se uz kupljeni primjerak novine Zadarski list. Ravnatelj Nadbiskupskog sjemeništa 'Zmajević' don Marino Ninčević čestitao je nadbiskupu Prendi 17. obljetnicu biskupskog posvećenja koju mons. Prenda proslavlja na obljetnicu Papinog posjeta Zadru, jer se taj događaj u njegovom i životu mjesne Crkve podudara upravo s danom Papinog pohoda Zadru 9. lipnja.

"Dužnici smo njegovoj ljubavi kojom je svojim posjetom zasuo i Zadarsku nadbiskupiju. Naša mjesna Crkva dužnik je nezaboravnoj ljepoti doživljaja Papinog četverosatnog boravka među nama i ne smije nikad dopustiti da se zapaljena vatra ljubavi prema Papi ugasi i plamen ponosa umanjiti" rekao je mons. Prenda. Istaknuo je da je od 9. lipnja 2003. godine Crkva u Zadru bogatija za riječ nauke o poslanju Crkve, za primjer bezgraničnog predanja osobnoj patnji na putevima Evanđelja i za živi poticaj otvorenosti novim potrebama čovjeka i novim putevima naviještanja i življenja Evanđelja.

Redatelj na RAI-u, zadrani Miljenko Dujela 40 godina živi u Rimu. Kad je papa umro, rekao je, milijuni ljudi su kupovali filmske materijale o Papinim putovanjima svijetom. No među tih šest DVD-a nije bilo snimki s Papinim pohodima Hrvatskoj. Taj je propust uzrokovan nemarom naše Televizije, upozorio je Dujela. Praksa je, naime, da svaka nacionalna TV države koja ugosti papu učini sažetak snimljenog materijala i dostavi ga TV Vatikanu koja nema vlastiti kanal, ali to plasira u međunarodnu razmjenu svim TV kućama u svijetu. Mi nismo iskoristili taj način predstavljanja našeg svjedočanstva vjere, da po snimkama susreta s Papom u Hrvatskoj odemo u svijet, rekao je Dujela. Ražalošćen pitanjem poznanika "Kako nema ničeg o Hrvatskoj, a triput je bio kod vas?", zatražio je od snimatelja TV Vatikana materijal snimljen za Papinog pohoda Zadru. Tako je nastao taj DVD, s prizorima vatikanske kamere koji kod nas još nisu viđeni, iz neposredne Papine blizine i drugačije perspektive, koja pokazuje živu komunikaciju gesta Pape i puka na Forumu.

Video zapise u podlozi prate pjesme "Zahvalnica" Đanija Maršana, "U čast Svetom Ocu" zadarskih estradnih umjetnika i pjesma Svetom Ocu u izvedbi zadarskih benediktinki Svete Marije. Korištene su originalne snimke vatikanskog snimatelja Cesarea Cupponea. Dujela je istaknuo da od 1. siječnja novinari u svijetu glasuju za osobu 20. st. Izbor završava 2010 god., a u velikoj prednosti je papa Ivan Pavao II. Bernard Kotlar smatra velikom čašću i zadovoljstvom sudjelovanje u tom projektu, rekavši da su tada na Forumu svi bili prisutni i presretni: "Vjerujemo da je to trenutak kojeg nikad nećemo zaboraviti".

U prigodi 4. godišnjice dolaska pape u Zadar u dvorištu Sjemeništa nastupio je i dio Velikog Zbora koji je 2003. bio na Forumu. Veliki zbor je predvodio pjevanje na Forumu pod ravnanjem Žana Morovića i u orguljaškoj pratnji Dragana Pejića, sastavljen tada od 1200

glasova crkvenih i svjetovnih zborova i klapa. Otada u nekim prigodama dijelom zajednički nastupa. Nadbiskup Pređa je prihvatio prijedlog generalnog vikara zadarske nadbiskupije, predsjednika Organizacijskog odbora za pripremu Papinog pohoda Zadru mons. Ivana Mustaća da to glazbeno zajedništvo, koje je baština upravo Papinog dolaska, i dosad je bilo zvano "Veliki zbor", odsad nosi ime "Zbor Ivan Pavao II."

PRVI TIJELOVSKI SUSRET ZADARSKIH I INOZEMNIH MOTORISTA / INICIJATIVA PASTORALA MOTORISTA

Jedinstveni susret zadarskih motorista, pridošlih i iz drugih hrvatskih gradova te Slovenije, Austrije i Mađarske, održan je na Tijelovo u četvrtak 7. lipnja u Starigradu-Paklenici. Stotinu sudionika, po prvi put na takav način, u duhovno zajedništvo okupili su župnik Starigrada-Paklenice don Ivan Borić i predsjednik zadarske motociklističke udruge "Road sharks" Zoran Aralica. Nakon zavoja Jadranske magistrale i cesta u nizini, motoristi su toga dana pokazali kako izgleda 'dostojanstvena vožnja' i na nadmorskoj visini od 600 metara, savladavajući planinske zavoje sedam kilometara dugom cestom koja vodi do vrha Vaganac, na putu do zavjetnog svetišta Velike Gospe na Rujnu. Susret je započeo misnim slavljem u župnoj crkvi sv. Jurja u Starigradu koje je predvodio župnik Borić, a misa je bila služena i za preminule Joška i Anu Božić. Tog su dana, naime, i oni namjeravali biti u Starigradu u zajedništvu s kolegama.

Izražavajući radost i zadovoljstvo zbog vrednote prijateljstva koje je krasilo to zajedništvo i odajući priznanje želji motorista da pokažu širinu svoje ljudskosti, župnik Borić je poželio da se i ubuduće povezuju u zajednicu, da opreznom sigurnošću svladavaju put i budu ljudi koji motorima grade mostove. Nakon mise don Ivan je blagoslovio vozače i motore i molio za blagoslov svih koji su na putu. "Svi smo na putu na zemlji. Dajmo vožnji kulturu ponašanja, da nam vožnja bude doživljaj Boga. A on se doživljava i kroz prirodu" rekao je župnik Borić, pozivajući vozače da na hrvatskoj cesti uz more, od sjevera do juga duge više od tisuću kilometra, voze u granicama zadovoljstva te tako dožive prirodne ljepote koje su, uz ljude, slava Božja. Nakon mise motoristi su se uputili na Vaganac gdje je župnik blagoslovio i postavio Kristov korpus na križ ugrađen u kamenu stijenu. Taj su korpus na motoru 'uzbrdo' odvezli Zoran Aralica i suvozač. "Križ je siguran u našim rukama kao u Isusovom krilu. To je naša sigurnost i pratilac" rekao je Aralica, ponudivši kolegama da poljupcem počaste korpus, prije nego ga je župnik prislonio na križ.

Župnik Borić darovao je svakom motoristu Novi zavjet, KKC, krunicu i knjižicu s propovijedi kardinala Josipa Bozanića u Bleiburgu u izdanju GK-a. Podsjetio je na kardinalove riječi koji je na vozačšću Majci Božjoj na Trškom vrhu pozvao vozače da odgovorno upravljaju vozilima, te pridonesu sigurnosti putnika i smanjenju prometnih nesreća. "Biti motociklist danas znači biti ugrožena vrsta. Nažalost, dočekuje ih džungla na asfaltu, cesta je danas džungla. Motociklisti su sve mlađi i neiskusniji, a motocikli sve brži i opasniji. Uz to, na cesti vlada opća netolerancija i divljaštvo. Netko je divlji i agresivan na cesti iz potrebe za afirmacijom, netko iz neznanja, netko iz vlastitih frustracija, a najčešće zbog netolerancije i nebrige za ostale. Žalosno je da ako želite konflikt, ne trebate ići na neka posebna mjesta za to. Sjedite u auto, napravite tri kruga i imat ćete priliku potući se, čak i pucati" upozorava Zoran Aralica. Stoga je želja te udruge s geslom "Čuvaj sebe od drugih i druge od samog sebe", osnovane prije pola godine, organizirati školu sigurne vožnje, raditi na prevenciji s mladim vozačima i početnicima, odgajati ih i uvoditi u promet dodjeljivanjem mentora s ciljem povećanja sigurnosti na cestama.

Udruga ima međunarodni naziv jer su ideju prepoznali i ljudi izvan granica naše zemlje i žele se priključiti. "Naš klub ne postoji da bismo organizirali zabave na kojima bi se rekreirali uz opijate i glazbu, nego promičemo ideju sigurne vožnje, prijateljstva, tolerancije i međusobne ljubavi. To je cilj" kaže Aralica. U tom vidu žele surađivati i s Crkvom. "Mi smo ljudi izrasli na kršćanskoj civilizaciji. Crkva nam znači, okuplja nas u zajedništvo. Crkva promiče toleranciju i ljubav prema bližnjemu. Kad bismo se toga držali, ne bi bilo nasilja" poručuje Aralica, dodavši da je Crkva i čuvarica vrednote obiteljskog života, a mnogi među njima su obiteljski ljudi. Potvrdio je to i susret u Starigradu, gdje su bili muški i ženski članovi udruge koja okuplja 30 članova. Čak ima i djece. Ljudi prepoznaju da su to prave vrijednosti, kršćanski pristup, kaže Aralica. Cilj im je povećati članstvo da im pomognu i gradske strukture dodjelom prostora gdje bi s mladim vozačima Radili vožnju spretnosti, lagana nadmetanja gdje bi bili osigurani od povreda padova, da se afirmiraju na točno određenim prostorima a ne na gradskim cestama. Osim "pomaganja na cesti", udruga želi ekološki i humanitarno djelovati. U Podvelebitu su očistili kamp hrvatskom branitelju i maslinik starigradske župne kuće, te pripremili drvo za ogrjev za nemoćne koji žive na Velebitu.

Velebna i raznolika 'izložba' prometala na dva, pa i tri kotača, privukla je znatizelju brojne starigradske djece. Želja je župnika Borića okupiti mlade ministrante u biciklističkom klubu, a ukoliko bude zainteresiranih i za skutere, podukom će pomoći 'Road shark'. Don Ivan i tu stvarnost suvremenog društva vidi kao jednu od pastoralnih mogućnosti u putevima Nove evangelizacije. Želja je župnika Borića da taj dolazak motorista u Starigrad postane tradicija, lijepa posebnost ljudi zadarskog kraja čije kožne tamne odore izvanjski štite njih, a oni odgojnim svjetlom svoje duše i zrelošću osobnosti žele štititi drugoga.

DAN GRADA BENKOVCA

Povodom svečanosti Dana Grada Benkovca a uoči proslave blagdana sv. Ante, benkovačkog nebeskog zaštitnika, na Svečanoj sjednici Gradskog vijeća u ponedjeljak 11. lipnja sudjelovao je i zadarski nadbiskup Ivan Prenda. "Postoji vrijeme mržnje i ljubavi, vrijeme rušenja i građenja. Ovo je vrijeme intenzivne ljubavi i građenja" podsjetio je na starozavjetnu Božju riječ nadbiskup Prenda, dodavši da su loša vremena prošlost, a vidljivi benkovački polet i uzlet prenio se i na duhovno pastoralni i karitativno socijalni rad. Poslijeratna obnova Benkovačkog dekanata stradalog u Domovinskom ratu je završena, a i svećenicima je omogućeno da rezidiraju u župama u kojima služe. Veliku ulogu u pomoći povratnicima imao je upravo benkovački župni ured, vrata koja su bila otvorena kad mnoga druga nisu bila, te Caritas koji u mirnodopsko vrijeme svakodnevno i Pučkom kuhinjom pomaže ljude u potrebi. Mons. Prenda je istaknuo da ne treba praviti razlike između domaćeg puka i doseljenika koji

su se integrirali u poslijeratnu benkovačku zajednicu. Benkovac se uvelike potvrđuje kao grad svijetle budućnosti, te je nadbiskup svima poželio Božji blagoslov u životu i radu.

Izaslanstva Zadarske županije, udruge proizašle iz Domoivnskog rata, Hrvatska vojska i policija prisjetili su se i poginulih hrvatskih branitelja. Komemoracija i polaganje vijenaca održano je na središnjem gradskom groblju gdje je molitvu odrješena za pokojne predvodio benkovački župnik i dekan Čedomil Šupraha.

Na proslavi Dana grada Benkovca sudjelovali su i državni te najviši predstavnici županijske vlasti i gradova iz Ličke i Šibensko-kninske županije. Zadarski župan Ivo Grbić rekao je da Benkovac izrasta u regionalno mikrosredište u središnjem dijelu zaleđa Zadarske županije, a infrastrukturni i drugi svekoliki programi omogućuju razvoj trajnih vrijednosti koje jamče uspješan i siguran život svim građanima.

BLAGDAN SV. ANTE

Blagdan sv. Antuna Padovanskog u srijedu 13. lipnja svečano je proslavljen u istoimenoj župi na Smiljevcu u Zadru. Trg sv. Ante ispred župne crkve okupio je tisuće svečevih štovatelja na večernjem koncelebriranom slavlju koje je predvodio zadarski nadbiskup Ivan Pređa.

Sv. Antun je svjedočanstvo koje pokazuje što čovjek može biti i postati kad se otvori Bogu. On je svoje srce potpuno otvorio Božjem djelovanju i hodio je putem mudrosti, a Božja mudrost Crkvi daje vitalnost i snagu, rekao je nadbiskup Pređa. Poručio je da lik sv. Ante vodi k Bogu u traženjima Boga i jasnoći vjere u sumnjama, nemoćima i nastojanju da budemo autentični kršćani, jer naša vjera poznaje razdoblja klonuća i mrtvila. Tog proučavatelja i navjestitelja Božje riječi nadbiskup je nazvao čovjekom za sva vremena, izrazom koji sažima u sebi kreposti, vrednote i uzorno djelovanje te se može koristiti pri opisu rijetko kojih osoba na zemlji. No sv. Antun je primjer očitovanja Božje brige za Crkvu jer Bog oprema Crkvu darovima da bi se izvršilo djelo služenja. "U Božjoj brizi za Crkvu kroz svu njenu povijest vidimo i sv. Antuna, čovjeka duboke osobne vjere s izrazitom željom za poslanjem u Crkvi. Njegovo djelovanje je svjedočanstvo svetosti, njegova molitva rađala je najpoželjnijim plodovima, razboritošću i mudrošću. Osvježimo razmišljanje o Božjoj riječi koju je tražio sv. Antun, dozvolivši da ga Bog zahvati" rekao je mons. Pređa, pozivajući vjernike da budu dostojni svog poslanja i krštenja.

Sv. Ante bi i u današnjem vremenu imao što reći, kao što je u okolnostima njegovog vremena, krivovjerja i hladnoće koja se uvukla u crkveni život, Božja riječ koju je prenosio drugima bila snažan pokretač i zvijezda vodilja. "Znao je suočiti se sa sumnjama vremena koje su čovjeku htjele olakšati put navodeći ga na krive učitelje. I danas smo svjedoci napasti da se bez Boga može graditi svijet i biti sretan. Protiv te zablude sv. Antun se žestoko borio" rekao je nadbiskup Prenda, upozorivši na opasnost da budemo prigodni, polovični kršćani, od vremena do vremena. Jer, gdje je Bog zanemaren, umire čovjek i obitelj, a život se prezire i njime manipulira. "Pozvani smo poput sv. Ante biti Božji glas u društvu i pomoći da i drugi uzvjeruju" rekao je mons. Prenda, poželjevši da slijedimo primjer sv. Ante u vjeri, odlučnosti i zalaganju za ljude.

Smiljevački župnik Mladen Kačan istaknuo je činjenicu 30 godina postojanja župe koja će taj jubilej proslaviti dogodine, a ove je godine uoči blagdana, za kojeg se puk pripremao Devetnicom, po prvi put održana procesija kroz mjesto sa svečevim kipom. Župnik Kačan je zahvalio svim dobrotvorima koji su omogućili da na tom gradskom predjelu koje se sve više širi i razvija izraste veliki pastoralni centar sv. Ante, osobito mons. Šimi Duki koji je omogućio njegovu gradnju.

DONACIJA REPREZENTATIVCA IGORA BUDANA I SUPRUGE ZADARSKOM CARITASU

Hrvatski nogometni reprezentativac Igor Budan, igrač talijanskog prvoligaša Parme čiji je najbolji strijelac i Gina, u subotu 9. lipnja sklopili su sakrament ženidbe u crkvi Uzašašća Gospodinova u Pakoštanima, odakle je mladenka rodom. Na dan potvrde tog Božjeg dara njima i oni su htjeli darovati druge činom humane geste. Bračni par Budan sredstva namijenjena za uobičajene konfete i slike zahvalnice koje se na vjenčanju daruju uzvanicima, prenamijenio je u korist puno većeg i trajnijeg 'konfeta' - opremanje Doma za beskućnike Caritasa zadarske nadbiskupije. Gina je, naime, kćer pakoštanskog poduzetnika, vlasnika poduzeća 'Kroštula' koje inače uspješno surađuje sa zadarskim Caritasom i u raznim prigodama pomaže potrebne donacijama svojih delikatesnih slastica. Uz to, Igor je i obiteljski poznanik Mirjane Tadić, zamjenice ravnatelja zadarskog Caritasa don Ivica Jurišića. Sve je to rezultiralo pitanjem Budanovih "Što bismo mogli učiniti za vas na dan našeg vjenčanja", a na složni odgovor iz Caritasa nije trebalo dugo čekati.

Igor i Dina Caritasu su darovali 3000 eura, a svadbenim uzvanicima elitnog društva iz domovine i inozemstva podijelili su papirnati svitak sa sljedećim tekstom: "Povodom našeg vjenčanja željeli smo učiniti gestu dobrote i ljubavi. Putem donacije Caritasu dali smo nadu beskućnicima koji su potrebni naše pomoći. Darujemo vam njihov osmijeh koji će nas podsjećati na naš nezaboravni dan" piše na hrvatskom i talijanskom jeziku uz logo Caritasa i sliku zgrade budućeg Doma, uz naslov: "Gradimo Dom za beskućnike". To je prva takva donacija za taj Dom, a u Caritasu se nadaju da će taj primjer potaknuti i ostale da konkretno pomognu to plemenito djelo.

Dom za beskućnike projekt je zadarskog Caritasa i Grada Zadra koji je ove godine za tu svrhu izdvojio 100 000 kn. Posljednjih godina djelatnici Caritasa osjećaju 'pritisak' te populacije, potrebu ljudi koji žive na ulici, u parku i neadekvatnim prostorima, te se pripremaju za uređenje tog Doma čije se otvaranje planira ove jeseni. Bit će smješten u zgradi sadašnje Dnevne škole koju pohađaju djeca iz obitelji u potrebi, a od jeseni će djeca biti u prostorima Caritasove upravne zgrade. Za početak bi Dom za beskućnike imao dvije spavaonice za muškarce i jednu za žene, uz ponudu drugih popratnih sadržaja.

BLAGDAN SRCA ISUSOVA

Blagdan Srca Isusova u petak 15. lipnja svečano je proslavljen u istoimenoj župi na Voštarnici u Zadru, brojem župljana najvećoj župi zadarske nadbiskupije. Koncelebrirano večernje slavlje predvodio je zadarski nadbiskup Ivan Prenda. Pozvao je vjernike da budu ohrabreni ljubavlju koja ide do kraja. "Takav je naš Bog. Približimo se takvom srcu. Ne želimo biti među onima koji zanemaruju tu ljubav. Zastanimo pred srcem koje nas toliko ljubi, prašta i uvijek iznova podiže" rekao je mons. Prenda. Raspeti i probodeni Krist izaziva u nama promišljanje u dva smjera: prema Bogu koji se opredijelio za milosrđe prema čovjeku, ali i stanju moderne civilizacije koju obilježava svojevrsni zaborav Boga. Nadbiskup je potaknuo na razmišljanje o našoj vjernosti probodenom, žrtvovanom srcu i o privrženosti Bogu milosrđa.

"Pozvani smo biti znak tog milosrđa koje nas vraća iz nemoći. Milosrđe Božje koje osjećamo kao najveći dar našoj ljudskoj slabosti ne umanjuje u nama odgovornost da se odričemo zla i da se borimo protiv njega. Ne računamo na Božji popust i ne upuštamo se olako na stranputice života" poručio je nadbiskup. "Milosrđa je potreban i čovjek sablažnjen od vladanja u Crkvi, a nema snage ne osuditi i uskratiti svoj kažiprst prokazivanja. Nemamo pravo suditi. U milosrdnom srcu odjekuje riječ: Ne suđi, da ne budeš suđen. Mjerom kojom mjeriš, mjerit će ti se" poručio je mons. Prenda, potičući na zahvalnost Ocu za njegovog Sina koji nam je otkrio i žrtvom na križu pokazao Božje lice i očinsko srce puno milosrđa prema nama. Blagdan Srca Isusova poticaj je da stanemo pred srcem koje je išlo do kraja na putu križa, rekao je nadbiskup. To Srce traži od nas da uđemo u vlastito srce, naše nutrine pogođene su zlom. Skloni smo sebičnosti, lažima, oholosti, lažnim slikama koje lansiramo o sebi. "To je stvarnost koja nas sve može snaći u Crkvi: nitko nije imun, otporan pred činjenicom grijeha. To iskustvo slabosti vidimo oko Krista u apostolskom zboru. To je iskustvo trajno prisutno na povijesnom hodu Crkve i može biti bolno zapaženo i kod ovaca i kod pastira" upozorio je nadbiskup. No Crkva nosi u sebi i božansku snagu Duha, što nas čini radosnima, a grešnost nas čini poniznima i budnima. Oslobađa nas od suđenja drugih. "To znači imati milosrdno srce. Trebamo imati takvo srce. Jer ono što danas sudim o drugome, može sutra snaći mene" rekao je nadbiskup, pozivajući na otvorenost ljubavi koja se žrtvuje do kraja i očekuje odgovor vjere s naše strane. "Vraćajući se njemu vratimo se sebi. Neće nas osuditi to srce. Budimo milosrdni jedni prema drugima. Slika probodenog Kristova srca nadahnjuje nas da svojim životom budemo svjedoci Očeva milosrđa. Bog očekuje da odgovorimo na njegovo neumorno traženje. Jer on nije daleko od naših traženja i vapaja. Imamo ga u svakoj žrtvi mise i u Presvetom oltarskom sakramentu" rekao je mons. Prenda, naglasivši potrebu da ga blagujemo kao hranu našeg života i da se klanjanjem otvorimo njegovom svjetlu i snazi. O tome će ovisiti i snaga našeg svjedočenja Božjeg milosrđa.

Izazvano stanjem duha našeg vremena, kršćaninu se nameće pitanje je li milosrde znak slabosti ili vrlina, istaknuo je nadbiskup. Čovjek nema mnogo milosrda u sebi, nema razumijevanja za nemoćne. Svijet cijeni snagu, moć. Blagdan Srca Isusova ohrabruje nas slikom Boga opisanog u Božjoj riječi, koja govori da Bog ima lice i srce koje se očituje u traženju odmetnutog čovjeka. Bog je pastirski brižan za malene i slabe. Bog prvi unosi ljubav, praštanje i milosrde u ljudski život i svijet. "Naraštaju suvremenog svijeta potrebno je govoriti o tome što je Bog učinio za čovjeka. U Kristu je potrebno otkrivati očinsko Božje lice za čovjeka koji je razdiran željom da ostvari civilizaciju blagostanja i mira, ali i doživljava nemoć pred zaprekama koje ga obeshrabruju" rekao je mons. Prenda, upozorivši da mnogi kao da su se rodili s crnim naočalama: čovjek je usmjeren prema negativnostima, porocima, grijesima i promašajima, ne vidi dobro oko sebe i pada u depresiju. "Potrebno je iznova otkrivati Božji govor i Božje geste koje govore da i današnji svijet, koji se muči sa slabostima i grijesima, nije otpisan od Boga. Čovjek nije prepušten svojoj nemoći i nije izgubljen. Kristov govor o izgubljenoj ovcu koja simbolizira čovjeka odbjeglog od Boga govori da Bog polazi u potragu za čovjekom. Pronalazi ga i vraća ga u svoju blizinu. Jer Bog se ne miri s čovjekovim lutanjima, samoćom i zapuštenošću. Radost je čuti tu poruku" rekao je mons. Prenda.

LIKOVNA IZLOŽBA "U DOMU GOSPODNJEM"

"U Domu Gospodnjem" naziv je Izložbe autora akademskih slikara Mogilevsky: supružnika Irine i Konstantina te sina Bogdana, koja je od 1. do 22. lipnja otvorena u crkvi sv. Donata u Zadru, u organizaciji Arheološkog muzeja Zadar i Zadarske nadbiskupije.

Fra Antun Badurina, gvardijan samostana sv. Mihovila u Zadru, tu je izložbu religiozne tematike opisao riječima: povratak, susret i dar. Izložba je dar velikodušne ukrajinske obitelji koja svojim talentom, akademskom obrazovanošću i radinošću duže vremena obogaćuje Zadar, rekao je fra Ante, a pojavili su se na međunarodnim likovnim kolonijama koje se jedanaest godina održavaju na zadarskom području. Bogdan Mogilevsky autor je i oltarnih slika u župnim crkvama u Biogradu i na zadarskim Stanovima, te vitraja na roziti samostanske crkve na Školjiću. Konstantin je jedan od najznačajnijih umjetnika na području monumentalne i dekorativne umjetnosti u Ukrajini. Izložba 27 radova susretište je kršćanskog Istoka i Zapada. Zadarske crkve, sveti, Krist i Bogorodica prikazani su tehnikama bakropisa, ulja na platnu, tempere na drvu, akvarela, skicama za mozaik i vitraj. Sadržaj Izložbe fra Antun je opisao kao radost povratka Kristu, čovjeku i stvarnom objektu. "Oko se može smiriti, um pronaći središte, a srce ponavljati misao: U svemu što je lijepo pokazuje se trag Božje ljepote" rekao je fra Antun, upozorivši na potresno obilježje moderne umjetnosti sa čijih su slika sišli Krist, čovjek i ikakav objekt, a u umjetnosti su se pojavile sadomazohističke konstrukcije i dekonstrukcije. Nasuprot tome, slikarstvo Mogilevskih prikazuje vrijeme obnove i novog rađanja.

46. SVEČENIČKI DAN ZADARSKE NADBISKUPIJE

46. Svećenički dan zadarske nadbiskupije, susret koji okuplja sav zadarski prezbiterij, održan je u srijedu 20. lipnja u samostanu Bezgrešnog začeca BDM u Karinu. Euharistijsko slavlje u samostanskoj crkvi predvodio je zadarski nadbiskup Ivan Prenda.

Svećenička duhovnost koja počiva na posvećenju i poslanju glavni je naglasak poticajne riječi koju je nadbiskup Prenda uputio prezbiteriju. "Živimo u nikad dosada tako ostvarenom prostoru slobode za život i pastoralni rad u Crkvi; s riješenim temeljnim materijalnim i zdravstvenim potrebama. Potrebna nam je sada, kao i uvijek u hodu Crkve, svećenička duhovnost oslonjena na otajstva Riječi i euharistije, s molitvom koja prožima pastoralnu stvarnost. Potrebno nam je zajedništvo i jedinstvo kao svjedočanstvo naše povezanosti s Kristom i međusobno te jamstvo plodova koje Krist očekuje od svog prezbiterija" istaknuo je

mons. Prenda, potaknuvši na razmišljanje o daru ministerijalnog svećeništva u pastoralnoj brizi za Božji narod.

Nadbiskup je govorio o stvarnosti slojevitog pluralističkog društva glede odnosa prema vjeri, s obzirom na krštene i distancirane vjernike. Posvemašnja indifereentnost smatra se dostignućem osobne slobode. Nakon prošlogodišnjeg pastirskog pohoda dvama gradskim dekanatima, nadbiskup se suočio s velikom udaljenošću od Crkve. Upozorio je na teško stanje župne kateheze, kateheze srednjoškolaca i studenata, potaknuvši na zauzeti navještaj u tom velikom polju rada. "Postavljamo pitanja naše kompetencije, ali, po meni, veći je problem za sve nas odvažnost sijanja" poručio je mons. Prenda, istaknuvši da svećenici nisu gospodari, nego sluge Riječi. Oni su pozvani sijati, Bog će dati rasti. Nadbiskup je upozorio i da pretjerani aktivizam lišen duha dovodi do opasnosti gubljenja sadržaja i smisla pastoralnog služenja. Ako Bog nestane iz središta svećeničkog života, ispraznjuje se temelj pastoralnog djelovanja. Stoga je mons. Prenda potaknuo na 'ostanak s Kristom', iskrena ljubav prema njemu tajna je uvjerljivog navještaja. Ohrabrio je svećenike da budu učenici u školi Učiteljeve molitve. Ljubav Kristova goni u nemir molitve za tolike u opasnosti da izgube vječno spasenje i u nemir navještanja, traženja izgubljenih, rekao je. Nema mjesta nedoumici i bojaznima, pa i kad zlurado ukazuju na slabosti pojedinaca u Crkvi, poručio je nadbiskup, podsjetivši na Riječ da se ne treba bojati onih koji ubijaju tijelo, a duši ne mogu nauditi; i, Krist je puno toga trebao pretrpjeti da uđe u svoju slavu. Mons. Prenda je istaknuo da svećenik treba biti Božji čovjek koji njeguje duboko osobno prijateljstvo s Kristom i s drugima dijeli Kristove misli. To podrazumijeva kršćansku duhovnost osobe čije su biće i život uređeni pod utjecajem i vodstvom Duha Svetoga.

SJEDNICA ZBORA DEKANA ZADARSKE NADBISKUPIJE

Sjednica Zbora dekana zadarske nadbiskupije pod predsjedanjem zadarskog nadbiskupa Ivana Prende održana je u ponedjeljak 18. lipnja u Nadbiskupskom ordinarijatu u Zadru. Pri kraju školske godine koja je u zadarskoj nadbiskupiji pastoralno bila posvećena temi župne kateheze, Nadbiskupija je željela napraviti njenu analizu. Svakom dekanu poslan je Upitnik s pitanjima koji sadržaj župne kateheze postoji u župi i koliki je broj njenih polaznika, koliki broj redovnica i vjeroučitelja laika sudjeluje u župnoj katehezi itd. Na sjednici su dekani izvjestili o radu župne kateheze u župama svog dekanata, s podacima polaznika kateheze od 1. do 8. razreda, srednjoškolaca i studenata. Upitnik donosi statističke podatke i o radu s roditeljima prvopričesnika, krizmanika, ministrantima, dječjim zborom, zborom mladih i odraslih; koliki je njihov broj i broj održanih susreta. Dekani su izvjestili i o duhovnim obnovama za odrasle, poput seminara, Malog tečaja Kursiljo i sl., te drugim oblicima kateheze mladih i odraslih.

Temeljem dostavljenih podataka pripremit će se tema rujanskog Katehetskog dana zadarske nadbiskupije. Nakon ulaska vjeronauka u škole primjećeno je da je u župnoj katehezi osobito krizno od 5. do 8. razreda, te je zamjetno manje sudjelovanje djece na nedjeljnoj misi, što se opravdava izvanškolskim i sportskim aktivnostima. Željelo se vidjeti koliko je župna kateheza priprema za sakrament a koliko je permanentna. Izvještaji pokazuju da se u gradu Zadru župna kateheza provodi za sve uzraste i u još nekim dekanatima, a u drugim dijelovima nadbiskupije župna kateheza se provodi samo uz pripremu sakramenata.

PREDSTAVLJENA KNJIGA "MAJKA - ZBIRKA PJESAMA"

Knjiga "Majka - zbirka pjesama" autora don Ivana Kevrića predstavljena je na blagdan Bezgrešnog Srca Marijina u subotu 16. lipnja u Visočanima. O knjizi su govorili književnik Ante Tičić, prof. Nediljko Stanić i prof. Livio Marijan. Knjigu je autor posvetio Nebeskoj Majci, majci Domovini, svim majkama i djeci svijeta, a pjesme na 190 stranica prate i

dokumentirane fotografije majki. Uz vlastite pjesme, don Ivan je u dijelu "Majci domovini" sabrao i pjesme hrvatskih pisaca Kumičića, Mihanovića, Preradovića, Nazora i drugih. U najvećem poglavlju, "Svim majkama i djeci svijeta" autor donosi pjesme o majkama brojnih hrvatskih pisaca: Matoša, Domjanića, Krleže, Balote, Tadijanovića, Kaštelana, Pupačića i ostalih. Na temu "Simboli hrvatskih stradanja-ju nakinje Domovinskog rata" Kevrić je napisao pjesme "Majka Vukovarka" i "Majka Škabrnjanka", u kojima je povijesno i kronološki narativnim stihom opisao tijek strašnih događanja u tim mjestima. Nazvao je te žene školom trpljenja i ljubavi prema Bogu, domovini i čovjeku. U posljednjem dijelu knjige "Sjećanje na moju majku" autor u nizu svojih pjesama izražava zahvalnost Bogu za dar majke Ljube, pobožne i vjerne žene, opisujući motive iz njenog života, sve do bolesničkog kreveta i groba. "Majčina ljubav plijeni davanjem i nemjerljiva je parametrima ostalih ljubavnih odnosa. Ona se daje, a ništa ne uzima" rekao je Tičić, smatrajući da je Kevrićeva knjiga uspjela prenijeti plemenitu refleksiju sveprisutnog značajnog imena majka koje oplemenjuje nesebičnom ljubavlju, zrcaleći svetost koja dolazi od Boga. Autor Kevrić izrazio je želju da ta knjiga bude poticaj svakom da pronade sebe i vidi gdje je. "Nažalost, mnoge su majke danas odbačene od vlastite deince, a bile su njihove žrtvenice i patnice. Zbog toga sam najviše želio pisati tu knjigu" rekao je Kevrić. U zadnjih pet godina, Zbirka pjesama "Majka" peto je djelo don Ivana Kevrića, župnika Visočana i Radovina, koji je izdao monografije Visočane, Visočane II, Radovin i župa Poličnik, čija mu je općina prošle godine dodijelila i nagradu za životno djelo.

GODIŠNJI SUSRET MINISTRANATA ZADARSKE NADBISKUPIJE

Godišnji susret ministranata zadarske nadbiskupije, održan u petak 22. lipnja u svetištu sv. Nediljice u Vrani, okupio je više stotina ministranata predvođenih župnicima iz svih dekanata. Susret je započeo Službom riječi koju je za vanjskim oltarom predvodio zadarski nadbiskup Ivan Prenda. U svetištu uređenom poput zelenog parka, s bujnim maslinikom i velikim travnatim površinama, ministranti su sudjelovali u nogometnom turniru, kvizu i prigodnim igrama. U nogometu su sudjelovale ekipe iz osam dekanata: Paškog, Novigradskog, Pašmanskog, Benkovačkog, Ninskog, Biogradskog, Zadar Istok i Zadar Zapad.

Ovo je vrijeme za hrabre, rekao je nadbiskup Prenda, misleći na potrebu izdržljivosti na vrućini; ipak, poželio je da živote ministranata prožme predanje ognju Duha, kako je to rekao i Ivan Pavao II. isto tako sparnog lipnja na Forumu. Druženje, zajedništvo, radost oznake su susreta na kojem se molilo za gorljivost mladih duša, a u svom molitvenom dijelu završio je molitvom za duhovna zvanja. U zahvalnosti za službu koju obavljaju i pomoć župniku, nadbiskup je pozvao ministrante da budu otvoreni djelovanju Božjeg duha ukoliko osjete da ih Bog poziva na življenje duhovnog poziva po kojem bi bili direktni slavitelji njegovih otajstava. Poželio je da Gospodin ojača zajedništvo svećenika, ministranata i župa, te je govorio o potrebi dubljeg upoznavanja ministranata međusobno, sa župnicima i službom koja je nalik mladim levitima, koju Crkva cijeni i koja joj je potrebna, rekao je mons. Prenda. Božja je riječ opisala mlade levite, starozavjetne službenike koji su pomagali da se obavljaju žrtve koje su se prikazivale za grijeh naroda, što je slika budućeg događaja, da će Isus biti žrtva koja će se prikazati. I Isus je poslao dvojicu da pripreme prvu euharistiju u Dvorani Posljednje večere, taj temeljni događaj povezan s križem na Kalvariji čini cjelinu, rekao je mons. Prenda, istaknuvši potrebu i želju Crkve da ima poslužitelje koji će pripremiti dolično slavljenje euharistije. Poželio je ministratima da im to bude dan radosti, a ona je u fair playu življena i u igrama povlačenja konopa, skakanja u vrećama, gađanja čunjeva, stolnog tenisa i ulijevanja boca, što je bilo pravo osvježanje za ublažavanje velike ljetne temperature. Pobjednik Ministrantskog kviza je ekipa Paškog dekanata, a u nogometu, u kojem je glavni sudac bio don Jure Zubović, ekipa Biogradskog dekanata.

NAGRADNO PUTOVANJE POBJEDNIKA VJERONAUČNIH OLIMPIJADA

Pobjednici ovogodišnjih vjeronaučnih olimpijada za osnovne i srednje škole od 26. do 29. lipnja borave na nagradnom putovanju za vrijeme kojeg će obići Zadar, Nacionalni park Kornate i Nin. To im putovanje, kao nagradu za prvoplasirana mjesta, drugu godinu zaredom daruje Hrvatska biskupska konferencija. Prošle godine posjetili su gradove u BiH: Banja Luku, Sarajevo, Mostar i Međugorje, a od ove godine cilj je svake sljedeće upoznati središte jedne hrvatske biskupije. Prvog dana boravka u zadarskoj nadbiskupiji, u utorak 26. lipnja, susreli su se zadarskim nadbiskupom Ivanom Pređom. Sa katedralnim župnikom i generalnim vikarom mons. Ivanom Mustaćem nadbiskup ih je primio u katedrali sv. Stošije gdje im je govorio o povijesti zadarske prvostolnice i mjesne Crkve, te im je poželio dobrodošlicu u gradu starom 3000 godina. Između ostalog, mons. Pređa je podsjetio na dva papina pohoda Zadru, Aleksandra III. 1177. g. i Ivana Pavla II. 2003., o čemu govore i dvije spomen ploče u katedrali čija sadašnja građevina počiva na temeljima iz 4./5. st. Dovršena je u 11. st., a u trećoj fazi konačne izgradnje ta trobrodna romanička katedrala posvećena je u 13. st., otkad i nosi ime sv. Stošije. Dotad je bila posvećena sv. Petru koji je bio naslovnik još dviju zadarskih crkvi, jer je prema tradiciji sv. Petar, na putu prema Rimu iz Palestine, prošao i Zadrom. Interes vjeroučenika izazvao je i mramorni sarkofag iz 9. st., biskupa Donata, u kojem se nalaze relikvije sv. Stošije, krstionica iz 5. st., te podni mozaik u kapeli sv. Barbare, koji je likovni izraz stiha "Kao što košuta žudi za izvor vodom"; prikazuje košute i jelena na izvoru vode, a inače je pod zadarske katedrale prvotno bio sav obložen mozaikom.

Domaćin sljedećih olimpijada je Varaždinska biskupija, a mons. Pređa je s osobitim poštovanjem i biranim riječima podsjetio na blagopokojnog varaždinskog biskupa Marka Culeja, potvrdivši i anegdotalno kako su ih zamijenili u nekim prigodama, jer su ih mnogi smatrali fizički sličnima. Nadbiskup je istaknuo i povezanost Đakovačko-Srijemske biskupije i Zadra po moćima sv. Stošije koja je 304. god. mučeničkom smrću umrla u Srijemu.

Sudionici putovanja posjetili su i ostale crkvene i kulturne znamenitosti Zadra, među ostalim i Stalnu izložbu crkvene umjetnosti. Uz molitveni i rekreativni sadržaj programa, smješteni su u Sv. Filipu i Jakovu.

Pobjednici vjeronaučne olimpijade za osnovne škole su učenici OŠ "Vladimira Nazora" iz Sv. Ilije, mentorica s. Ksenija Topolovec (Varaždinska biskupija), drugo mjesto osvojila je OŠ Fra Kaje Adžića iz Pleternice, s. Donata Kefelja (Požeška biskupija), a treće OŠ Augusta Šenoae iz Zagreba, mentor Josip Štefanec. Prvoplasirani vjeroučenici iz srednjoškolskog natjecanja su: Gimnazija "Varaždin", mentorica s. Marija Toplišnjak (Varaždinska biskupija), druga je Gimnazija "Petra Preradovića" iz Virovitice, s. Ivona Sliško (Požeška biskupija), a treća Gimnazija "Vukovar", Ana Mlinarić (Đakovačko-Srijemska biskupija). Zajedništvo pobjedničkih ekipa na putovanju predvodi tajnica Nacionalnog katehetskog ureda Anita Matković, a sudionici su i prof. Dalibor Adžić, viši savjetnik za vjeronauk u Agenciji za odgoj i obrazovanje te članovi Državnog povjerenstva. Organizatori Vjeronaučne olimpijade su Nacionalni katehetski ured, Glas Koncila – Mali koncil, državna biskupijska povjerenstva te Agencija za odgoj i obrazovanje.

MISA ZAHVALNICA KLASIČNE GIMNAZIJE IVANA PAVLA II. ZADAR

Učenici Klasične gimnazije Ivana Pavla II., roditelji i profesori, sudjelovali su u srijedu 27. lipnja na misi zahvalnici povodom završene školske godine, koju je u zadarskoj katedrali sv. Stošije predvodio zadarski nadbiskup Ivan Pređa. U misi su koncelebrirali i portugalski biskup Antonio Francisco dos Santos te svećenici iz europskih zemalja, sudionici susreta Europskog povjerenstva za zvanja koje započinje u četvrtak 28. lipnja.

Mons. Prenda je potaknuo na zahvalnost Bogu za njegova dobročinstva, ljubav i pratnju u još jednoj školskoj godini. "Zahvalnost trebamo nositi kao trajan osjećaj za darove koje smo primili od drugih, ali i kao mogućnost našeg uzdarja, uzvraćanja" poručio je mons. Prenda gimnazijalcima, istaknuvši da je jedna od bitnih oznaka u stavovima kršćana zahvalnost za velika Božja djela učinjena u Isusu Kristu od njegova utjelovljenja do uskrsnuća. "Zahvaljujemo i za darove po brojnim osobama u našem životu koje su nam kao ispružena Božja ruka" rekao je nadbiskup, u zahvalnosti da Nadbiskupija može i želi mladima omogućiti svestrani razvoj njihove osobe po pohađanju te škole. "Pružamo vam zrno u ime Kristovo, da raste zrno plemenitosti, znanja, vjere i života koji želite urediti po Evanđelju" rekao je mons. Prenda. Zahvaliti trebaju i profesori, jer su mogli dijeliti darove svoga srca i uma, pridonoseći tako rastu i izgradnji učeničkog puta. Potrebu zahvalnosti imaju i roditelji, zbog mogućnosti da svoje dijete mogu povjeriti školi gdje rastu u zdravom ambijentu i doživljavaju da su prihvaćeni i voljeni, rekao je nadbiskup.

Doseg školskog hoda jedne godine učenici zasad možda još ne mogu vidjeti, rekao je mons. Prenda, no jednog dana hoće; on je dio njihova bogatstva i rasta osobe, kojim su pridonijeli raznim aktivnostima u školi i domovini, djelatni u nastavnim, duhovnim, kulturnim, karitativnim i sportskim aktivnostima. Poželio je učenicima da im ljetni praznici budu hod s Isusom i svjedočanstvo dobra kojeg primaju, te da im Bog podari snage na putu i u sljedećoj školskoj godini.

ZAVRŠNA SVEČANOST KLASIČNE GIMNAZIJE IVANA PAVLA II. PODJELA SVJEDODŽBI I POHVALNICA

Zajedništvo riječi pohvale, podrške, ohrabrenja i zahvale - tako je završnu svečanost Klasične gimnazije Ivana Pavla II. u Zadru, održanoj u velikoj dvorani škole u srijedu 27. lipnja, opisala voditeljica prigodnog programa, pedagoginja Gimnazije s. Mirjam Gadža. Pozdravnu riječ učenicima, roditeljima i profesorima uputio je ravnatelj gimnazije mons. Joso Kokić. "U životu imamo samo ono što smo darovali. Jako je važno gledati ono što dobivamo, a ne samo

ono što gubimo" rekao je mons. Kokić, dodavši da čovjek sam sebe izgrađuje dok drugom čini dobro i dok ga daruje, raste od onoga čime je drugog učinio sretnim. Svi zajedno izgrađivali su se i u protekloj školskoj godini, te je mons. Kokić svima čestitao i zahvalio. Poželio je uspješan upis studija maturantima, poručivši im da su im uvijek otvorena vrata škole i srca njenih djelatnika koji ih očekuju da ih jednog dana zamijene na njihovim radnim mjestima. Mons. Kokić je poželio svima i ugodan ljetni odmor. "Tijelo se odmara u prirodi, u susretu sa stvarnošću oko sebe, a duh se odmara u susretu s Duhom. Duh se odmara u Duhu, a Duh u kome se svi odmaramo je Bog. Nemojmo se vratiti umorniji nego smo sada, a bit ćemo ako Ga zaboravimo" rekao je mons. Kokić.

Zaključnu riječ uputio je zadarski nadbiskup Ivan Prenda, koji je i dan prije sudjelovao na završnoj sjednici Vijeća. Izrazio je zadovoljstvo činjenicom da je bio 'problem' izabrati najboljeg učenika godine. "Bilo je zadovoljstvo slušati da između najboljih treba odabrati najboljeg. To pokazuje koliko ljudsko bogatstvo postoji u školi. Kvaliteta je tu!" rekao je mons. Prenda, izražavajući radost što im škola pruža mogućnost bavljenja raznim aktivnostima. Poželio im je nastavak rasta u zajedništvu i nastojanjima da postignu što više plodova, stvarajući tako temelje svom daljnjem ljudskom i kršćanskom rastu. "Cijenimo to. Bit ćemo neprestano potpora i podrška vašem putu odgoja u kojem sudjeluju škola i roditelji" poručio je nadbiskup Prenda gimnazijalcima.

Ovogodišnje sudjelovanje na 10 županijskih natjecanja odvelo ih je na sudjelovanje na državna natjecanja iz Matematike, Vjeronauka, Filozofije i Lidrana. Mons. Prenda je uručio svjedodžbe 34 maturanata, u ime kojih se nazočnima obratio Bojan Pažek. Knjigu i Pohvalnice nadbiskup je uručio i sudionicima državnih natjecanja, među kojima su zapaženi uspjeh postigli Marko Karamarko, dobitnik je prve nagrade "Ivan Merz" za literarni rad na temu "Nemojmo reći da nismo znali", a njegov brat Jure Karamarko osvojio je prvo mjesto na međunarodnom natjecanju iz matematike "Klokak bez granica", gdje je bilo uspješno još troje zadarskih klasičara.

Ovu nastavnu godinu završilo je 189 učenika, od toga 59 njih ostvarilo je odličan uspjeh. Nadbiskup je i njima uručio pohvalnice i knjigu, kao i učenicima koji su nagrađeni u sljedećim kategorijama: učenicom godine proglašen je Marta Musap, učenici koji nisu imali nitijedan izostanak trojica su sjemeništara: Nikola Gajić, Damir Šehić i Antonio Sekula, a najčitači, učenici koji su pročitali najviše knjiga i najviše vremena proveli u školskoj knjižnici, su Andrea Šcapec i Šimun Kolega.

POSJET HRVATSKOG PLANINARSKOG DRUŠTVA "SV. PATRIK"

Hrvatsko planinarsko društvo "Sv. Patrika" koje okuplja članove iz Zagreba i okolice boravilo je 23. i 24. lipnja u Nacionalnom parku 'Paklenica'. Dvodnevno duhovno-rekreativno druženje završeno je nedjeljnim misnim slavljem u crkvi sv. Jurja u Starigradu, koje je predvodio župnik Ivan Borić. U krajoliku u kojem se susreću more i planina, u Paklenici bogatoj raznolikošću šuma, kanjona i krškog reljefa s brojnim špiljama i jamama, mladi zaljubljenici u Boga i prirodu odmorili su dušu i tijelo, a svoj kršćanski i domoljubni svjetonazor izrazili su i na svojim majicama s natpisom: "Kriste tvoj lik nek svijetli u meni" i "Svaku stopu ove zemlje ljubim". Povratak prirodi i svojoj biti, o kojoj razmišljaju u raznolikim i impresivnim krajolicima Lijepe naše uzduž i poprijeko, uz razna taboravanja i izlete, 'uokviren' je i projektom "Nacionalnim parkovima", u sklopu kojeg ovih godina žele posjetiti osam hrvatskih nacionalnih parkova. Nakon Slapova Krke i Sjevernog Velebita, Paklenica je treća u nizu: "Paklenica je surova i divlja, ali kad u nju čovjek uđe sa srećem, može postati radostan" rekao je angažirani 'predvoditelj' planinara i vjeroučitelj, tajnik Ekosspiritusa Radovan Librić, ističući vrijednost rada s malim skupinama. Spavali su u Planinarskom domu, zahvalni na gostoprimstvu obitelji Ramić, imali prigodne kateheze, molili i čitali sv. Pismo.

Zahvalni su i župniku Boriću koji ih je upoznao s poviješću tog kraja, rekavši im između ostalog i podatak da je zavjetna Gospina crkva na Rujnu, kamo vjernici hodočaste u svibnju, rujnu i listopadu, izgrađena u sedam dana 1936. g., po rukama 200 Starigradašana i don Ante Adžije kojeg su četnici ubili u Drugom svjetskom ratu. "Družili ste se s Božjim davanjem u Velebitu i upoznajete domovinu koja je obdarena brojnim ljepotama" rekao je don Ivan, kojem su planinari, u zahvalnosti za srdačnu dobrodošlicu, darovali križ, majicu njihovog društva i knjižicu "A na stazi ja". Taj naslov zapravo otkriva ime svete Anastazije, zaštitnice zadarske nadbiskupije, ali i samoborske župe, jedine u sjevernoj Hrvatskoj koja je posvećena sv. Stošiji, te na taj način povezuje Zadar i Samobor, odakle su dijelom i članovi HPD-a "Sv. Patrik". To je Društvo jedna od sekcija udruge Ekosspiritus, osnovane 2001. god. u Samoboru. Djeluju na duhovnom, planinarskom i etno-ekološkom području. Uz samoborsku Planinarsku bratovštinu sv. Bernarda predvoditelji su i Zajednice planinarskih križnih puteva koja upravo ove godine slavi 20 godina djelovanja. Angažiran je i Katehetski tim u čijim projektima sudjeluju katehete, učitelji, radnici i studenti.

SVEĆENIČKO REĐENJE

Nikad svećenički kandidati zadarske nadbiskupije nisu doživjeli toliki dar da na dan njihovog ređenja na njih polože posvećene ruke tolika subraća svećenici i biskupi iz naraznovrsnijih europskih zemalja. Milost je to ovogodišnjoj trojici mladomisnika: Martinu Jadrešku iz pašmanske župe Nevidane-Mrljane, Anti Soriću iz Bibinja i Anti Deliću iz Konjskog, koje je na svetkovinu sv. Petra i Pavla u petak 29. lipnja u katedrali sv. Stošije u Zadru za svećenike zaredio zadarski nadbiskup Ivan Prenda. Predvodio je slavlje u kojem je koncelebriralo gotovo stotinu svećenika, među kojima su bili i sudionici konferencije Europskog povjerenstva za zvanja (EPZ) te uz umirovljenog zadarskog nadbiskupa Marijana Oblaka, još petorica biskupa: Donal McKeown iz Irske, Antonio Francisco dos Santos iz Portugala, Rafael

Zormoza iz Španjolske, predsjednik EPZ-a Wojciech Polak iz Poljske i Tomas Galis iz Slovačke. Bio je to za njih impresivan doživljaj, izrazili su oduševljenost slavljem koje je najbolja potvrda i svjedočanstvo zvanja, oko čega oni zdušno nastoje u svojim zemljama. Trojica ređenika iz jedne naše biskupije brojka je koja se u nekim europskim zemljama odnosi na ređenje kandidata u jednoj godini na području cijele zemlje, stoga je razumljiva i njihova izvanjski vidljiva radost i zahvalnost Bogu za događaj u kojem su sudjelovali, uz brojne vjernike i kolege ređenika s Bogoslovnih sjemeništa i Teologija u Rijeci i Puli.

"Nužno je da svećenici budu svjesni kako njihova služba, u bilo kojem segmentu, nikada ne smije stavljati u prvi plan njih same i vlastita mišljenja, nego Isusa Krista. Svaki pokušaj postavljanja samih sebe kao središte liturgijskog čina protivi se svećeničkom identitetu. Još je ozbiljnije kada bi svećenik bio centriran na sebe, na svoje ovozemaljske probitke" rekao je nadbiskup Prenda, istaknuvši da je svećenik nadasve Kristov sluga te se mora zalagati kako bi bio znak koji poput podatnog oruđa u njegovim rukama upućuje na Krista. Svećenik je pozvan biti autentični bogotražitelj, a svom duhovnom životu neprestano treba davati sve savršeniji euharistijski oblik, jer je svećenička duhovnost bitno euharistijska.

Nadbiskup je rekao da su u vremenu zamućenih pogleda na vrednote kršćanske poruke mnoge oči uprte u svećenike. Ljudi očekuju od njih živu Božju riječ i svjedočki život oblikovan njome. Mnogi su lišeni osjećaja pripadnosti, upozorio je mons. Prenda, te u svećeniku traže milosrdno Očevo lice jer su prevareni ispraznim obećanjima lažnih idola. "Traže naše vrijeme i strpljivost. Očekuju uvjerljivost u nastupu, jednostavnost i otvorenost u susretu. Iznad svega cijene slobodu od navezanosti na dobra ovog svijeta i nesebičnost prema ugroženima i potrebnima. Nemojmo ih razočarati" poručio je mons. Prenda svećenicima.

Ređenike je ohrabrio da nisu sami na putu na koji ih Isus šalje. Pitanje upućeno apostolima, postavlja Isus i njima: "Što kažeš ti, tko sam ja? Tko sam ja za tebe?" I njihov odgovor, poput Petrovog, da je Krist Sin Boga živoga, sazreo je kroz godine odgoja i studija i pretvorio se u hrabri korak sažet u izjavi pred nadbiskupom da sveti red svojevoljno odabiru i slobodnom voljom žele, jer osjećaju i znaju da ih je Bog pozvao. Tako svoju odluku očituje istiniti i hrabri čovjek svjestan prekomjernosti Božje ljubavi prema sebi, čovjek širokih pogleda na Crkvu i svijet koji vapije za Božjim spasenjem, rekao je mons. Prenda. Iz odgovora osobne vjere Kristu rađa se čvrsti i duboki odgovor Crkvi potvrdnom rječju "da": cjeloživotnom služenju u svećeništvu, dostojnom i mudrom propovijedanju evanđelja i izlaganju katoličke vjere, vjernom slavljenju Kristovih otajstava te molitvi i rastu u svetosti kako bi posvećivali ljude.

BLAGOSLOV NOVIH ZVONA ZA ŽUPNU CRKVU

Nakon 16 godina ponovno će zazvoniti zvona župne crkve Uznesenja BDM u Dračevcu zadarskom, koja je 1991. g. u Domovinskom ratu bila srušena. Tu je radost uime puka izrazio župnik Gašpar Dodić u četvrtak 3. svibnja, kad je zadarski nadbiskup Ivan Prenda blagoslovio tri nova zvona za novu crkvu, posvećenu 2001. g. Zvona su dar domaćeg sina Šime Lenkića koji živi u Australiji, a lijevana su u Fonderiji de Poli u Italiji.

Veliko zvono, ton LA, posvećeno je Velikoj Gospi, s ukrasima raspela, hrvatskog brba, Uznesenja BDM i sv. Stošije. Teško je 380 kg i promjera 85 cm, a na njemu piše: "Zahvalni Bogu i Blaženoj Djevici Mariji za obranu grada Zadra. Najvjernija odvjetnice na braniku stoj, čuvaj našu svetu vjeru i hrvatski dom. Vela Gospe moli za vjerni dračevački puk". Srednje zvono, ton SI, teško je 280 kg i promjera 75 cm. Posvećeno je zadarskim zaštitnicima, a ukrašeno likovima bl. Alojzija Stepinca, sv. Nikole Tavelića, sv. Leopolda Mandića i grbom Benedikta XVI. Na zvonu piše: "Sv. Šime, sv. Stošijo, sv. Krševane i sv. Zoilo molite za nas! Vjerni puk Dračevca Zadarskog za vrijeme župnika don Gašpara Dodića, Dračevac zadarski". Malo zvono je posvećeno hrvatskim braniteljima. Teško je 180 kg, ton DOD, promjera 66 cm,

s ukrasima grba zadarskog nadbiskupa, Višeslavove krstionice i sv. Šime. Na zvonu piše: "Što mržnja uništi, ljubav nanovo sagradi! Na spomen mons. Šime Duke, darovatelja nove župne crkve na Dračevcu".

U homiliji je nadbiskup Pređa rekao da zvona otkrivaju Božju prisutnost, a zvat će na okupljanje u crkvu i slušanje Božje riječi. Čin blagoslova zvona usmjerava Vječnome, rekao je, poželjevši da i naš život bude proglas Božje slave, da odzvanja Božjim glasom i znakovima. Dračevac zadarski nalazi se na rubnom dijelu grada i u Domovinskom ratu bio je razrušen, što svjedoči i nekoć razrušena župna crkva koja je, nanovo izgrađena, posvećena 2001. g. To će se mjesto i dalje razvijati, rekao je mons. Pređa, ističući njegov položaj na uzvisini, s koje se prostire pogled na zadarski arhipelag i luku u izgradnji koja će biti nova vrata grada u dolasku putnika iz unutrašnjosti. Zadatak Crkve je da taj napredak bude ispunjen Bogom, poručio je mons. Pređa.

SASTANAK (NAD)BISKUPIJSKIH POVJERENIKA ZA PASTORAL BRAKA I OBITELJI

Izvješća o dosadašnjim ostvarenjima te prikaz budućih planova u pastoralu braka i obitelji u hrvatskim biskupijama uz detaljniji osvrt na stanje u pastoralu pripreme za brak sadržaj je susreta (nad)biskupijskih povjerenika za pastoral braka i obitelji održanog u utorak 3. srpnja u pastoralnom centru župe Bezgrešnog začeca BDM u Zadru. Susret je organizirao Ured HBK za obitelj kako bi se prije sezone godišnjih odmora sažela postignuća u proteklom razdoblju i stvorila podloga zajedničkom planiranju i usklađivanju kalendara za iduću pastoralnu godinu. U nazočnosti djelatnika Ureda i 12 povjerenika, među njima i domaćina don Emila Bilavera, susretom je predsjedao krčki biskup Valter Župan, predsjednik Vijeća HBK za obitelj.

Izvješća povjerenika o pastoralnom djelovanju za brak i obitelj u njihovim biskupijama pokazuju da je svima zajedničko održavanje tečajeva pripreme za brak koje se želi još više unaprijediti. U gotovo svim biskupijama preko 80% zaručnika pohađa zaručničke tečajeve, u nekima sudjelovanje prelazi i 95%. Među biskupijama postoje značajnije razlike u načinu provođenja tečaja, metodama, razini interaktivnosti, čak i broju susreta. Tako npr. u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji od dosadašnjih pet susreta u kojima su sudjelovali laici (liječnik i bračni par) zaručnički tečajevi oдавно imaju samo tri susreta koje vode samo svećenici, dok se u Riječkoj biskupiji uz dosadašnjih sedam susreta obogaćenih interaktivnim radionicama planira uvođenje i osmog susreta. Dakako da o kvaliteti i razini interaktivnosti ovisi i uspjeh tečaja i zadovoljstvo polaznika. Riječka nadbiskupija provela je istraživanje među polaznicima tečaja koje pokazuje da je najveći interes polaznika za praktičnu razmjenu iskustava te im je najzanimljiviji rad u grupama.

Mons. Župan je istaknuo važnost određivanja stanja u pastoralu pripreme za brak, načina rada i metoda po biskupijama kako bi se što vjerodostojnije pristupilo izradi nacrtu nacionalnog projekta pripreme za brak. Razmišlja se o stvaranju dva modela od kojih bi se jedan zvao 'tečaj' i obuhvatio bi temeljne sadržaje pripreme za brak, a drugi bi se zvao 'škola pripreme za brak' koji bi zahvaćao dublje, cjelovitije, interaktivnije i kroz duže vremensko razdoblje uz veći angažman polaznika. Biskup je potaknuo i na održavanje zaručničkih vikenda, duhovnih obnova, vježbi i seminara pripreme za brak. Glede važnosti nastavka rada s mladim supružnicima i obiteljima u smislu njihova praćenja, pozitivan primjer iznio je povjerenik Riječke nadbiskupije spominjući projekt praćenja mladih bračnih parova, pokrenut prije tri godine u koji se uključuje sve veći broj parova. "Dolazak samo na pripremu za brak je skroman učinak tog tečaja. Okupljanje parova nakon vjenčanja je temelj budućih obiteljskih zajednica. To ima vidljive učinke, pa i odgojne te može dovesti do zauzimanja oko vrijednosti koje zastupamo, da ne budemo šutljiva većina. Jako je važno biti organiziran" rekao je mons. Župan, istaknuvši primjer Obiteljskog dana u Italiji kad se u Rimu u organizaciji Nacionalnog foruma obiteljskih udruženja okupilo 1 200 000 osoba koje se zalažu za obiteljske vrijednosti. Nad tim brojem zamislio se i talijanski predsjednik, a u isto vrijeme na drugom kraju Rima okupilo se samo 1 500 osoba suprotnih stavova. „Tako su se u Italiji ljudi jasno izjasnili protiv homoseksualnih brakova" rekao je mons. Župan, poželjevši da se i u Hrvatskoj probudi djelovanje šutljive većine.

Mons. Župan je istaknuo važnost održavanja višednevnih obiteljskih škola, koje se zasad održavaju u Zagrebu i Rijeci te se brojem i profilom sudionika i kvalitetom sadržaja stalno unapređuju. Ovogodišnja Obiteljska ljetna škola održava se od 22. – 25. kolovoza na Jordanovcu u Zagrebu, a Obiteljska škola za Riječku metropoliju od 19. – 22. listopada u Omišlju. Mons. Župan je preporučio organiziranje obiteljskih škola na još barem dva mjesta u Hrvatskoj, u Dalmaciji, npr. u Splitu, te Istočnoj Hrvatskoj, Đakovu. Biskup je pohvalio postojanje 143 molitvena vijenca Kraljici obitelji od kojih svaki ima 31 člana, naglasivši da je to vrijedan duhovni kapital, osobito u kontinentalnom dijelu Hrvatske gdje ti molitveni vijenci djeluju.

Dr. Petar-Krešimir Hodžić, voditelj Ureda HBK za obitelj, upoznao je povjerenike s uvjetima nastanka, sadržajem i načinom ispunjavanja orijentacijskog upitnika za određivanje stanja u pastoralu pripreve za brak. Dogovoreno je da se 3. listopada u Zagrebu održi studijski dan i zajednički susret povjerenika za pastoral mladih te povjerenika za pastoral braka i obitelji, na temu "Zajednički projekti obiteljskog pastorala i pastorala mladih". Na taj bi se način ostvarila kvalitetnija suradnja tih dvaju pastoralnih područja koji su po naravi životnih ciklusa upućeni na suradnju. Na susretu se očekuje dolazak Pietra Ferrija, ravnatelja biskupijskog Ureda za obitelj u Parmi u Italiji koji se ponudio podijeliti svoja znanja i iskustva iz različitih područja pastorala braka i obitelji.

Na inicijativu Ureda HBK za obitelj da se određeni događaji zajednički isplaniraju i obilježe na nacionalnoj razini suradnjom svih (nad)biskupijskih povjerenika, uz redovite događaje poput Dana života i Međunarodnog dana obitelji, dr. Hodžić je istaknuo kako bi se sljedeće godine mogla prigodno obilježiti 20. obljetnica "Mulieris dignitatem", apostolsko pismo Ivana Pavla II. o dostojanstvu žene, te 25. obljetnica Povelje o pravima obitelji. Dr. Hodžić je izvijestio i o radu Ureda u ovoj pastoralnoj godini. Uz brojne aktivnosti u domovini, spomenuo je i nekoliko međunarodnih susreta na kojima je sudjelovao sam ili predvođeci delegacije koje je okupio. Potaknuo je biskupijske povjerenike na slanje informacija i materijala, osobito one o uspjesima i dobrim iskustvima u pastoralu braka i obitelji, kako bi se mogle staviti na web-stranicu Ureda: obitelj.hbk.hr, te tako postale svima dostupne kao poticajni element i motivacija ostalima u radu. Obavijestio je i o rezultatima poziva na skladanje Himne životu kojemu je bio cilj potaknuti na stvaralaštvo na temu dostojanstva, slavljenja i zahvaljivanja za dar života u smislu promicanja kulture života. S obzirom na 11 pristiglih skladbi te 8 tekstova od kojih neki i s notnim zapisom, te želju da se još snažnije potakne stvaralaštvo na tu temu, najavio je produženje roka poziva kako bi Dan života sljedeće godine bio što svečanije obilježen.

PRIDRAGA: IZLOŽBA LIKOVNIH I LITERARNIH RADOVA

U župi Pridraga koja spada u red najstarijih župa u Zadarskoj nadbiskupiji te ima svoju bogatu duhovnu i kulturnu baštinu ove godine zalaganjem župnika don Jure Zubovića organizirana je likovna i književna radionica župe Pridraga - "LIKRA", koju vode bračni par Zvonko i Karolina Čulina, povratnici iz Njemačke. Kroz radionicu u proteklom polugodišnjem radu prošlo je više od četrdeset djece i mladeži svih uzrasta, tako da je sakupljeno mnoštvo radova raznih likovnih pravaca i kvaliteta, shodno njihovu talentu i uzrastu. Ostvarene su i tiskane prve uskrсне čestitke, a sada su prvi put predstavljene javnosti izloženi radovi s prigodnim katalogom, kao i pisani tekstovi poezije prezentirani u kvalitetnoj knjizi, što predstavlja prvi korak, ali i zaključni čin prve etape radionice, kako je to na otvaranju izložbe kazao voditelj radionice i urednik publikacija prof. Zvonko Čulina.

Kulturnom skupu nazočilo je mnoštvo župljana i gostiju koji su dupkom ispunili prostranu župnu dvoranu. Nazočne je na početku pozdravio župnik u svojstvu domaćina i suorganizatora te izložbe, koju zajedno sa župom suorganizira Općina Novigrad, kojoj pripada mjesto Pridraga. Izrazio je radost zbog novog kulturnog događaja u župnoj sredini te je čestitao na ostvarenju toga umjetničkog projekta. Rekao je da uradci polaznika te likovne i pjesničke radionice u župi dojmljivo pokazuju kako je kultura bitni čimbenik ovog pitomog i duhom obdarenog hrvatskog puka, njezinih mladih i perspektivnih sinova i kćeri, koji se nadahnjuju na visokim standardima drevne crkvene kulturne baštine, obilježene visokim skladom i umjetničkom ljepotom. A u stvaranju sklada, harmonije i ljepote Katolička Crkva u svojoj dvomilenijskoj povijesti uvijek je imala mudrih stvaralaca i duhom istančanih ljudi, koji su u raznim povijesnim vremenima odigrali pozitivnu ulogu. Ona i danas neumorno ponavlja kako su sloboda i ljepota, istina i dobrota uvjeti pravog i istinskog života i napretka, jer čovjek stvara kulturu i od kulture živi. Za nadati se kako će i ovaj skromni projekt biti

poticaj mladima u njihovu stvaralaštvu, posebice na polju vjere i znanja, religije i kulture, znanosti i umjetnosti, rekao je. Nakon župnika skupu se obratio kanonik don Nedjeljko Zubović duhovnom meditacijom na temu novosagrađene kamene župne crkve "Gospe od Ružarija", a potom je skup pozdravio načelnik općine Novigrad, Pridražanin Joso Klapan, obećavši potporu i zaželjevši uspjeh u radu "LIKRE" na otkrivanju novih literarnih i umjetničkih talenata, te potom proglasio izložbu otvorenom.

Otvaranju izložbe nazočili su svećenici, a u ime zadarskog nadbiskupa Ivana Pređe njegov osobni izaslanik don Dario Vuleta, tajnik, i don Boris Pedić, župnik Škabrnje i Nadina, rodom iz Pridrage. Nakon otvaranja izložbe posjetitelji su se mogli, razgledavajući predstavljene izložke, počastiti ponuđenim agapama, a kroz to vrijeme domaćom pučkom pjesmom razveseljavali su ih predstavnici mjesnog KUD-a "Luzarica".

Tekstove napisala: *Ines Grbić*

Maturanti Klasične gimnazije Ivana Pavla II.

KRONIKA

SVIBANJ, 2007.

24. KONSTITUTIVNA SJEDNICA SVEĆENIČKOG VIJEĆA - U dvorani Nadbiskupskog ordinarijata u Zadru, pod predsjedanjem mons. Ivana Prende, nadbiskupa, održana je konstitutivna sjednica Svećeničkog vijeća Zadarske nadbiskupije, novoga petogodišnjeg saziva /2007-2012/. Na sjednici je verificiran izbor i imenovanje članova novoga saziva te izabran tajnik Svećeničkog vijeća. Tema prve sjednice je bila: Župni Caritasi u Nadbiskupiji 2000-2007 - aktualnost osnivanja novih župnih Caritasa.

BLAGOSLOV DVORANE U BIOGRADU - U ranim poslijepodnevnim satima o. Nadbiskup je blagoslovio novu športsku dvoranu Gimnazije u Biogradu. Nazočio je blagoslovu i dr. Ivo Sanader, predsjednik Vlade RH s ministrom mora, prometa, veza i razvitka mr. Božidarom Kalmetom i dr. Draganom Primorcem, ministrom obrazovanja, znanosti i školstva.

-Navečer se o. Nadbiskup susreo u župi Presv. Srca na Voštarnici s roditeljima i kumovima krizmanika te župe.

26. – KRIZME U ŽUPI SRCA ISUSOVA U ZADRU I KISTANJAMA- O. Nadbiskup je slavio Euharistiju u crkvi sv. Frane u Zadru te podijelio sv. Potvrdu krizmanicima župe Presvetoga Srca Isusova. Uoči slavlja se susreo s krizmanicima, roditeljima i kumovima u župnoj crkvi Srca Isusova.

KRIZMA U KISTANJAMA -Navečer istoga dana o. Nadbiskup je u župi sv. Nikole, u Kistanjama slavio sv. Misu i podijelio sakrament sv. Potvrde ovogodišnjim krizmanicima.

27. DUHOVI - Na svetkovinu Duhova, o. Nadbiskup je slavio svečanu Euharistiju u katedrali sv. Stošije te podijelio sv. Potvrdu mladima iz katedralne župe, iz župe sv. Šime i župe Bokanjac.

30. SUSRET BISKUPA HBK I PROVINCIJALA HKVRP - U Tajništvu HBK, u Zagrebu, sastali su se biskupi HBK i provincijali, članovi HKVRP, na svojoj redovitoj godišnjoj sjednici. Raspravljali su o temi: Redovnička karizma u jedinstvenom biskupijskom pastoralu. Referate su podnijeli o. Nadbiskup i o. Željko Tolić, provincijal splitske provincije Presvetog Otkupitelja.

31. SUSRET BISKUPA HBK I ABK - U svečanoj dvorani Duhovnog stola u Zagrebu, biskupi Hrvatske biskupske konferencije i biskupi Austrijske biskupske konferencije imali su zajedničko jednodnevno zasjedanje. Teme su bile: Pastoral hrvatskih vjernika u Austriji i pastoral među austrijskim turistima u Hrvatskoj. Navečer istoga dana svi biskupi su sudjelovali u svečanoj Euharistiji u katedrali u Zagrebu u prigodi blagdana Gospe od Kamenitih vrata, zaštitnice grada Zagreba i dana grada Zagreba, te nakon Mise u procesiji ulicama grada do samih Kamenitih vrata na Gornjem gradu.

LIPANJ, 2007.

1-3. NADBISKUP U ZÜRICHU - O. Nadbiskup je na poziv tamošnjih hrvatskih misionara, otaca Franjevaca Mostarske provincije, slavio sv. Mise i podijeli sakrament sv. Potvrde mladim hrvatskim vjernicima u Zürichu, Aarau, Zugu i Luzernu.

4. SUSRET S KRIZMANICIMA I RODITELJIMA – O. Nadbiskup imao je u župi Bezgrješnog začeca BDM, na Puntamici, u Zadru predkrizmeni susret s roditeljima i kumovima te s ovogodišnjim krizmanicima te župe.

5. NADBISKUPOVI SUSRETI U DEBELJAKU I SUKOŠANU - Pred krizmu u tim župama o. Nadbiskup se susreo s krizmanicima i njihovim roditeljima i kumovima u župnim crkvama tih mjesta.

6. DAN REDOVNICA - Ovogodišnji, 25. po redu, Dan redovnica Zadarske nadbiskupije proslavljen je u karmelićanskom samostanu sv. Ilije na Buškom Blatu, u Hercegovini. O. Nadbiskup je predvodio svečanu Euharistiju, a Karmelićani su ugostili naše redovnice.

7. TIJELOVO - Na svetkovinu Tijelova o. Nadbiskup je u katedrali predvodio svečanu Euharistiju i procesiju ulicama grada Zadra, od katedrale do crkve sv. Šime. Na Misi i procesiji sudjelovali su zborovi gradskih župa sa svojim voditeljima, ministranti iz pojedinih župa i mnoštvo vjernika. Istoga dana, prije podne o. Nadbiskup je primio članove Ratne škole Josipa Bana Jelačića iz Zagreba, predvođene generalom Jozom Miličevićem, načelnikom te škole.

9-10. KRIZME U ZADRU, DEBELJAKU, SUKOŠANU I UGLJANU - O. Nadbiskup je u subotu, 9. lipnja slavio sv. Misu i podijelio sakrament sv. Potvrde mladima u župi Bezgrješnog začeća, u Zadru, a u nedjelju, 10. lipnja u župama Debeljaku i Sukošanu, prije podne, a u Ugljanu poslije podne.

11. DAN GRADA BENKOVCA - O. Nadbiskup je sudjelovao na svečanoj sjednici Gradskog vijeća i Poglavarstva grada Benkovca u povodu Dana Grada. Uputio je prigodnu riječ te čestitao Gradu njegov Dan.

11.-12. PASTIRSKI POHOD SJEMENIŠTU - O. Nadbiskup je bio u pastirskom pohodu u Nadbiskupskom sjemeništu «Zmajević» u Zadru. Susreo je osobno odgojitelje, redovnice Družbe Kraljice svijeta, osoblje u Sjemeništu te učenike po grupama. Sa zajednicom je slavio također sv. Misu.

13. SV. ANTE U DRAGAMA I NA SMILJEVCU - O. Nadbiskup je na blagdan sv. Ante Padovanskoga, zaštitnika župe, u Dragama slavio sv. Misu i podijelio sakrament sv. Potvrde krizmanicima. Poslije podne je u župi sv. Antuna, na

Smiljevcu u Zadru predvodio svečanu koncelebriranu sv. Misu.

14. SJEDNICA ZBORA SAVJETNIKA - U dvorani Nadbiskupskog ordinarijata, u Zadru, održana je, pod predsjedanjem o. Nadbiskupa I. sjednica Zbora savjetnika Zadarske nadbiskupije, novoga saziva.

15. SVETKOVINA PRESV. SRCA ISUSOVA - Nadbiskup je u župnoj crkvi župe Presv. Srca Isusova, na Voštarnici, u Zadru, predvodio svečanu koncelebriranu sv. Misu.

16.-17. KRIZME NA DUGOM OTOKU - O. Nadbiskup je u župama Zaglav, Žman i Sali predvodio sv. Mise i podijelio sakramenta sv. Potvrde krizmanicima tih župa.

18. ZAVRŠNA MISA U SJEMENIŠTU - O. Nadbiskup je u koncelecijaciji s odgojiteljima slavio sv. Misu zahvalnicu, u sjemenišnoj kapelici, Bezgrješnog začeća BDM, u Zadru, na kraju školske godine 2006./2007. u Nadbiskupskom sjemeništu «Zmajević».

18. SJEDNICA ZBORA DEKANA - u Nadbiskupskom ordinarijatu u Zadru, pod predsjedanjem o. Nadbiskupa održana je sjednica Zbora dekana Zadarske nadbiskupije. Tema sjednice je bila: Osvrt-izvještaji o Godini kateheze u svim dekanatima.

20. XXXV. SVEĆENIČKI DAN ZADARSKE NADBISKUPIJE - U Franjevačkom samostanu, u Karinu, održana je 35. Svećenički dan prezbiterija Zadarske nadbiskupije. Nakon svečane koncelecijacije, svećenici su razgledali obnovljeni samostan, potpuno srušen u Domovinskom ratu, te bili na zajedničkom objedu u samostanu. Jedan dio svećenika je posjetio bolesnog don Nedjeljka Zubovića, koji je u župnoj kući u Pridrazi.

21. SJEDNICA EKONOMSKOG VIJEĆA - U Nadbiskupskog ordinarijata, u Zadru, pod predsjedanjem o. Nadbiskupa održana je sjednica Ekonomskog vijeća Zadarske nadbiskupije. Na Dnevnom redu je bilo rješavanje predmeta i poslanih molbi. Istoga dana održana je i sjednica Povjerenstva za rekolekcije prezbiterija i za redovnice u Nadbiskupiji.

22. MINISTRANTI U VRANI - U župi Vrana, na prostorima župne crkve sv. Nedjeljice održan je godišnji susret ministranata Zadarske nadbiskupije. Pratili su ih njihovi župnici ili voditelji. O. Nadbiskup je predvodio Službu riječi. Povjerenstvo za duhovna zvanja i ministrante priredilo je različite programe za ministrante sa središnjim događajem Kvizom za ministrante i športskim natjecanjima. Prvu nagradu su osvojili ministranti iz župe Pag.

23./24. KRIZME NA VRGADI I VIRU - O. Nadbiskup je u župama Vrgada i Vir imao sv. Mise i podijelio sakrament sv. Potvrde krizmanicima u tim župama.

28. - 1. 07. ZADAR-VELEBNO: SUSRET EUROPSKIH DELEGATA ZA ZVANJA - U ime Hrvatske biskupske konferencije, Vijeća za sjemeništa i duhovna zvanja, Povjerenstvo za zvanja Zadarske

nadbiskupije organiziralo je u Zadru i Velebnom godišnji susret delegata za duhovna zvanja iz brojnih europskih zemalja («Eurovocation»).

29. SVEĆENIČKO REĐENJE - Na svetkovinu sv. Petra i Pavla, u katedrali sv. Stošije, u Zadru o. Nadbiskup je zaredio za svećenike don Antu Delića, don Martina Jadreška i don Antu Sorića, đakone. U koncelebriranoj Misi sudjelovalo je pet biskupa, sudionika skupa za Zvanja u Zadru i Velebnom, te brojni naši svećenici, svećenici-delagati europskog skupa za zvanja. Mnoštvo vjernika je ispunilo našu katedralu. Poslije ređenja priređeno je primanje u Sjemeništu za ređenike, roditelje, svećenike, bogoslove, sjemeništarce i prijatelje ređenika.

SRPANJ, 2007.

1. HODOČAŠĆE U VRANU - O. Nadbiskup je predvodio svečanu hodočasničku sv. Misu u Vrani, na prostoru pučkog svetišta sv. Nedjeljice.

2.-5. DUHOVNE VJEŽBE - U prostorima svetišta Majke Božje u Krasnom održan je I. turnus duhovnih vježbi za prezbiterij Zadarske nadbiskupije. Sudjelovao je i o. Nadbiskup. Duhovne vježbe je predvodio vlč. Božo Radoš, duhovnik Bogoslovnog sjemeništa u Đakovu.

6. ISPITI NA VTKŠ U ZADRU - O. Nadbiskup je održao ispite za studente Visoke teološko-katehetske škole u Zadru.

8. NADBISKUP U ŽUPI LJUBAČ - O. Nadbiskup je posjetio župu Ljubač i slavio nedjeljnu sv. Misu u župnoj crkvi sv. Martina.

9. KARDINAL U ZADRU - Naš kardinal Josip Bozanić, zagrebački nadbiskup na prolazu sa slavija u Tomislavgradu, boravio je u Zadru.

10. SASTANAK NA UDBINI - U Udbini i Gospiću održan je sastanak Glavnog odbora za izgradnju crkve Hrvatskih mučenika. Na tom sastanku na kojemu je

bio kardinal Josip Bozanić u svojstvu supredsjednika u ime HBK, g. Vladimir Šeks, drugi supredsjednik, naš o. Nadbiskup kao predsjednik Nadzornog odbora, domaći biskup mons. Mile Bogović i drugi članovi Izvršnog odbora.

11. SPROVOD MIKELE MARIJAN - U Velom Ižu, o. Nadbiskup je predvodio sv. Misu i pogrebne obrede za pok. Mikelu Marijan, kćerku našega službenika u Nadbiskupskom ordinarijatu g. Livija Marijana, koja je poginula u prometnoj nesreći, na o. Ižu, u nedjelju, 8. srpnja, s još dvoje mladih iz toga mjesta.

13. DOKUMKENTARAC O PORUŠENIM CRKVAMA - O. Nadbiskup je, na zamolbu g. Darka Dovranića, reportera HRTV dao izjavu o posljedicama rata u Zadarskoj nadbiskupiji po sakralne objekte kao i o stupnju njihove obnove.

15. UVOĐENJE ŽUPNIKA U SLUŽBU - O. Nadbiskup je, u župama Suhovare i Poličnik predvodio sv. Mise s narodom te uveo u službu novoga župnika don Zvonimira Čorića.

15. BLAGOSLOV ZVONA I ZVONIKA U VIRU - Navečer je u župi Vir, na o. Viru. o.

Nadbiskup blagoslovio novo zvono i obnovljeni zvonik te predvodio sv. Misu s narodom na početku jednotjedne duhovne obnove koju je vodio u toj župi prof. dr. Tomislav Ivančić, kanonik iz Zagreba.

16. SPROVOD DRAGICE LENKIĆ - O. Nadbiskup je u župi Bibinje, u kapelici na groblju predvodio svetu koncelebriranu Misu za dušu pokojne Dragice Lenkić, majke našega svećenika don Jerolima Lenkića.

20. O. VERBITI KOD NADBISKUPA - Dvojica članova zajednice Družbe Božanske Riječi, u Zadru, o. Pjotr i o. Ryszard posjetili su o. Nadbiskupa i iznijeli

mu prijedloge o biblijskom pastoralu otaca Verbita u Zadarskoj nadbiskupiji.

DOGRADONAČELNIK KOD NADBISKUPA - Istoga dana o. Nadbiskup je primio dr. Dražena Grgurovića, dogradonačelnika Zadra s kojim je razgovarao o Generalnom urbanističkom planu za grad Zadar i potrebama Nadbiskupije za pastoralnim prostorima u gradu Zadru.

21. NADBISKUP U NINU - O. Nadbiskup je, na poziv Gradonačelnika sudjelovao u svečanostima otkrivanja spomenika knezu Branimiru, u gradu Ninu.

Susret ministranata u Vrani, srpanj 2007.

SADRŽAJ

NADBISKUPOVA RIJEČ

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

Priopćenje o susretu biskupa HBK s biskupima Austrijske biskupske konferencije

Poruka za nedjelju turizma

Priopćenje sa susreta članova HBK s provincijalima iz Hrvatske

Priopćenje sa sjednice Stalnoga vijeća HBK, 26. 6. 2007.

Priopćenje sa susreta Stalnoga vijeća HBK s višim redovničkim poglavaricama iz Hrvatske

ZADARSKA NADBISKUPIJA

Svećenička rekolekcija u svibnju – I. Džinić: Župna kateheza sa brakovima i obiteljima

**Četvrta obljetnica Papina pohoda Zadru – I. Bodrožić: Sacramentum Caritatis
Nadbiskupova homilija na Svećeničkom danu, 20. 6. 2007.**

Nadbiskupova homilija na svećeničkom ređenju, 29. 6. 2007.

Godišnje zasjedanje Europskog povjerenstva za zvanja - «EUROVOCATION»

ODREDBE

Katehetski dan Zadarske nadbiskupije

OBAVIJESTI

NAŠI POKOJNICI

KULTURNI PRILOG - Naši glagoljaši

P. Runje: Cvitan Posarić, župnik u Trnovu

PRIKAZ

Preko - Glazbena baština

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

KRONIKA